

Onder redactie van Cees Vervoorn,
Marije Baart de la Faille-Deutekom en Vera Dekkers

Kracht van sport: de verbinding

Kracht van sport: de verbinding

Onder redactie van Cees Vervoorn,
Marije Baart de la Faille-Deutekom en Vera Dekkers

ISBN: 978-90-822886-3-6

© De auteurs, 2015

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reproductierecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Voorwoord

In navolging van de 'Kracht van Sport' lezingencyclus in het voorjaar van 2013 hebben wij besloten om ook de vijf lezingen van 2015 vast te leggen in een boekje. Dit omdat tijdens deze lezingencyclus, die inging op de verbindende kracht van sport, er veel prachtige beleidsverhalen en -inzichten werden verzorgd die het meer dan waard zijn om met (meerdere) geïnteresseerden te delen. Immers, rondom het begrip 'Kracht van Sport' bestaan veel verhalen. Deze verhalen worden met name in stand gehouden door de zogenaamde 'believers', enthousiastelingen die sport als oplossing zien voor elk probleem, maar die daarbij soms overenthousiast zijn. Deze houding is vervolgens weer koren op de molen van de 'non-believers' die sport zien als een onderwerp dat vooral thuishoort in de vrijetijdsector en niet overal aan de haren bijgesleept moet worden. Om het gesprek tussen deze doelgroepen goed en inhoudelijk te organiseren en vooral richting te geven, hebben de organisatoren van voorliggende lezingencyclus gemeend sport te moeten bekijken als het thema dat verschillende publieke domeinen met elkaar verbindt.

Met dit idee als basis raakten wij in gesprek met de netwerkorganisatie 'Kracht

van Sportevenementen' met daarin vertegenwoordigd de vijf grote gemeenten, het ministerie van VWS, het NBTC en NOC*NSF. Deze netwerkorganisatie werd direct enthousiast wat betreft het format om vanuit de vijf grote gemeenten een inkijk te geven, rond een zelf gekozen onderwerp, waar het de verbindende kracht van sport binnen deze gemeente betrof. Zodoende werden de lezingen georganiseerd in respectievelijk Rotterdam, Eindhoven, Den Haag, Utrecht en Amsterdam. Om de bijeenkomsten een interactief karakter te geven werd elke gemeente door de organisatoren uitgedaagd te reageren op een lezing van een expert op het betreffende thema. De organisatie is erin geslaagd zeer deskundige experts uit te nodigen, maar ook om de wethouder Sport uit de betreffende stad te laten reageren op de presentatie van de expert, waarna tevens in alle gevallen een stevige discussie met de zaal ontstond. Als publiek zat de zaal vol met betrokken geïnteresseerden uit het gehele land en van diverse komaf en achtergrond.

Om in de verslaglegging zo min mogelijk te missen van hetgeen gezegd werd is ervoor gekozen aan elke stad een hoofdstuk in dit boekje te wijden. In die hoofdstukken is

telkens zowel de presentatie van de expert als de argumentatie van de wethouder opgenomen. Daar waar mogelijk is tevens de discussie met elkaar en met de zaal toegevoegd. Wat ons betreft een zeer lezenswaardig boek. Zeker waar het gaat om inzicht te verkrijgen in de verbindende functie die sport binnen de grote gemeenten heeft en krijgt. Ons als organisatoren heeft het zeker ook een belangrijke inkijk gegeven in de dynamiek van het sportbeleid op (groot) stedelijk niveau, alsmede een nuancering bezorgd van de werkelijke kracht van sport daar waar het het politieke debat en politieke beleid betreft. Een goede spiegel derhalve voor ons als 'believers'.

We wensen u wederom veel leesplezier,
Cees Vervoorn
Lector Topsport en Onderwijs

Marije Baart de la Faille – Deutekom
Lector Kracht van Sport

Vera Dekkers
Hogeschool onderzoeker

Inhoud

Voorwoord	5
Sport als driver voor grootstedelijke vernieuwing	9
Sport en innovatie	25
Sport in de (Schilders)wijk	37
Sport en integriteit	43
De waarde van persoonlijke bevoegenheid en out of the box denken	55

Sport als driver voor grootstedelijke vernieuwing

Rotterdam, 9 maart 2015

Dr. Alexander Otgaar

Lecturer urban & regional economics – Erasmus Universiteit Rotterdam

“Sport is emotie”. Dat is misschien een vreemde uitspraak voor een econoom. Economen hebben namelijk de neiging om alles in getallen, kosten en baten uit te drukken. Maar sport gaat niet over getallen, sport geeft mensen een bepaald gevoel. Ze voelen zich er beter door óf ze hebben er niets mee, dat kan natuurlijk ook. Dat geldt voor breedtesport, sport van alledag. Maar hetzelfde kan gezegd worden over topsport. Iedereen heeft zijn favoriete club en heeft daar een bepaald gevoel bij. Zo heeft iedereen ook een idee over grote evenementen, of die er wel of niet moeten zijn in Nederland. Wat ik met jullie probeer te delen is, om toch een wat meer economische blik op sport te werpen en te kijken naar wat sport eventueel kan betekenen voor de stad, voor stedelijke vernieuwing. Daarbij richt ik me op twee verschillende aspecten. Enerzijds de grote stadions en anderzijds de grote evenementen.

Om te beginnen met de grote stadions, het is evident dat er al jarenlang veel discussie is omtrent investeringen in nieuwe stadions. Het voorbeeld uit Den Haag komt alweer uit 2001, toen werd er gediscussieerd over een mogelijk nieuw stadion voor ADO Den Haag. De vraag was: als je de derde stad van Nederland bent,

moet je dan niet hoog staan in de competitie en hoort daar niet een stadion van allure bij? En moet daar dan niet van alles op en aan gerealiseerd worden? De gemeente zou er dan in moeten investeren, en het bedrijfsleven zou daar ook bij betrokken moeten worden. Dat stadion is er uiteindelijk ook gekomen, maar hier zie je de discussie die dat soort vraagstukken oplevert.

Een ander voorbeeld komt uit Breda. Daar zei de toenmalige wethouder: “Het nieuwe stadion voor NAC wordt een icoon van de stad, daar gaan we winkels en kantoren omheen maken.” Dat was in 2008, vlak voordat de crisis echt toesloeg en het is dus uiteindelijk niet helemaal gelukt. De financiële situatie was toen compleet anders en er is besloten om het stadion marginaal aan te passen. Dan het derde voorbeeld, dat komt uit de stad waar we het nu over hebben, Rotterdam. U heeft vast de discussie gevolgd de afgelopen jaren, en de discussie gaat door. Moet je als stad gaan investeren in een nieuw stadion? In feite was het in dit geval niet de stad die zou investeren, want er werd de stad gevraagd om voor een deel garant te staan. Maar het is toch ook een bepaald risico dat wordt genomen. De redenen waarom zijn

ook bekend, Feyenoord heeft behoefte aan een nieuw stadion, het oude stadion is wat verouderd, er zijn meer plaatsen nodig voor business seats en andere activiteiten. Kortom, volop kansen voor Rotterdam! Maar moet je daar nu een bijdrage aan leveren? Niet alleen door je garant te stellen, maar bijvoorbeeld ook door te investeren in infrastructuur rondom het stadion?

Moet je als stad gaan investeren in een nieuw stadion?

Wat je eigenlijk ziet is, dat er sinds de jaren zeventig, tachtig een verandering in het denken heeft plaatsgevonden. Tot die tijd waren sportvoorzieningen ook daadwerkelijk sportvoorzieningen. Dus bij een bepaalde omvang van een stad werd er gezegd: nu hebben we wel behoefte aan een stadion. Maar vanaf de jaren zeventig, tachtig zag je dat de concurrentie tussen steden enorm toenam. Steden gingen meer met elkaar concurreren en dat deden ze met name in Engeland, maar ook in de Verenigde Staten, door nieuwe stadions te bouwen en grote sportclubs aan zich te verbinden. Dat is echt opvallend, ook in Nederland. Ajax hoort bij Amsterdam, Feyenoord bij Rotterdam, daar is geen discussie over mogelijk. In Amerika zie je daadwerkelijk dat steden ook concurreren om

de grote clubs naar zich toe te trekken, omdat ze daar media-aandacht mee genereren. Maar ook omdat ze daar bezoekers mee trekken en omdat ze denken dat het mogelijk een banenmotor is. Het is dus niet alleen meer een voorziening, maar wordt ook daadwerkelijk een banenmotor voor de stad. Als gevolg daarvan zie je dat steden miljoenen investeren. Een collega-wetenschapper in de Verenigde

Staten heeft daar eens een overzichtje van gemaakt en dat zijn schrikbarende cijfers. Vooral als je ze optelt, want dan heb je het over miljarden dollars die geïnvesteerd worden. Een groot deel daarvan, ongeveer 57%, wordt opgehoest door de Amerikaanse belastingbetaler.

En wat opvallend is, Amerikaanse lokale overheden zijn eigenlijk helemaal niet zo sterk, maar ze investeren over het algemeen juist wel heel veel in sport. En doen ze dat nu omdat de stad daar zoveel beter van wordt of omdat hun reputatie daar verbeterd door wordt? En met 'hun' heb ik het over de politici. Het is mooi om mee te scoren: 'kijk eens, een nieuw stadion, kijk, een nieuwe sportclub, dat heb ik toch maar mooi voor elkaar gekregen'. De vraag die zich dan ook voordoet is: wat is eigenlijk het belang van sport? Is sport wel echt zo enorm belangrijk? Ik begon al met te zeggen: sport is emotie. Ik ben zelf ook een sportliefhebber en ik mag graag sporten en ik kijk naar sport. Maar laten we gewoon eens even naar de cijfers kijken, zijn die dan ook zo florissant?

Als je kijkt naar de begroting van Feyenoord, die is best fors. Ook in Rotterdam is er onderzoek gedaan naar de totale omvang van de sporteconomie. Dan gaat het over honderden miljoenen euro's. Maar als je dat afzet tegen het totale regionale product, dan is dat niet heel erg groot. Weet u bijvoorbeeld wat een gemiddelde supermarkt in Nederland omzet per jaar? Ongeveer tien miljoen euro, om de cijfers maar even in perspectief te plaatsen. De cijfers op nationaal niveau zijn ook duidelijk, daar zie je dat de sportsector ongeveer 1,3% van de besteding en 0,9% van de productie in beslag neemt. Dat is aanzienlijk, en dat is ook goed om in kaart te brengen, maar het relativeert in feite het belang van sport voor degenen die daar zo mee te koop lopen.

Want er wordt nogal wat mee te koop gelopen, en dat geldt vooral bij investeringen in nieuwe stadions. Neem het stadion van de Camden Yards in Baltimore, dat is eigenlijk de uitzondering die de regel bevestigt. Want er wordt gezegd dat dit in de literatuur één van de weinige voorbeelden is van een geslaagde investering in een stadion. Wat er gebeurt in de praktijk: voordat het stadion wordt gebouwd wordt een consultant gevraagd, en er worden verwachtingen en sommetjes gemaakt. Hoeveel banen gaat dat opleveren, hoeveel bezoekers trekt het aan, hoeveel euro's of dollars gaan die uitgeven? Over het algemeen, en dat zal u niets verbazen, valt dat rekensommetje positief uit en wordt het stadion gebouwd. Een paar jaar later is het tijd

voor wetenschappers om terug te gaan kijken. Die gaan dezelfde sommetjes nog een keer maken, maar kijken dan wat er echt gebeurd is. En die sommetjes vallen vaak negatief uit. Kortom, in de literatuur is er eigenlijk heel veel consensus dat het investeren in stadions als banenmotor eigenlijk helemaal geen goed idee is.

Ik kom er zo op terug waarom dat zo is. Maar eerst wil ik even stilstaan bij de gedachtegang van wat ik maar even de 'stadionlobbyisten' noem, de mensen die heel erg voor investeringen in stadions zijn. Zij maken gebruik van het begrip multiplier. Wat er in feite gebeurt, is dat er een nieuwe stadion gebouwd wordt, en dat levert werkgelegenheid op. Zowel tijdelijke als structurele werkgelegenheid. Je hebt ook nog indirecte banen, er zijn bijvoorbeeld allerlei leveranciers die producten leveren, dus die hebben er ook baat bij. Maar wat wordt er dan gezegd? Er zijn nieuwe banen, en mensen die een baan hebben gaan hun geld weer uitgeven, dus de bestedingen nemen toe en dat leidt elders weer tot banen. Dan hebben we het dus over een soort afgeleide of geïnduceerde werkgelegenheidseffecten. En met dat soort rekensommetjes kun je hele mooie multipliers realiseren. Een stadion zorgt bijvoorbeeld voor duizend banen, maar met een multiplier van vijf worden dat zomaar even 5.000 banen. Dat ziet er meteen een stuk leuker uit.

Je kunt je voorstellen dat je een mooie maatschappelijke kosten-batenanalyse kunt

“Take whatever number the sports promoter says and move the decimal one place to the left. Divide it by ten. That’s a pretty good estimate of the actual economic impact.”

maken met onder de streep een positief getal. Dat is in feite niet nieuw. Maar wat je ziet is dat politici er enorm mee te koop lopen. Ze laten zien dat sport belangrijk is, en dat was het al in het oude Rome. Het bekende ‘brood en spelen’, zorgt voor vermaak en dan heb je de kiezer mee. Maar wees je ervan bewust dat als je moderne stadions bouwt, dat je dan allerlei mooie berekeningen kunt maken van economische effecten, maar dat het nog maar de vraag is of die ook daadwerkelijk gerealiseerd worden.

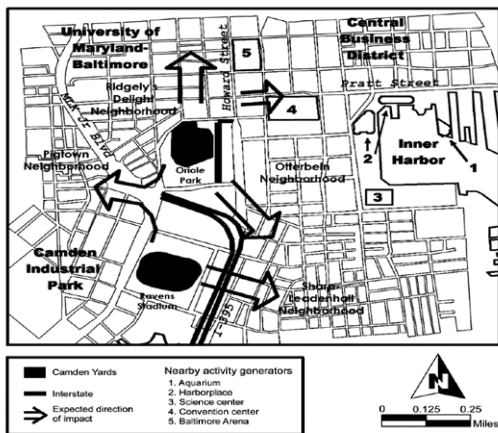
Ik wil me eigenlijk concentreren op de redenen waarom die economische effecten toch wat tegenvallen. De belangrijkste reden is dat de bestedingen verschuiven, en er dus niet daadwerkelijk sprake is van nieuwe bestedingen. Een nieuw stadion trekt natuurlijk mensen aan en zorgt voor banen, maar de vraag is of de bestedingen anders niet op een andere plaats, zoals in een theater of winkelcentrum waren gedaan. De belangrijkste vraag die beantwoord moet worden is: komt er ook geld die regio binnen? Die vraag wordt over het algemeen 100% positief beantwoord. Maar daarnaast is er ook sprake van ‘wegleffecten’. Als je gaat

investeren in een stadion dan zorg je natuurlijk dat daar een profclub kan spelen. Laten we even voetballers nemen, die voetballers verdienen dan honderdduizenden, zo niet miljoenen, per jaar. Wat doen ze daarmee? Besteden ze dat allemaal in de Koopgoot in Rotterdam? Nee, dat sparen ze, sturen ze naar huis of besteden ze ergens anders, niet in Rotterdam. Dus het gaat te ver om te veronderstellen dat alle bestedingseffecten ook daadwerkelijk in de regio landen. Dan is er nog iets dat vaak wordt vergeten: zijn er ‘opportunity costs’? Voor diezelfde investering, voor diezelfde euro of dollar zou je ook wat anders kunnen doen. En misschien heeft dat wel veel meer effect. Ook als het gaat om sport zou je je kunnen afvragen of je juist niet veel meer moet investeren in de breedtesporten in plaats van in topsport. Dat is een bekende discussie en ik denk dat we dit verhaal vrij snel kunnen afsluiten, maar ik wil het toch meenemen, omdat het weergeeft wat de ontwikkeling is geweest in het denken over stadions.

Over het algemeen is het wel vrij duidelijk dat die economische effecten, als het puur gaat om het creëren van banen, eigenlijk nogal tegenvallen. Toch wordt er nog steeds geïnvesteerd in stadions en volgens mij heeft dat te maken met wat ik noem een ‘shifting sports facility rational’. Daar bedoel ik een verandering in de ratio mee, een paradigmaverandering in het denken over sportstadions. Sportstadions worden daarbij steeds meer gezien als katalysator

voor gebiedsontwikkeling. En dat sluit natuurlijk helemaal aan op het thema van vandaag: 'Sport als driver voor grootstedelijke vernieuwing'. Het stadion wordt daarbij gezien als een mogelijkheid om een gebied te revitaliseren, om een gebied of een stad een beter imago te geven en als een soort aanjager voor investeringen in dat gebied. Dan heb je het over zogenaamde 'special activity generators' die 'spillovers' genereren. Spillovers wil niets meer zeggen dan dat een stadion een bepaalde plek heeft en dat die plek er zelf voordelen van heeft, maar dat de omgeving er ook bepaalde voordelen van heeft. Dat kan zich bijvoorbeeld uiten in het aantrekken van bezoekers, een betere bereikbaarheid of een beter imago. De voordelen verspreiden zich dus als het ware naar nabijgelegen gebieden binnen een zekere afstand.

Het voorbeeld dat ik al eerder noemde, Camden Yards in Baltimore, laat dat mooi

Camden Yards

zien. Wat u hier ziet zijn twee voorzieningen, Oriole Park (baseball) en het Ravens-stadion (American Football). Wat je hier heel mooi ziet is dat het omliggende gebied, dat is weergegeven met behulp van de pijlen, in principe profiteert van die sportvoorzieningen. Dat is in ieder geval de theorie, dat die voorzieningen een soort positieve uitwerking hebben op omliggende gebieden. En die positieve uitwerking uit zich dan in een beter imago, in investeringen die het aantrekt, en bezoekers die het aantrekt en die daar ook hun bestedingen doen. En dat vind ik als econoom interessant. Stedelijke economen kijken ook heel vaak naar de grondwaarde. Hoe aantrekkelijker het gebied is, hoe meer er wordt geboden op de grond en blijkbaar is dat dus een goede indicator van stedelijke aantrekkelijkheid.

Zie je dat dan ook rondom sportvoorzieningen?

Ja. Er is door een Duitse collega onderzoek gedaan naar wat een tweetal voorzieningen in Berlijn, het Velodrom en de Max Schmeling-Arena voor invloed hebben op de omgeving.

Er wordt een vrij ingewikkeld statistisch model gemaakt waarin ze veel variabelen stoppen. Met statistische analyse is het vervolgens mogelijk om de invloed van bepaalde variabelen op de grondwaarde te isoleren. Wat is dan het extra effect van deze sportvoorzieningen op de grondwaarde in het gebied rondom die sportvoorzieningen? Bij het Velodrom zie je dat er een extra waarde wordt genereerd van 8% in de directe nabijheid van die voorziening. En dat gaat langzaam naar beneden naarmate je verder van het stadion af

komt. Er zijn dus positieve uitstralingseffecten van een sportvoorziening op de directe omgeving. Bij de Max Schmeling-Arena zie je een soort parabool waarbij de extra waarde

” Sport als driver voor grootstedelijke vernieuwing. ”

eerst toeneemt, maar op een gegeven moment ook weer minder wordt. Dat heeft ermee te maken dat er niet alleen positieve effecten zijn op de omgeving. In feite is die curve de som van enerzijds de positieve effecten en anderzijds de negatieve effecten. Daar is ook onderzoek naar gedaan. Wat blijkt is, dat bij het Velodrom een goede parkeergarage is gebouwd, daardoor hadden omwonenden helemaal geen parkeeroverlast. Maar bij de Max Schmeling-Arena was daar geen geld meer voor, dus hebben omwonenden er daar wel last van. Een ander probleem is dat bij de Max Schmeling-Arena twee topclubs spelen die regelmatig veel fans over de vloer krijgen. Dat is leuk, alleen zorgen die fans ook wel voor de nodige overlast. Je ziet dus dat een stadion zowel positieve als negatieve effecten kan hebben op de omgeving.

Een ander interessant voorbeeld iets dichterbij huis is de Amsterdam ArenA. Daarbij is geprobeerd om het stadion te gebruiken om een bepaald omliggend gebied te ontwikkelen.

Het gevolg is clustervorming, met allerlei activiteiten (bijvoorbeeld de Ziggo Dome) die om de Amsterdam ArenA heen ontstaan en van elkaar profiteren, inclusief het treinstation en de kantoren eromheen. Ook in dit gebied zijn dus ‘special activity generators’ aan het werk. Wat echter ook interessant is bij dit stadion

is, dat er van het begin af aan werd gezegd: zou het niet mooi zijn als we daardoor ook de Bijlmer mee kunnen krijgen. Dat was een leuke idee, het stadion en alles daaromheen zorgt voor veel banen, dus mensen gaan daar dan werken. Een mooie gedachte, maar het heeft niet gewerkt. Want als je kijkt naar het personeelsbestand van de Amsterdam ArenA en de voorzieningen daaromheen, dan zal je zien dat heel veel mensen helemaal niet in de Bijlmer wonen maar uit een ander deel van Amsterdam komen of zelfs uit Haarlem of Hilversum. Je zult dus wel wat moeten doen om ervoor te zorgen dat die nabijgelegen gebieden ook profiteren van zulke voorzieningen. Dit speelt ook bij de ontwikkeling van De Kuip, waarover later meer.

Waar je rekening mee moet houden bij het ontwikkelen van een stadion is de ‘ontwikkelingsimpact’. Dat zie je ook bij de Amsterdam ArenA. Het zorgt voor

complementaire en aanvullende activiteiten die profiteren van de toestroom van bezoekers. Mensen zijn er toch en geven geld uit aan restaurants, gaan wat leuk doen voor of na de wedstrijd. Dat zorgt voor reuring en daar kunnen activiteiten in de buurt van profiteren. Het zorgt voor werkgelegenheid en een goede ontwikkeling. Daarnaast zijn er wat ik noem de 'naburige effecten'. Dat zijn activiteiten die niet per se zitten te wachten op die toestroom van mensen, maar die gewoon baat hebben bij een beter imago van het gebied of bij een betere bereikbaarheid. En vaak zie je dat de ontwikkeling van een stadion ook aanleiding is om weer te investeren in betere bereikbaarheid en daar kunnen andere activiteiten van profiteren. Maar het verhaal is niet alleen positief, want er zijn soms ook 'crowding-out' effecten, oftewel verdringingseffecten. Bepaalde activiteiten kunnen ook worden weggedrukt uit een gebied omdat ze zich juist niet prettig voelen bij de toestroom van mensen. Of dat ze het niet meer kunnen betalen omdat de grondwaarde stijgt. Het is dus belangrijk om te weten wat er gebeurt met een gebied als je daarin gaat investeren. Wordt het gebied er echt beter van? En wat is de balans tussen de positieve en negatieve effecten?

Dan zoals aangekondigd De Kuip, het Feyenoord-stadion. Daar wordt zoals ik al eerder zei druk over gediscussieerd. Wat interessanter is om vast te stellen, is dat er ook wordt nagedacht over de omgeving van het stadion. Want terwijl het op dit moment nog niet helemaal duidelijk is wat er met dit stadion

gaat gebeuren, heeft de gemeente zich al wel gecommitteerd aan de ontwikkeling van het omliggende gebied, het Stadionpark. Met dat park wordt gestreefd naar een concentratie van sportvoorzieningen, wat op zich een goede zaak is omdat je daarmee aan de ene kant topsport hebt, maar aan de andere kant ook de breedtesport stimuleert. Maar daar blijft het niet bij, want men is eigenlijk ook bezig met wat we 'integrale gebiedsontwikkeling' noemen. Dat gaat naast sport ook over het verbeteren van de bereikbaarheid van het gebied, over het creëren van banen en ervoor zorgen dat mensen een goede opleiding kunnen volgen. Sport kan daarbij een instrument zijn. Wat daarbij heel belangrijk is voor dit gebied, is dat het een 'identiteitsdrager' is, sport kan mogelijk zorgen dat een gebied een duidelijke identiteit krijgt. En ik denk dat dit voor Rotterdam en zeker voor dit gebied veel meer geldt dan voor de omgeving van bijvoorbeeld het NAC-stadion. Want hier kun je daadwerkelijk zonder blikken en blozen zeggen: dit is een sportgebied en alles draait hier om sport. Sport geeft kleur aan dit gebied en kan daarmee ook bepaalde typen mensen aantrekken. En dat is iets wat we in de gebiedsontwikkeling steeds vaker zien, dat een gebied een bepaald thema geeft. Kortom, sport als instrument voor sociale en economische doelen.

Kritische succesfactoren van een stadion

Over het succes van een stadion kun je hele boeken volschrijven. Er zit nog wel verschil tussen of het stadion zelf succesvol is of dat het stadion als integraal onderdeel van de gebiedsontwikkeling succesvol is. Dat zijn twee verschillende zaken. Of het stadion zelf succesvol is hangt onder andere af van de vraag of het multifunctioneel is en of je er voldoende activiteiten hebt waardoor je additionele inkomsten kunt genereren. Iets dat je in de afgelopen tientallen jaren hebt gezien is dat heel veel clubs ervoor gekozen hebben om nieuwe stadions te bouwen die uiteindelijk voordeliger zijn omdat ze inkomsten genereren. Dat zijn dus belangrijke succesfactoren voor het stadion zelf. Waar mijn verhaal tot nu toe vooral over gaat is: hoe zorg je dat zo'n stadion goed wordt ingebed in de omgeving? En daar spelen volgens mij andere factoren een rol bij. Dan gaat het vooral om wat ik net liet zien, dus wat is het effect van zo'n stadion op de omgeving. Kun je daar complementaire activiteiten omheen ontwikkelen die daar ook daadwerkelijk van profiteren? Wat voor stadion komt er dan, wat voor voorzieningen gaan we daaromheen realiseren, kunnen we ook een goed sociaal-

economisch programma maken? En dat is ook wat ik aangaf waar het aan ontbrak bij de Amsterdam ArenA. Er was niet echt een goed sociaal-economisch programma. Er was alleen hoop, hoop dat het stadion uiteindelijk werkgelegenheid zou opleveren.

Grote evenementen

Enerzijds is dat nieuwe stadion een belangrijke voorwaarde voor succes. Anderzijds is er ook gezegd: zou het niet mooi zijn als we in het kader van dat nieuwe gebied ook het WK voetbal kunnen aantrekken of de Olympische Spelen. Het binnenhalen van het WK voetbal is niet gelukt, het plan voor de Olympische Spelen is nog even geparkeerd, maar wie weet wordt dat weer eens uit de ijskast gehaald en wordt dat nieuw leven ingeblazen. Nog niet eens zo heel lang geleden, in 2012, werd er nog volop over gebeld. Ook door de toenmalige kroonprins Willem-Alexander, die in een interview aangaf dat je met zo'n evenement eigenlijk een soort kunstmatige deadline kan realiseren. Een stip aan de horizon waar je naartoe kunt werken. Hij gebruikte daarbij eigenlijk alle termen die we ook in de literatuur tegenkomen als het gaat om het gebruik van evenementen voor grootstedelijke ontwikkeling. Het is duidelijk

dat Willem-Alexander zich goed had ingelezen of goed had laten bijpraten over wat de mogelijke effecten van zo'n evenement zouden kunnen zijn.

”
Hoe zorg je dat zo'n stadion goed wordt ingebed in de omgeving?
”

Maar even terug naar de economische vraag: wat kost dat nu eigenlijk, zo'n evenement? Ze zijn er natuurlijk in verschillende maten: zo heb je voor 13,9 miljard de Olympische Spelen in Londen, maar je moet iets meer geld meenemen als je dat evenement in Peking wilt organiseren. En de absolute topper is natuurlijk Sochi. Er moeten wel wat kanttekeningen bij geplaatst worden, vooral bij die van Sochi. Uiteindelijk was de investering in sportvoorzieningen maar 6,7 miljard en is er ook nog ongeveer 15 miljard geïnvesteerd in de infrastructuur. Wat er met de rest is gebeurd, is niet helemaal duidelijk. Veel projecten zijn gerealiseerd waarvan niet aantoonbaar is dat ze echt nodig waren voor de Olympische Spelen. Wat ik maar wil zeggen is, dat je zo'n budget zo groot kunt maken als je zelf wilt. En wat erg belangrijk is om onszelf af te vragen als we het hebben over de kosten en baten van een evenement, zeker bij de Olympische Spelen, is voor wie die kosten en baten zijn. Aan de ene kant kom je vaak bedragen tegen die gaan over het organisatiecomité. En dan moet je natuurlijk met een budget komen, want die kijken ook naar de baten, naar wat het uiteindelijk oplevert. Maar dat comité is niet zo zeer geïnteresseerd in wat het voor de stad oplevert, dus dat is eigenlijk een andere

begroting. Je moet dus goed kijken wat nu eigenlijk precies waar terecht komt.

Wat in ieder geval uit dit overzicht blijkt is dat we het over enorme bedragen hebben. Het gevoel dat veel steden tegenwoordig hebben is dat de kosten enorm zijn, en dat daar wel fantastische voordelen tegenover moeten staan. 'Eventjes de Olympische Spelen organiseren' is er niet meer bij. Je moet met een plan komen dat uitwijst dat het iets gaat opleveren. Het is niet voor niets dat het Internationaal Olympisch Comité (IOC) daar zijn beleid op heeft ontwikkeld: hoe creëren je nu wat we zo mooi 'legacy' (nalatenschap) noemen? Dan moet je toch even opsommen waarom je die Olympische Spelen zou willen. In mijn presentatie gebruik ik de Olympische Spelen omdat we dat allemaal herkennen, maar ik zou natuurlijk ook een ander evenement kunnen noemen. Een interessante vraag is: kan het ook met kleinere evenementen, zo'n katalysatorwerking? Maar we gaan nu even uit van het grootste wat we hebben, de Olympische Spelen. Er is een deadline, een stip aan de horizon, een katalysator voor investeringen in infrastructuur en sportvoorzieningen. Maar ook voor investeringen in breedtesport en topsport, voor economie, innovatie en welzijn. En dat staat ook al heel mooi in het Olympisch plan dat er voor 2028 lag, waarin al deze aspecten aan de orde kwamen.

Wat ook erg interessant is, is dat zo'n Olympisch plan als het ware een soort

bindmiddel is voor de samenwerking tussen verschillende partijen. Dat hebben we ook bij eerdere Olympische steden gezien. Ik zal daar zo meteen wat voorbeelden van noemen. Daarbij zie je dat overheidslagen hun plannen op verschillende niveaus op elkaar afstemmen. Dus lokaal, provinciaal, nationaal en met een beetje geluk kun je misschien zelfs nog de Europese Unie meekrijgen op wat voor manier dan ook. En dan kun je een goed plan maken, dan kun je meer geld bij elkaar leggen en dan kun je uiteindelijk betere dingen realiseren. Dat is het idee. Maar het gaat daarbij niet alleen om verschillende overheden die hun activiteiten meer op elkaar afstemmen. Het gaat uiteraard ook over overheden in samenwerking met bedrijven en kennisinstellingen en uiteindelijk ook burgers.

En ten slotte, waarom de Olympische Spelen, waarom die hele grote evenementen? Omdat het zorgt voor 'wereldwijde promotie van stad, regio en land' is een argument dat dan vaak wordt gebruikt. Toch is het niet altijd zo geweest. Het is interessant om te leren van hoe andere steden dit in het verleden hebben gedaan, omdat die ook wel aangeven dat er andere strategieën zijn om met de Olympische Spelen om te gaan. De eerste Spelen bijvoorbeeld, de moderne Spelen in Athene in 1896, was een typisch voorbeeld van wat we tegenwoordig low impact games noemen. Er werd nauwelijks geïnvesteerd, maar er waren sportvoorzieningen, dus deden ze het gewoon. En dat was in de tweede editie in 1900 in Parijs niet heel anders. Wat je ziet

is dat ook de diverse Spelen daarna eigenlijk helemaal niet zoveel moeite deden om nieuwe sportvoorzieningen te realiseren. Het meest recente voorbeeld daarvan is volgens sommigen Los Angeles in 1984, waarbij veel gebruik gemaakt werd van bestaande voorzieningen. Want de stad had al prima sportvoorzieningen. En het grote voordeel was ook nog eens een keer dat het op dat moment net lekker liep met de sportsector. Er waren heel veel grote sponsors die binnenkwamen en hun naam wilden verbinden aan het IOC, de televisierechten gingen omhoog. Het was één van de meest winstgevendende Spelen ooit. Om maar even te laten zien dat het zo ook kan.

Een andere strategie die we ook hebben gezien zijn wat we dan noemen de 'sports only games'. Daarbij investeren steden dan alleen in sportvoorzieningen. Berlijn in 1936, Helsinki in 1952 en Melbourne in 1956 deden dat bijvoorbeeld. Als je naar de plannen van deze steden kijkt, dan zie je dat ze vooral stadions hebben gebouwd, nieuwe turnhallen, nieuwe zwemstadions. Daar was waarschijnlijk toen ook wel behoefte aan. Je hebt het over steden waar het voorzieningenniveau misschien nog niet zo heel hoog was. En dan kan je daar op een gegeven moment ook gebruik van maken om dat eventjes state of the art te maken. Maar dat ging niet altijd goed. Jullie kennen waarschijnlijk ook de verhalen van de 'white elephants'. De grote stadions waarbij men zich dan na de Spelen afvroeg: wat gaan we hier eigenlijk mee doen? Dat is iets waarvan je eigenlijk ziet dat dit niet zoveel meer voorkomt,

althans niet in de moderne Olympische Spelen. Want er wordt nu wel degelijk goed over nagedacht wat er na de Spelen met zo'n stadion gedaan moet worden. We gebruiken soms tijdelijke faciliteiten, of we hebben al een nieuwe bestemming voor een stadion.

Maar wat was dan eigenlijk de eerste stad die de Olympische Spelen zag als een driver voor stedelijke vernieuwing? Iedereen denkt meteen aan Barcelona en daar zal ik zo ook nog even wat over vertellen. Maar Rome was in 1960 de eerste die de Spelen zag als een manier om de luchthaven te verbeteren, een aantal nieuwe wegen aan te leggen en de watervoorziening te moderniseren. Tokio deed er in 1964 nog een schepje bovenop. Die hadden eigenlijk al een soort tienjarenplan klaarliggen, waarvan nog niet helemaal duidelijk was of dat doorging. Ze hebben toen de Spelen gebruikt als katalysator, als natuurlijke deadline om het tienjarenplan te realiseren. Verschillende steden hebben daarna die strategie gevolgd, totdat het in Montreal in 1976 niet zo heel erg goed ging. Die stad heeft dertig jaar lang een miljardenschuld moeten afbetalen vanwege miscalculaties en tegenvallende opbrengsten. En in feite ook van de crisis die toen toesloeg. Wat je ziet is dat de steden die daarna de Olympische Spelen organiseerden toch weer eens even na gingen denken. Dus Moskou in 1980 was al weer wat voorzigtiger, daarna kwam Los Angeles, die zei: we gaan het helemaal anders doen.

Wat ik dus heel opvallend vind is dat, als je het verhaal achter elkaar zet, Los Angeles eigenlijk

ook voor heel veel steden het voorbeeld was. Dat andere steden de Spelen ook wilden organiseren, omdat ze gezien hadden dat het blijkbaar wel anders kan. Alleen gingen ze toch weer terug naar de oude strategie van de Spelen als katalysator voor vernieuwing. Dus dat deed Seoel in 1988 en dat deed natuurlijk ook Barcelona in 1992. En wat deed Barcelona dan? Ik vraag me altijd af: moet ik het nog vertellen? Wie kent het verhaal van Barcelona niet? Het mooie van Barcelona is dat het sport uitademt. Het is één van de weinige steden waar de Olympische Spelen ook gewoon echt nog voelbaar zijn. Nog steeds. En dat is wel heel bijzonder. Wat daar gebeurd is, is vooral de waterfrontontwikkeling. Die heeft ervoor gezorgd dat Barcelona er daadwerkelijk ook zo bijligt zoals je het nu kent. Dus met het gezicht naar de zee, met een fantastisch stadsstrand, met volop levendigheid. Op een plek waar eerst vooral infrastructuur en oude industrie was, zijn de Olympische Spelen gebruikt om dat gebied helemaal op te knappen.

Het mooie als je kijkt naar de geschiedenis van Barcelona is dat ze vaker evenementen hebben gebruikt om dingen in de stad aan te pakken. Dat heeft te maken met de relatie met de centrale overheid in Madrid, die is niet zo happig op investeringen in Barcelona, tenzij er sprake is van een soort nationaal belang. En dat belang is er bij grote evenementen. Dat zie je ook terug in de strategie van Rotterdam, die laat zien dat er een hoger belang is. Het probleem in Rotterdam Zuid is niet alleen een probleem van Rotterdam, het is een probleem

van Nederland. Maar het probleem is ook een kans. En zit daar onbenut potentieel? Zorg dan als Nederland dat je daar geld in stopt.

Stedelijke vernieuwing

We hebben het hier over stedelijke vernieuwing, dus het aanpassen van bestaande infrastructuur. Maar het ontwikkelen van een geheel nieuw stadsdeel of een geheel nieuwe stad, zoals in 1960 in Melbourne, gebeurt natuurlijk ook. En dat zie je ook bij veel andere evenementen, een voorbeeld daarvan is de universele wereldtentoonstelling EXPO. Je ziet dat EXPO wordt gebruikt als aanjager voor de ontwikkeling van een geheel nieuw gebied buiten de stad. Dat is een model dat volgens mij vooral werkt in landen waar voldoende ruimte is. Het is niet erg voor de hand liggend in Nederland, waar we al hutje mutje leven en waar je dus veel meer moet nadenken over hoe we de ruimte zo efficiënt mogelijk kunnen benutten. Maar we kunnen wel vaststellen dat het ook een strategie is voor het gebruiken van evenementen voor stedelijke vernieuwing. En ik gebruik hier expres geen voorbeelden van buiten Europa, want die zijn soms nogal extreem. Zeker als voorbeeld voor bijvoorbeeld Nederland, voor steden als Rotterdam en Amsterdam. Daarom vind ik het interessant om te kijken naar Londen, want ik denk dat we daar wel veel van kunnen leren. In Londen heeft men geprobeerd om de Olympische Spelen te gebruiken voor een grootschalig herontwikkelingsprogramma voor Oost-Londen. De investeringen concentreren zich wel op een bepaald gebied binnen Oost-

Londen, maar er is een duidelijke visie over hoe de komst van de Olympische Spelen het hele gebied ten oosten van Londen kan revitaliseren. En het gaat daarbij niet alleen om investeringen in infrastructuur en nieuwe voorzieningen, maar het gaat juist ook over investeringen in onderwijs en uiteindelijk ook in de toeleiding naar werkgelegenheid.

Maar als je gaat investeren in een gebied, leidt dat dan niet tot gentrification? Dat het gebied alleen maar aantrekkelijker wordt en nieuwe mensen aantrekt, maar dat de mensen die er al wonen ergens anders heen moeten, waar ze de huur nog wél kunnen betalen. Natuurlijk is dat altijd de discussie, en dat is niet te voorkomen, maar er wordt tegelijkertijd wel nagedacht over hoe we die mensen uiteindelijk sterker kunnen maken. Hoe we ervoor kunnen zorgen dat die mensen goed onderwijs en uiteindelijk een goede baan krijgen. Wat interessant is als je Barcelona met Londen vergelijkt, is dat Barcelona toch wel een beetje op het voorbeeld van de Amsterdam ArenA lijkt. Toch ook wel heel erg gericht op fysiek en voorzieningen, met vrij weinig aandacht voor de sociaal-economische verhoudingen. Is Barcelona er dan beter van geworden? Ja, het heeft de stad heel veel toerisme gebracht. Maar zijn de mensen er ook beter van geworden?

Je hebt op een gegeven moment weer andere evenementen nodig. Barcelona herkent dit ook en is op dit moment zeven jaar lang Mobile World Capital. Wat ze daarmee eigenlijk zeggen is: we hebben lang de Olympische

Spelen gehad en we zijn fysiek veranderd, maar onze sociaal-economische structuur is eigenlijk nog steeds niet optimaal. We moeten andere economische activiteiten aantrekken, dus laten we ons profileren als Mobile World Capital en laten we dat op allerlei manieren uitdragen en gebruiken om innovatie in verschillende sectoren te stimuleren. Londen heeft dit ook goed begrepen en gezien: dat voorbeeld moet je nastreven in allerlei vormen van legacy. Wat het mooie is, is dat je ziet dat legacy soms ook negatief kan zijn. Je zult dus van tevoren goed moeten nadenken wat een evenement oplevert voor de stad en voor de regio en hoe je ervoor kunt zorgen dat die effecten ook duurzaam zijn.

Conclusies

De vraag is natuurlijk: moeten we dat willen? Moeten we de Olympische Spelen of dat soort hele grote evenementen willen organiseren? Feit is dat de kosten enorm zijn en dat er dus enorme substantiële baten tegenover moeten staan. En dat je dus ook aandacht moet besteden aan potentiële negatieve neveneffecten van evenementen in algemene zin. Evenementen hebben namelijk enorm veel impact op een regio, en dat kan ook zorgen voor verdringing. Het is bekend dat heel veel mensen in het jaar van een groot evenement besluiten om juist niet naar de desbetreffende stad te gaan omdat ze het veel te druk vinden. Daar moet je rekening mee houden, je moet inzetten op structurele duurzame effecten. En één van de belangrijkste zaken is om de verdeling van kosten en baten goed in de gaten

te houden. Vaak zie je dat kosten terechtkomen bij een specifieke groep of op een specifieke plek in de stad en dat is niet handig, daar zal je goed over na moeten denken.

Dat brengt mij op een belangrijk kritisch punt in het verhaal, want ook hier zou je de vraag kunnen stellen: wat is de kritische succesfactor voor de ontwikkeling of het aantrekken van evenementen? Is dat het organiseren van grootschalige evenementen en die gebruiken als katalysator voor grootstedelijke vernieuwing? Uit het onderzoek dat ik zelf heb gedaan blijkt dat organiserend vermogen daar heel erg belangrijk bij is. En daarbij gaat het dan vooral om het bijeenbrengen van partijen en ervoor zorgen dat partijen op één lijn komen. Daarbij draait het om draagvlak, om zorgen dat iedereen erkent dat er voor hem of haar wat in zit. En dan zie je toch wel wat problemen met de Olympische Spelen in Nederland. Het is niet voor niets dat het plan nu even is geparkeerd. Er is namelijk, ondanks het positieve langetermijnperspectief, veel weerstand. En misschien komt dat wel, is mijn eigen hypothese, door een aversie tegen grote projecten in het algemeen en het gebrek aan vertrouwen in de overheid en de politiek in Nederland. Wat volgens mij ook een rol speelt is de discussie over Amsterdam versus Rotterdam. Misschien moet je daar toch eerder duidelijkheid over geven. Maar aan de andere kant maakt dat het weer moeilijk om draagvlak te krijgen. Interessante vraag: welke stad zou het moeten worden?

Wat ook nog een punt is, is dat er vaak wordt geroepen dat evenementen helemaal niet nodig zijn, maar dat er alleen een goed bid nodig is. Dat een bid op zich al voldoende is om verschillende partijen bij elkaar te krijgen. Een leuk idee, en er zijn ook voorbeelden dat het heeft gewerkt. Onder andere Birmingham en Manchester hebben in de jaren 90 geprofiteerd van het uitbrengen van een bid op de Olympische Spelen. Het kan dus op zich partijen bij elkaar brengen. Ik begreep dat ook het samenwerkingsverband van VWS, NOC*NSF en G5 daar een resultaat van is. Het mooie is dus dat zo'n plan, of het uiteindelijk wordt uitgevoerd of niet, partijen bij elkaar brengt en partijen met elkaar laat discussiëren over wat ze aan elkaar hebben en hoe ze hun activiteiten beter op elkaar kunnen afstemmen. Totdat we op een gegeven moment weer tegen elkaar zeggen: misschien hebben we het hele evenement niet meer nodig. Aan de andere kant denk ik wel dat de vraag is: is het reëel dat je het gaat halen? Als je van tevoren weet dat het kansloos is, lijkt dat me ook weer niet echt handig. Zelf kijken we onder meer naar wat er hier in Rotterdam gebeurt. Rotterdam

wil zich kandidaat stellen voor de EXPO in 2025, en al is dat geen sportevenement, het is wel een evenement dat mogelijk als katalysator kan dienen. Daar zie je ook weer dat er wordt gezegd: misschien is alleen de kandidaatstelling al genoeg.

Aan de andere kant denk ik dat het ook heel belangrijk is om in te zetten op het halen van een evenement. Dat moet wel echt de drijfveer zijn, anders wordt het een beetje nep. Misschien moeten we wel naar Olympische Spelen nieuwe stijl. Zoals ik al aangaf zijn er verschillende strategieën en het mooiste is eigenlijk dat je als land of stad op een gegeven moment gewoon een hele nieuwe strategie kunt ontwikkelen. Wij gaan werken aan innovatie op het gebied van evenementen en we gaan een nieuwe soort legacy creëren waar andere steden nog niet aan hebben gedacht. Zodat steden die daarna de Olympische Spelen organiseren hier naartoe komen en vragen hoe we dat hebben gedaan. Ik denk dat drie dingen daarbij belangrijk zijn. Het moet een breed maatschappelijk initiatief worden, en daarmee bedoel ik vooral dat de

overheid misschien moet uitkijken dat ze niet te nadrukkelijk het initiatief nemen. Dat ze daar juist ook bedrijven en de bevolking bij betrekken, al in een vroege fase van de kandidaatstelling. Een ander punt is wat ik de pre-event legacy noem.

”
Moeten we de Olympische Spelen of dat soort hele grote evenementen willen organiseren?
”

Letterlijk nalatenschap, daarvan hebben we het idee dat het ver weg in de toekomst ontstaat. Maar men wil direct resultaat zien, dus zou het goed zijn als we op de een of andere manier evenementen kunnen organiseren die sneller effect sorteren. Misschien het liefst al in de bid-fase, dat je dan al communiceert dat het direct wat oplevert. En dan denk ik vooral aan onderwijs, werkgelegenheid en innovatie, omdat dat uiteindelijk de meeste zoden aan de dijk zet.

Een ander punt waar winst op behaald kan worden is het circulair denken, dus beter gebruikmaken van de bestaande voorzieningen. Het idee van Los Angeles in 1984 was zo gek nog niet, alleen was dat toen uit een soort privaat initiatief, de overheid wilde niet echt meedoen. De overheid zou nu zeker mee moeten doen. En dan zou je dat circulaire denken wel degelijk kunnen gaan gebruiken om slimmer gebruik te maken van bestaande voorzieningen om misschien tegelijkertijd ook iets te doen aan leegstand. Het is ook iets wat bij de kandidaatstelling van Rotterdam voor de EXPO een belangrijke rol gaat spelen. En het is iets dat bij de Olympische Spelen ook een rol zou kunnen spelen.

Kortom, sport is emotie. "Ik ben eigenlijk best positief over de Olympische Spelen. Ik ben zelfs groot liefhebber van de Olympische Spelen, maar dat mag ik natuurlijk niet te veel uitstralen. Want als econoom moet ik naar de feiten kijken. Al met al denk ik dat er wel degelijk kansen zijn voor Nederland. Maar dan

moet je dat wel gaan doen volgens je eigen visie en volgens je eigen ideeën, alleen dan kan Nederland er uiteindelijk beter van worden."

Sport en innovatie

Eindhoven, 30 maart 2015

Prof. dr. ir. Aarnout Brombacher

Decaan Department of Industrial Design – Technische Universiteit Eindhoven

Prof. dr. Steven Vos

Lector Move to Be - Fontys Sporthogeschool

Eindhoven - Brainport

Aarnout Brombacher:

“Mijn naam is Aarnout Brombacher. Ik ben werkzaam aan de Technische Universiteit Eindhoven (TU/e) en ik coördineer daar de activiteiten op People, Sport en Vitality. Wat wij doen is kijken hoe we techniek samen kunnen inzetten voor sport. Hebben wij als technische universiteit dan ook veel verstand van sport? Wel van de techniek achter sport. Wat dat betreft is het bijzonder fijn om sinds kort ook de Fontys Sporthogeschool in Eindhoven te hebben.

Een deel van ons verhaal gaat over de regio, gevolgd door een stuk over de maatschappij, over de rol van sport en de mogelijkheden van de technologie. We willen ons als voorbeeld specifiek richten op de sport hardlopen, maar we kijken natuurlijk ook breder dan dat. Want Eindhoven is één van de kennisregio's van West-Europa, naast de Airport Amsterdam en de Seaport Rotterdam ook wel bekend onder de naam Brainport, als één van de economische motoren in Nederland. Maar hoe weet je nou dat wij de titel Brainport waardig

zijn, dat we één van de meest innovatieve regio's zijn? Dan hoef je alleen maar te kijken naar wat hier aan High Tech bedrijven zit. De patentdichtheid in Eindhoven is het hoogste van de hele wereld. Maar even een slag verder, over wat sport betekent...”

Veranderend sportlandschap

Steven Vos:

“We hebben een verhaal over sport en innovatie, en dan komen er mooie voorbeelden voorbij. Maar we dachten dat het goed zou zijn om terug te gaan naar een aantal ontwikkelingen. Want technologie om de technologie, innovatie om de innovatie, dat is leuk, maar daar doe je het eigenlijk niet voor. Daar moet een grote toedracht in zitten. Ik wil u graag even vragen om terug te denken aan uw persoonlijke top drie van muziknummers. Dit is absoluut niet wetenschappelijk verantwoord of onderbouwd, maar ik heb de aanname als je dit zou doen, dat de kans dan heel reëel is dat het over muziek gaat van tussen je 14e en 24e levensjaar. Dat klopt vast niet bij iedereen, maar bij een groot aantal mensen wel. En dat heeft te maken met het feit

dat de muzieksmaak zich ontwikkelt op het moment dat je daar vatbaar voor wordt. Maar als ik kijk naar mijn zoontje van vijf jaar, die is dus nu al bezig met muziek. Terwijl ik daar pas mee bezig was toen ik twaalf, dertien jaar oud was. Want er was gewoon geen techniek om daar op een vlotte manier mee bezig te zijn.

Als je kijkt naar sport en technologie dan is sport op elk vlak relatief nieuw. Als je kijkt naar overheidsbeleid in sport dan loopt dat al veertig, vijftig jaar, waarbij bijzonder actief in de jaren zeventig. Als je kijkt naar technologie in de sport, dan begint dat zich de laatste vijftien jaar echt te ontwikkelen. En ook als je kijkt naar wetenschap in de sport, dat heeft ook een relatief jonge geschiedenis. Kortom, als je het samen zou vatten dan zijn er allemaal begrippen waar we continu mee geconfronteerd worden. Individualisering en commercialisering van de samenleving,

„We denken dat de sport ongreepbaar is geworden. Kan technologie daar iets aan doen, kan innovatie een rol spelen?“

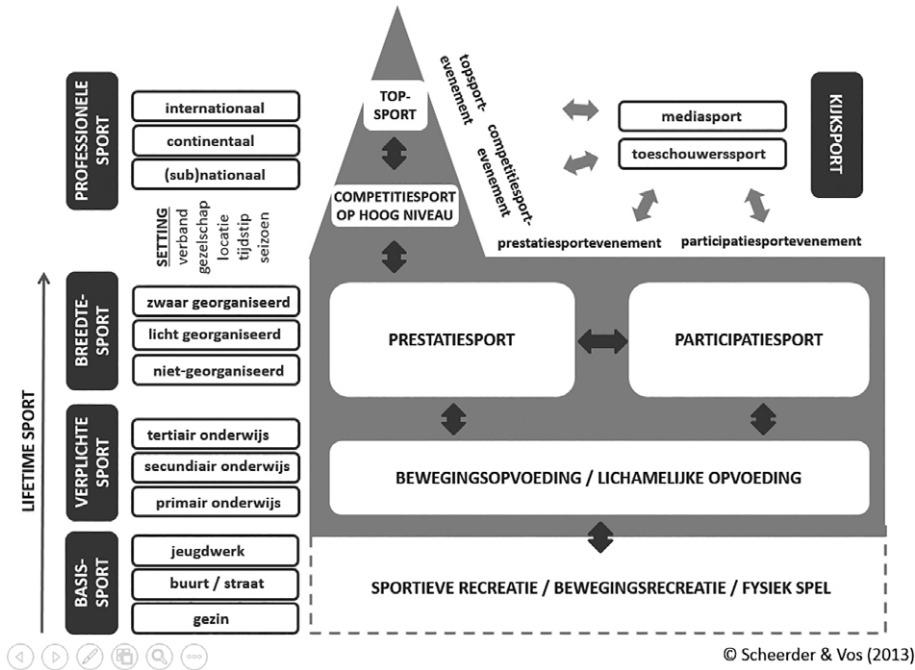
continue spanning tussen institutionalisering en de-institutionalisering, regulering en deregulering, medicalisering, enzovoort. We worden vaak niet gelukkig van dit soort

woorden, maar ze overkomen ons wel. Of we het nu goed of slecht vinden, dit is wat er gebeurt en dus waar we mee moeten dealen. Ook binnen de sport.

Wij gaan ons iets meer focussen op de breedtesport, met name omdat het gemeentelijk beleid daar op een aantal facetten bezig is met innovatie. En dan zie je dat we de klassieke structuren binnen de sport niet meer kennen, maar dat er ook een individualisering van de sport plaatsvindt. “Mensen zijn niet meer sociaal”, hoor je dan. We hadden in de jaren tachtig betogingen, we gingen de straat op voor het collectieve goed. Maar wat er nu gebeurt, weliswaar via Facebook, is niet anders dan zoals wij zelf als studenten in de jaren tachtig en negentig hebben meegemaakt. De geschiedenis herhaalt zich dus. En als je dit verhaal ziet, dan zitten we in een situatie van sport à la carte. We denken dat de sport

ongreepbaar is geworden. Kan technologie daar iets aan doen, kan innovatie een rol spelen? Technologische innovatie, maar ook sociale innovatie. Want laten we vooral niet vergeten, innovatie is niet alleen technologie, maar ook heel vaak sociaal.

Dat kan je in dit soort modellen (p. 27) vatten. Ik vind dit kerkmodel wel mooi. En als er een kenmerk is van verandering in de samenleving, dan is het de ontzorging en de

ontkerkelijking van de samenleving. Maar in de sport gaan we steeds meer naar zo'n kerk toe, waarin de klassieke opdeling tussen topsport en breedtesport al wat achterhaald is en het klassieke topsportadagium niet meer geldt. Het is een behoorlijk complex geheel geworden van beoefenaars en aanbieders, vaak ook buiten de traditionele sportsetting. Het gaat niet langer enkel over het sportdomein. We gaan naar gezondheid kijken, we gaan naar welzijn kijken, we gaan naar mobiliteit kijken. Wat is de sport? En wat is de technologie in dat verhaal?"

Uitdagingen en mogelijkheden

Aarnout Brombacher

"We discussiëren verder. Sport en technologie. Waarom zouden we moeten sporten? Ik denk dat er genoeg bewijs is dat bewegen goed voor ons is. Maar waarom is dat op dit moment zo urgent? Als we kijken naar statistieken uit de Verenigde Staten, dan zie je dat mensen meer en meer zitten. En wij doen in Nederland ook hard ons best om die kant op te gaan. Want je merkt dat waar je vroeger nog eens een keer in de postkamer wat op ging halen, dat we dat nu met een druk op de knop via e-mail doen. Waar je vroeger nog eens bij een collega ging buurten om te kijken hoe het ermee was, stuur je tegenwoordig gewoon een whatsapp bericht. We komen dus veel minder van onze plek. Daarnaast leven we ondanks de financiële

crisis in een situatie waarin we een overschot aan eten en drinken hebben. We hebben nog nooit in zo'n welvarende maatschappij geleefd als nu. Ter illustratie, een gemiddelde westerse vrouw heeft aan 2000 calorieën per dag genoeg. De gemiddelde inname in de Verenigde Staten ligt tussen de 2500 en 3000 calorieën, ongeveer 1,5 keer zoveel als men nodig heeft.

Wat je ziet is een soort dubbele demografische ontwikkeling: meer mensen worden dikker, meer mensen worden ouder en krijgen allerlei kwalen zoals diabetes en hartfalen. Daardoor kunnen deze mensen nog minder bewegen en krijgen ze nog meer problemen. Dat vormt een serieus probleem, want een lage kwaliteit van leven brengt zeer hoge kosten met zich mee. Om een mooie parallel te trekken: een autowrak mag in Nederland de weg niet op, want daar is een APK voor nodig en auto's die daar niet aan voldoen, worden van de weg gehaald. Maar als je een stapje verder kijkt, zie je dat er mensen zijn die er alles aan doen om hun kwaliteit van leven omlaag te brengen en om de kosten van de maatschappij omhoog te brengen. Daar staat eigenlijk betrekkelijk weinig rem op. Dus wat doen we daarmee? Wat kunnen we hier met zijn allen aan doen? En als je dan onderzoek gaat doen blijkt dat er eigenlijk heel weinig bekend is over menselijk gedrag rondom 'de wegen'.

Want we weten niet hoeveel een volwassen West-Europese mens op een dag loopt of beweegt. Sterker nog, op het moment dat wij

hier op de TU/e onderzoek naar gingen doen, kwamen we erachter dat een groot aantal van de participanten minder dan 500 meter per dag liep. Van het bed naar de ontbijttafel, van de ontbijttafel naar het bureau, van het bureau naar de auto en daarvandaan direct naar de bank en naar bed. Als je dan kijkt naar de richtgetallen waarbij een half uurtje per dag bewegen het minimum is, dan komen we met 500 meter lopen per dag niet aan dertig minuten bewegen. En het is lastig, want als je dat wilt veranderen dan moet je ook weten hoe je dat verandert. Hoe maak je sporten en bewegen leuk? Als je dan kijkt naar de participatie, dan kijk je meestal naar de sportbonden. Wie zit er op voetbal? Heel veel kinderen gaan naar de F-jes, maar tegen de tijd dat je bij de D's of de C's bent dan is er enorm veel uitval. Het mechanisme achter die uitval begrijpen we niet. En er zijn in Europa maar weinig studies waarin een poging wordt gedaan om daar wat grip op te krijgen.

De TU Eindhoven staat niet bekend als sportuniversiteit, maar als een technische universiteit. Sport werd hier in het verleden gezien als iets dat de studenten deden, als iets waarvoor er een goed sportcentrum was. Maar doen wij ook onderzoek naar sport? Dat doen we zeker. In het programma People, Sport en Vitality hebben zes van onze negen faculteiten actieve programma's op het gebied van sport en techniek. En we zijn de laatste jaren bezig om die onderzoeksgebieden samen te brengen. Dat doen we vanuit een nauwe samenwerking met de Fontys Sporthogeschool, maar in het

kader van de nieuwe sportsector ook met onder andere de Universiteit Utrecht. En hoe doen we dit soort onderzoek? Wat kunnen wij op dit moment verschrikkelijk goed? Dat is het meten van het gedrag van mensen. Veel mensen dragen tegenwoordig bandjes die van alles meten, daar komt dus allerlei data uit voort. Wij kunnen dat soort bandjes niet alleen zelf maken, ook aan de commerciële bandjes is met behulp van het Data Science Instituut betekenis gegeven. We analyseren dat, maken er modellen van en ontwerpen daarna interventies: zaken die mensen proberen aan het sporten en bewegen te brengen.

Onze onderzoeksvraag is dus: kunnen wij nieuwe concepten bedenken die het sporten leuk maken? Dat mensen niet zeggen “ik moet bewegen”, maar dat ze zeggen “ik heb zin om te bewegen”. Wij richten ons daarbij vooral op die brede sporten. Mensen die elke dag sporten voelen zich onrustig als ze een dag niet sporten. Maar de vraag is: hoe kunnen we bewegen leuk maken voor de mensen die maar 500 meter per dag lopen en zelfs dat al zwaar vinden? Die mensen zijn vaak kwetsbaar, hun lichaam is in slechte conditie en ze hebben totaal geen intrinsieke motivatie om te bewegen. Want op het moment dat zij een keer hun loopschoenen of zwempak aantrekken, dan merken ze direct dat ze als gevolg daarvan spierpijn krijgen, of zelfs blessures. Daarom willen we sporten en bewegen attractief maken, nieuwe concepten bedenken waarbij technologie toegevoegde waarde heeft en waarbij we dat in de context kunnen valideren.

Op dat gebied is momenteel een behoorlijke revolutie aan de gang en die revolutie draagt u allemaal in uw handtas of in uw broekzak. Zeven jaar geleden hadden we hier aan de TU Eindhoven een project om een sportbeha te ontwikkelen die 24 uur per dag de hartslag kon meten. Het project heeft de eindstreep niet gehaald, want op dit moment kan je heel eenvoudig de hartslag meten. Dit kun je koppelen aan je telefoon, je kunt het zelf online realtime meten. Er is zo verschrikkelijk veel aan het veranderen op dit gebied dat wij pas aan het ontdekken zijn wat je daar allemaal mee kunt. En wat kunnen we dan meten? Positie, versnelling, lopen, fietsen, hardlopen, hartslag, ademhaling, spieractiviteit, transpiratie, etc. Dat kunnen we 24 uur per dag meten tegen hele lage kosten.

Bijkomend punt is dat je je er ongelooflijk bewust van moet zijn dat je bezig bent met zeer privacygevoelige data. Want sporters zijn een hele dankbare groep, sporters delen graag gegevens en zijn bereid om de sport te helpen door het delen van dit soort data. Maar dan nog moet je er enorm mee oppassen. Dus wat je precies met de data doet is voor ons ook een heel belangrijk deel van het onderzoek. Wij doen dit onderzoek met moderne technologie bij eindgebruikers, maar onderzoek in het veld is ook heel belangrijk. Toen wij begonnen deden we veel in laboratoria, maar dat is voor breedtesporters niet aantrekkelijk. Daarnaast vertonen mensen dan vaak geen natuurlijk gedrag, vandaar dat we dit soort dingen in het veld doen. We hebben er daarbij voor gekozen

” Sport en bewegen waren conflicterende begrippen, want bewegen was iets van gezondheid en sport was iets van sport. ”

om ons te concentreren op lopen, zwemmen en voetbal en op sporten die daar technisch gezien op lijken, zoals fietsen en hockey.”

Een voorbeeld

Steven Vos:

“Een maatschappelijke inleiding, dat is vooral een verhaal vanuit de tekortkomingen, vanuit de sociologie en vanuit de bewegingswetenschappen om de processen in kaart te brengen. Door bewegingswetenschappers die de biomechanische persoon gingen analyseren, vooral heel erg op sporters gericht. Door de socioloog die het maatschappelijk kon plaatsen, de beleidsonderzoeker. Maar wat komt daarna? We keken al vaker naar interventies en of die effectief waren, maar daar stopte het verhaal dan. Het was dus zaak om klassieke onderzoeksmethodologie te gaan mengen met andere technologieën. Dan kun je gaan meten, maar je kunt het ook als interventietool gaan gebruiken. Wat wij hier aan het doen zijn is het slechtst denkbare, want we zijn een verhaal aan het verkondigen voor een groep ‘believers’, mensen die geloven in sport. En dat is volgens mij de grootste valkuil binnen de sport. Sport heeft een grote

geladenheid, sport heeft een beeld. Of het nu competitiviteit is of dat het voor het plezier is, roept een bepaald beeld op. En als je niet tot die wij/zij groep behoort, dan ben je geen sporter.

We gaan naar een stukje historie kijken, voornamelijk om sport in kaart te brengen. Dan heb je het over allerlei definitiekwesties, want wat is sport? Beleidsmatig heb je daar een beeld van. Gaat het over de sporten die worden gesubsidieerd? Gaat het over bewegen en gezondheid? Ik denk als je vier jaar terug in de tijd gaat, dat er niemand was in de sportsector die een goed woord over had voor het concept ‘bewegen’. Sport en bewegen waren conflicterende begrippen, want bewegen was iets van gezondheid en sport was iets van sport. Tegenwoordig zijn die begrippen met elkaar verweven. Misschien moeten we teruggaan naar de definities van de jaren zeventig. Die waren heel postmodernistisch en zeiden: “sport is iets wat mensen zeggen dat ze aan het doen zijn, dus als ze vinden dat het sport is, dan is het sport”. Een deel van onze benadering heeft daarmee te maken, we laten het aan de mensen zelf over.

Ik wil het voorbeeld van hardlopen gebruiken, dat doe ik omdat het een sport is die de laatste jaren een enorme groei doormaakt. Het is makkelijk te beoefenen, je hebt alleen een paar schoenen nodig. Maar omdat het zo laagdrempelig is, is het ook makkelijk

om te stoppen. Het is ook een interessant voorbeeld omdat mensen het vaak individueel beoefenen. Wij testen dan bijvoorbeeld met technische loopshirts met allemaal ingebouwde meetapparatuur. Maar daarin zit de grote uitdaging in de techniek, want dat soort dingen worden vooral ontworpen voor de topsport en competitieve sport. Dan moet je dus gaan zoeken naar andere manieren, naar conflicterende verhalen. Bij hardlopen heb je veel meer vrouwen, meer oudere mensen en meer evenementen. Maar vooral ook meer blessures, meer uitval, meer mensen die het op hun eigen manier gaan doen en een overload aan informatie. We kunnen alles meten, maar is dat betekenisvol?

Steden kunnen zich massaal profileren met breedtesport. Dynamiek in een stad, een moment om alle sporters te bereiken. Want ze

zitten niet meer allemaal in een vereniging, maar waar zitten ze dan? In een gemiddeld onderzoek is 75 tot 80 procent van de lopers geen lid van een vereniging. Maar tijdens een evenement of wedstrijd in de stad komen ze samen, zijn ze sociaal. Die tendens is er, en dat is onmiddellijk ook een boodschap naar het beleid toe. Want ik denk dat je dit sportbeleid niet los kan koppelen van evenementenbeleid. Dus als je onderzoek wilt gaan doen, dan moet je dat volgens ons tijdens die evenementen doen. Dat moeten we niet achter onze computers, niet vanaf een systeem met vragenlijsten doen. Dat moeten we in het veld doen. En je ziet ook een groot aantal maatschappelijke partners die betrokken zijn. Maar dat vereist wel wat, want als jij aan een evenement meedoet, dan wil je vooral met het evenement bezig zijn en heb je geen behoefte aan opdringerige onderzoekers.

<p style="text-align: center; margin: 0;">VRAGENLIJST</p> <ul style="list-style-type: none"> <li style="margin-bottom: 10px;">individueel ← <li style="margin-bottom: 10px;">eigen omgeving ← <li style="margin-bottom: 10px;">> 3 keer per week ← <li style="margin-bottom: 10px;">> 5 evenementen ← <li style="margin-bottom: 10px;">‘individuele fitloper’ ← <li style="margin-bottom: 10px;">interesse in: ← <li style="margin-bottom: 5px;">- testen <li style="margin-bottom: 5px;">-trainingsschema's <li style="margin-bottom: 5px;">-blessurepreventie 		<p style="text-align: center; margin: 0;">OBSERVATIE</p> <ul style="list-style-type: none"> <li style="margin-bottom: 10px;">→ 10 km <li style="margin-bottom: 10px;">→ 53:00 <li style="margin-bottom: 10px;">→ technisch shirt van andere ladiesrun <li style="margin-bottom: 10px;">→ tight <li style="margin-bottom: 10px;">→ geen gadgets <li style="margin-bottom: 10px;">→ X-socks <li style="margin-bottom: 10px;">→ Saucony
---	---	--

Het vereist dus een hele andere aanpak, een andere methodologie. Bij de marathon in Eindhoven hebben wij drie bronnen van informatie gebruikt, een combinatie van vragenlijsten, observaties en sensoren. Ook hier gaat het om privacygevoelige informatie, maar het mooie van zo'n hardloopevenement is dat je bij inschrijving onmiddellijk toestemming geeft om de gegevens te gebruiken door je handtekening hiervoor te zetten. Een voorbeeld is de Ladies Run. Een deel van de informatie die we nodig hebben vergaren we door middel van een vragenlijst, een ander deel kunnen we afleiden van de foto van een hardloper zoals die is weergegeven op pagina 31. We zijn momenteel bezig om dat laatste deel te automatiseren en dan wordt het interessant. Want dan heb je duizenden hardlopers die we perfect kunnen monitoren vanuit beelden. Zo komt een grote, nieuwe dynamiek tot stand.

Ik geef kort enkele resultaten van ons onderzoek. Van de lopers van de vijf kilometer gebruikt 63 procent tijdens het evenement een app om zijn prestatie te monitoren. En dat is best veel, want bij marathons ligt dat percentage tussen de 30 en 34 procent. Wat monitor je met een app? Snelheid. Maar hartslag zit er niet bij, dus dat meet je niet. Als je naar sporthorloges kijkt dan zie je het omgekeerde, 80 procent van de marathonlopers loopt met een sporthorloge om. Maar slechts 30 procent monitort ook daadwerkelijk de hartslag. Dus 70 procent van de marathonlopers kijkt niet naar de hartslag en dat lijkt mij behoorlijk gevaarlijk. We zitten

dus met gezondheidsissues, want er zijn tegenwoordig meer lopers, maar vooral ook meer blessures. Wij zoeken naar een manier om daarop in te spelen.

Een voorbeeld daarvan, en dat is iets dat we hier lokaal ontwikkelen, is een nieuwe app, de Inspirun. Wat maakt die app zo uniek? Die app past zijn trainingsschema aan op basis van jouw GPS-gegevens, hartslag en jouw persoonlijke profiel. Hoe voel je je vandaag? Daar wordt het trainingsschema continu op aangepast met als doel om vooral verantwoord te lopen. Het is natuurlijk heel interessant om mensen op maat te bedienen, maar het mooie voor (beleids)onderzoekers is dat je dan ook perfect kan monitoren waar al die mensen lopen, wanneer ze lopen en welke gebieden in de stad aantrekkelijk zijn om te lopen. Het gaat dus steeds om individueel profijt, collectief profijt en onderzoeksmatig profijt."

Low-tech en high-tech

Aarnout Brombacher

"We zijn met dit soort producten nog heel erg aan het zoeken, zoeken naar wat de behoefte van de breedtesporters is. Een ander voorbeeld is de Activ8, daarmee meet je activiteit en energieverbruik over de tijd. Want één van de belangrijkste dingen is wat je in een week doet, hoe intensief het is, maar ook hoe je herstelt. Want de valkuil van de commerciële apps is dat ze uitgaan van het systeem 'meer is beter'. Hoe meer ik doe, hoe beter het is en hoe sneller ik mijn doelen bereik. Maar als je gisteren een halve marathon hebt gelopen, dan mag je het best een keer twee weken wat

De valkuil van de commerciële apps is dat ze uitgaan van het systeem ‘meer is beter’.

rustiger aan doen. Je hebt dus te maken met situatieafhankelijkheid.

Dan een voorbeeld uit het voetbal. Voetbal is in dit deel van het land een hele populaire sport bij de jeugd. Wat je ziet is, dat er altijd een aantal toptalenten tussen zitten die het, ongeacht wie ze zijn of wat ze doen, toch wel redden. Dan heb je een groep die hebben her en der wat steun nodig, en je hebt mensen die alleen maar rechtdoor kunnen lopen en die dus niet moeten gaan voetballen. Bij die tweede groep merk je dat je de trainingsconcepten met moderne techniek een stuk leuker kan maken. Vroeger zette de trainer een aantal pionnetjes neer en dan moest je de bal er tussendoor passen.

Maar wat nou als die pionnetjes licht geven en voortdurend van functie veranderen zodat je een speelser trainingsconcept krijgt? Kinderen zijn voortdurend aan het gamen achter de computer, je moet er eigenlijk voor zorgen dat sporttraining minstens zo leuk wordt als dat gamen.

Een ander voorbeeld is het combineren van nieuwe sensoren. Tijdens het lopen wil het wel eens gebeuren dat mensen gaan sloffen

als ze moe zijn. Heel veel mensen weten niet goed hoe ze hun voeten moeten neerzetten. Dat kunnen wij op dit moment aan alle kanten meten en dat kan je dan ook in apps terugkoppelen. Een heel interessant project waar wij

momenteel mee bezig zijn is ontstaan vanuit mensen die diabetes hebben en waarvan de voet geamputeerd is. In een geamputeerde voet heb je geen gevoel, dus moet je leren hoe de voetafwikkeling is. Dat soort technieken zijn we nu ook aan het toepassen in de loopspor. Het zijn maar een paar voorbeelden, maar ze geven wel aan wat er aankomt. Het doel daarbij is om ons vooral te richten op de beginnende breedtesporter. Niet op de sporter die op Sportcentrum Papendal een snelle beeldcamera en vier coaches langs de lijn heeft staan, maar juist op de mensen die op maandagavond hun schoenen aantrekken en op een prettige manier willen gaan lopen.”

Steden

Een van de belangrijkste dingen is wat wij noemen Living Labs. Als je het hebt over waarom je wel of niet zou sporten, dan moet je ook kijken naar de directe omgeving. Als je kijkt naar de stedelijke bouw uit de jaren zestig en zeventig dan zie je rechthoekige wijken met veel geparkeerde auto's. In de jaren zeventig tot de jaren negentig werden de bloemkoolwijken gebouwd, met hofjes en steegjes waar veel mensen zich in het donker niet veilig voelen. Hoe nodig je kinderen uit om buiten actief

bezig te zijn en plezier te hebben? Dat soort dingen relateren wij aan ons onderzoek. In dat kader zijn we in Eindhoven in een bijzonder bevoorrechte situatie. Want door middel van die Living Labs en het nieuwe onderzoek tijdens de nieuwe evenementen in de wijken kunnen wij naar hartenlust experimenteren om te zorgen dat een stad als Eindhoven in beweging komt.

Ik geef wat voorbeelden, te beginnen met het park. Daar zijn we aan het experimenteren hoe je in de vrije natuur op een goede manier sportief bezig kan zijn, zonder dat je jezelf onveilig hoeft te voelen. Een ander voorbeeld is het paviljoen 'Sport- en beweegtuin'. Hoe kan je kinderen op een leuke manier laten spelen, actief bezig zijn, met de dynamiek van computergames, maar met de gezonde aspecten van fysiek en in sociale interactie met elkaar bezig zijn. Daarnaast zijn er natuurlijk de Cruyff Courts, speelstraten etc. Verschillende omgevingen waarin je uitgenodigd wordt om te bewegen.

Openbare orde

Steven Vos:

"We hebben het vandaag over de Kracht van Sport. Maar dat is best een moeilijk begrip, want wat is de Kracht van Sport?" Ik denk dat we decennialang verkondigd hebben dat sport staat voor saamhorigheid, sport is democratiseren, sport is goed voor de gezondheid. Maar dat kunnen we niet altijd zo hard maken. In Den Haag wordt er heel erg afgegaan op het aantal uren

bewegingsonderwijs. Ik vind dat heel belangrijk, maar het gaat zeker ook om de kwaliteit ervan. Als we kijken naar de rapportage sport die recent is verschenen dan is dat het domein waar we bijzonder weinig monitoringcijfers over hebben. We kunnen wel aantonen dat het goed is, maar we kunnen het niet altijd hard maken. We hebben wel beelden en kleinschalige voorbeelden, maar we moeten op grote schaal opwaarderen wat het effect en de bijdrage van sport is. En dat is best een uitdaging, want dan komen we op de grens van sport en gezondheid. Dat is iets dat de gezondheidssector heel sterk in zich heeft, monitoren, meten en vaststellen. En aan de hand van het verhaal wat we vandaag hebben gepresenteerd lijkt het alsof we een beetje zijn losgeslagen: we gaan van sport naar bewegen, naar gezondheid, naar breedtesport, naar mensen met overgewicht en naar topsport. Maar dat is wel de realiteit van vandaag de dag en de boodschap die ik aan u zou willen meegeven.

Want zo organiseren we de samenleving, alles wat we doen zit ergens binnen een grens. We doen onderzoek naar sport. We zijn fysiotherapeut en we zijn bezig met revalidatie. We hebben een beleidsdomein sport. We zijn onderzoeker en we zijn bezig met techniek. Allemaal binnen de grenzen van eigen sectoren en disciplines. En niet in de laatste plaats, de commerciële sector, de publieke sector en de non-profit sector die ook in hun eigen segment kijken. Als je kijkt naar de fitnesssector dan hebben we daar allemaal

een bepaald beeld bij. De één wordt er heel enthousiast van, de ander vindt het helemaal niks. Er is ook een enorme drop-out, maar tegelijkertijd een enorme instap als je het hebt over diversiteit in de samenleving en in de sport. Durf ik hard te maken dat er misschien in de fitnesssector een veel diverser publiek zit dan binnen de vereniging? Is dat een probleem? Ik denk het niet. Maar je hebt met allebei die partijen te dealen. En ‘commercieel’ heeft voor sommigen uit de sportsector het beeld een beetje slecht te zijn. Want dat zou niet vanuit de buik zijn, niet vanuit het gevoel. Ik denk dat we hier vanaf moeten en dat we alle partijen nodig hebben.

Ik denk dat we voorbij moeten gaan aan het plaatsen in hokjes, wij leven niet meer in hokjes maar wisselen continu van levensdomein. Het ‘hokjesdenken’ is wat mensen doen en schijnbaar organiseren we onze samenleving nog altijd op die manier. Een mooie oplossing zou zijn om bruggen te slaan tussen de verschillende domeinen. Maar dat vereist wel wat, want ook de gelden zijn per sector verdeeld. En dat is lastig, want hoe kan je het woord ‘sportbeleid’ formuleren? Is er nog een sportbeleid? Uiteraard, maar als ik advocaat van de duivel speel, dan zou dat geld voor de sportsector moeten komen vanuit sport, vanuit gezondheid, vanuit mobiliteit en vanuit welzijn. En dat vloekt soms een beetje, sport en beweging.

Op het gebied van innovatie is het nodig om zowel sociaal, maar zeker ook technisch,

sturing te geven. Het helpt ons mensen op een bepaalde manier te bereiken. Ik vergader veel binnen mijn baan, maar we vergaderen continu in die hokjes. Wat is de kracht van sport? Er is volgens mij geen sector die zo actief en ondernemend is, en die zo snel enthousiasme opwekt als de sportsector. Ik denk dat als je meer naar de toekomst gaat, dat sport sectoren kan verbinden. Het is aan jou!”

Sport in de (Schilders)wijk

De Haagse Sporttuin, een veilige oase in de Schilderwijk

Den Haag, 20 april 2015

Karin Striekwold

Projectleider SAMENTIENPLUS en voormalig basisschooldirectrice van Het Startpunt, de school in de Schilderswijk waar het fenomeen De (Haagse) Sporttuin is bedacht en opgericht.

“Ik ben Karin Striekwold en ik ben projectleider van ‘Samentienplus’. S10+ is een samenwerkingsverband van tien DHS scholen in de Schilderswijk. Ik ben twintig jaar geleden vanuit Twente naar Den Haag gekomen omdat ik graag op een zwarte school wilde werken. Dat heb ik geweten....

Het is een eer om hier vanavond iets te mogen vertellen over De Haagse Sporttuin. Ik wil daarbij benadrukken dat de Schilderswijk groot is, er wonen ruim dertigduizend mensen. In de Schilderswijk zijn veel mooie initiatieven, ook heel veel mooie sportinitiatieven. Wat daar gebeurt op het gebied van sport en samenwerking is een prachtige prestatie van de gemeente Den Haag en van de mensen die het allemaal bedenken en uitvoeren. Het verhaal dat ik ga vertellen raakt aan veiligheid, gaat ook over veiligheid. Ik ben ervan overtuigd dat, als de verschillende initiatieven zoals wij ze hebben er niet zouden zijn, het niet zo veilig zou zijn in de Schilderswijk.

Zelf ‘heb ik niet zoveel met sport’. Ik heb in Arnhem op een basisschool gezeten waar ze zeer vooruitstrevend waren en heel erg ver

op het gebied van cognitieve vaardigheden. Toen we verhuisden naar Twente kwam ik in groep zeven en was qua lesstof ver vooruit. Ik heb vijf broers, dus ik ben heus wel actief en in beweging geweest, maar ik had tot die tijd nooit echt sport/gym gehad op school. In Twente werd wel veel aan sport gedaan op school. Daar bleek dat ik op sportief gebied achterliep. Ik kon niet hoogspringen, verspringen, volleyballen et cetera. En ik heb daar last van gehad. Van het feit dat ik op sportgebied dingen niet kon, in een omgeving die dat wel kon. Dat is voor mij zeker één van de drijfveren geweest in de Schilderswijk en in mijn werk, om te zorgen dat kinderen zo jong mogelijk in aanraking komen met sport en om allerlei redenen gaan sporten. Daar ligt een oorsprong van de Sporttuin.

De basisschool waar ik directrice was heet Het Startpunt. Toen ik daar kwam werken was het plein vóór de school, het Jacob van Campenplein, een zeer berucht plein. Een plein met veel gedoe en criminaliteit. Bij de officiële opening van de Haagse Sporttuin, op 24 augustus 2005, heb ik dit gedicht van Remco

Verzet begint niet met grote woorden
maar met kleine daden

zoals storm met zacht geritsel in de tuin
of de kat die de kolder in z'n kop krijgt

zoals brede rivieren
met een kleine bron
verscholen in het woud

zoals een vuurzee
met dezelfde lucifer
die de sigaret aansteekt

zoals liefde met een blik
een aanraking iets dat je opvalt in een stem

jezelf een vraag stellen
daarmee begint verzet

en dan die vraag aan een ander stellen

Remco Campert
uit *Betere Tijden*
De Bezige Bij (Amsterdam, 1970)

Campert gebruikt. Het gaat over 'verzet', maar het allerbelangrijkste, het gaat over jezelf een vraag stellen. De boodschap die wij als Sporttuin uitdragen en waarin de gemeente Den Haag ons ondersteunt is simpel: als je om je heen kijkt en ziet dat er iets moet of kan gebeuren om je omgeving beter te maken, pak dat aan en ga ermee aan de slag! Als je denkt dat je iets kunt veranderen of verbeteren, doe dat dan ook. Dat is namelijk wat we met het

ontwikkelen van de Sporttuin met elkaar hebben gedaan.

Toen ik twintig jaar geleden op deze school kwam werken had ik me daar ontzettend op verheugd. Want zwarte scholen, zo wist ik, hadden meer geld en daardoor kun je meer sturen op kwaliteit. Er was inderdaad meer geld, maar er was ook ontzettend veel aan de hand in die tijd. Ik ben enorm geschrokken, en geraakt door de ellende die ik aantrof bij kinderen en bij gezinnen. Dat had voor een deel te maken met de armoede die er heerste. Een ander punt was de enorme criminaliteit die op dat moment rondom de school heerste. En de onveiligheid in de wijk, met name rondom het Jacob van Campenplein. Dat is met geen pen te beschrijven. We zijn op een gegeven moment begonnen met het noteren van alle incidenten en akelige voorvallen in een logboek. Want we vonden dat we niet naar

de politie of de gemeente konden gaan met de boodschap dat er 'zoveel aan de hand was', maar dat we dan ook echt met feiten moesten komen.

Het was in die tijd zo erg dat onze kinderen en gymdocenten niet van school naar het zwembad konden lopen, want onderweg werden ze bekogeld met eieren en met ijzeren staven. Rondom de school was er veel

drugscriminaliteit. We hebben incidenten meegemaakt waarbij een jongen van achttien de school binnenkwam, op weg om één van de leerlingen te vermoorden. Ik heb meegemaakt dat er na wat ‘gedoe’ een boze vader tegenover me stond die twee slagersmessen uit zijn jas tevoorschijn haalde. Als de conciërge daar niet tussen was gesprongen dan had ik hier nu niet kunnen staan. We hebben meegemaakt dat na een afscheid van groep acht de hele school vol zat met criminele jongeren, die ons aan alle kanten bedreigd hebben. Het was op een gegeven moment zelfs zo erg dat de politie niet durfde te komen om ons te helpen. Uiteindelijk is het zover gekomen dat ik werd gebeld door partners van vrouwelijke leerkrachten die zeiden: ‘Daar moet jij iets aan doen, want anders kan mijn vrouw niet meer bij jou blijven werken.’ De angst die er toen heerste is bijna niet te beschrijven. Dat is een akelig proces geweest waar wij met zijn allen midden in hebben gestaan. Ondanks het feit dat ook veel ouders last hadden van de onveiligheid en er met ons over spraken, kregen we de ouders niet echt in beweging om samen op te trekken om het veiliger te maken. Dat was lastig.

We hadden een goed team en we waren eigenlijk geen van allen ‘mietjes’. Maar op een gegeven moment werd het zo erg dat we het gevoel hadden: dit kan gewoon zo niet langer! Waar we nu mee te maken krijgen, dat kan niet, dat moet stoppen. We zijn bij elkaar gaan zitten en de insteek van die vergadering was: we gaan straks naar ons bestuur om te vertellen dat deze school moet sluiten. Het was

een emotionele vergadering. Vanuit het team kwam uiteindelijk deze gedachte naar voren: ‘Wij kunnen hier weggaan, naar een huis in een veilige wijk en wij pakken ons leven weer op. Maar als wij hier weggaan blijven de kinderen, waar wij hier uiteindelijk voor werken, achter en verandert er niets.’ Dat was het moment waarop we hebben gezegd: “Wij blijven. We gaan niet sluiten.” Het team heeft elkaar vastgepakt en gezegd: “Wij gaan dat samen doen!” Maar we hebben toen wel heel duidelijk aangegeven dat wij dat als team niet alleen konden, dat we daar alle hulp bij nodig hadden.

Dat ging om hulp die wij ook hebben gekregen van ons bestuur, de toenmalige wethouder en van partners in de wijk. Maar ook van de politie die aangaf blij te zijn dat er eindelijk een partij in de wijk was die een grens trok en een norm stelde, iets wat zij tot dat moment hadden gemist in de wijk. De politie heeft ons vanaf toen geholpen. Alle leerkrachten hadden de mobiele telefoonnummers van wijkagenten. Er hoefde maar iets te zijn en we konden de wijkagent bellen, die was er dan ook meteen en kon zaken oplossen. Dát is de boodschap achter dit verhaal: alleen kun je helemaal niets. Je redt het alleen maar als je het met elkaar doet en als je samen zorgt dat je sterk wordt. En samen sterk worden betekende voor ons heel erg duidelijk: we blijven open en we gaan van alles doen om te kijken of we het veiliger kunnen maken.

En dat betekende ook dat ‘iets doen’, verder ging dan de schoolmuren. Het ging ook over

Het was op een gegeven moment zelfs zo erg dat de politie niet durfde te komen om ons te helpen.

de armoede en de ellende op straat en in veel gezinnen. Naast onze school stond een buurthuis en dat buurthuis was een oord waar criminele jongeren de dienst uitmaakten. Een plek waar drugs werden verhandeld, waar wapens waren, een vervelend punt in de wijk. De kinderen van onze school zaten er een beetje tussenin. Een deel van onze leerlingen werd in die criminele groep getrokken. De ouders die snaptten dat dat niet wenselijk was, hielden hun kinderen thuis en die kinderen speelden dus niet buiten. En dat betekende over het algemeen dat er veel kinderen thuis zaten, in een redelijk arme omgeving met weinig speelgoed en weinig beweging. En dat is slecht voor de geestelijke en lichamelijke groei en bloei van kinderen.

Gelukkig was er naast alle ellende ook goed nieuws...

We hadden op het moment dat dit allemaal speelde op school een sportdocent: George. Ik wil als niet-sporter toch even benadrukken dat het mij altijd opvalt dat mensen die iets met sport hebben een bepaalde energie, een bepaalde soort 'drive' hebben waarmee ze veel voor elkaar krijgen. Dat is voor mij, zeker de laatste jaren, een extra motivatie geworden

om sport te promoten. De gemeente gaf geld voor wat extra sport na schooltijd. Dat was een klein budget, daarvan kon je een gymdocent inhuren die twee, drie uurtjes gymles per

week kon geven. George had bedacht dat, als we het budget slim in zouden zetten we meer met dat budget konden doen. Dus we zijn zaken gaan organiseren met onder andere de dochter van een leerkracht die dansles gaf, en een overbuurman die aan taekwondo deed, alles tegen een soort vrijwilligersvergoeding. Dansen zag er bij ons niet uit zoals in een balletschool, met meisjes in mooie roze balletpakjes, want dat hadden onze kinderen niet. Maar de meeste leerlingen waren op een gegeven moment wel een aantal uren per week na schooltijd in de school aan het bewegen en sporten. Wat er toen gebeurde was heel bijzonder. Toen de inschrijving voor die sporten een beetje begon te lopen sloot een aantal mensen zich aan. Zij zeiden: "Leuk initiatief, ik hoef daar niets voor te hebben, maar ik kom voor niets lesgeven." Dankzij George konden wij op een gegeven moment een aantrekkelijk aanbod aan sporten aanbieden. Het was voor onze school altijd erg moeilijk om ouders binnen te krijgen, maar tijdens die sportinschrijving in de hal van de school, begon het langzamerhand echt vol te lopen met enthousiaste ouders. Op een gegeven moment was het grootste deel van de kinderen in school aan het sporten. In de

lokalen, in het kleutergymzaaltje, in de kleine gymzaal, overal werd gesport.

Achter onze school lag een braakliggend terrein, een schooltuin die in verval was geraakt. Dat terrein lag helemaal om de school heen en met George had ik bedacht dat het interessant zou zijn als wij dat terrein zouden mogen gebruiken als sportplek. We hebben de wethouder uitgenodigd. Hij zou een half uurtje bij de naschoolse sport aanwezig zijn, maar was zo onder de indruk van wat er gebeurde, dat hij de hele middag is gebleven. Toen hebben we tegen de wethouder gezegd: “We hebben een idee! We zouden veel meer kinderen en scholen aan het sporten kunnen krijgen, als wij dat braakliggende terrein achter de school zouden mogen inrichten als een soort van... noem het Sporttuin” We hadden zelf namelijk al bedacht dat sport in de schooltuin een ‘Sporttuin’ was en we hadden daar ook wat tekeningetjes van gemaakt. Op dit punt wil ik een compliment geven voor de voortvarendheid van de gemeente Den Haag en vooral de sportafdeling die wel wat in ons plan zag. Want de volgende ochtend kregen we al bericht en de boodschap was: ‘Ga maar aan de gang, jullie krijgen een budget!’ Dat was helemaal geen groot budget, maar we konden wel aan de slag. En een half jaar later lag de Sporttuin er!

Met de mogelijkheid om op één van de velden ‘s winters een ijsbaan te maken. Waarom een ijsbaan? In Den Haag is er ‘s winters in de binnenstad altijd een ijsbaan waar kinderen gratis mogen schaatsen met school. Wij

hebben dat gedaan en ik ben daar zelf in de eerste jaren bij geweest. Ik weet nog dat we op een gegeven moment terugliepen van de ijsbaan, toen de Sporttuin nog niet bestond, dwars door alle ellende en armoede die er in de wijk was. Eén van de kinderen zei toen: “Juf, dit was echt de allermooiste dag van mijn leven. Want schaatsen, dat is zo ontzettend gaaf.” Dus toen wij het plan hadden voor de Sporttuin, zeiden we voor de grap tegen de wethouder dat we eigenlijk ook wel een deel zonder kunstgras wilden, zodat we op dat verharde stuk in de winter een eigen ijsbaan zouden kunnen maken. Ook dat verzoek is uiteindelijk gehonoreerd. En in de afgelopen winters hebben de kinderen in de Schilderswijk er volop geschaatst.

”Dansen zag er bij ons niet uit zoals in een balletschool.”

Een deel van de kinderen van onze school (ik spreek nu over de periode vóór de Sporttuin) was in die periode zeer onhandelbaar en erg lastig. We werden weggestuurd op alle sporttoernooien en mochten op een gegeven moment zelfs niet meer mee met de tram. Toen ik in de Schilderswijk kwam werken ben ik enorm geschrokken van het gedrag van veel leerlingen en alles er om heen.

”
**Juf, dit was echt de aller-
mooiste dag van mijn leven.
Want schaatsen, dat is
zo ontzettend gaaf.**”

Op 24 augustus 2015 bestaat De Haagse Sporttuin tien jaar, en als ik nu zie hoeveel prijzen er na tien jaar in de prijzenkast staan ben ik zo trots op wat de leerlingen van de Schilderswijkscholen bereikt hebben. Want de kinderen winnen inmiddels prijs na prijs. Eén van de mooiste momenten is geweest dat wij met een groep kinderen uit de Schilderswijk het Haagse korfbaltoernooi hebben gewonnen, normaliter toch een redelijk elitaire sport.

Maar wat nog veel mooier en belangrijker is, is dat naast de bekens, medailles en de volle prijzenkast het gedrag van de leerlingen is verbeterd. Onze leerlingen zijn ondertussen welkom op alle toernooien, krijgen sportiviteitsprijzen en worden geprezen om hun gedrag. Krijgen daar zelfs prijzen voor. En dat brengt me bij de kern van dit verhaal. In de Sporttuin sporten inmiddels wekelijks minimaal 500 leerlingen van acht verschillende scholen van diverse zuilen onder begeleiding van gymdocenten, combinatiefunctionarissen en trainers onder de regie van de projectleider van de Sporttuin. De kinderen kunnen kiezen uit een groot en divers sportaanbod. Door het sporten op een veilige plek, verbeteren naast gezondheid en lichamenlijk conditie ook

de sociaal-emotionele vaardigheden van de leerlingen en komen er talenten tot bloei. Dat zie je terug in de wijk. Onder andere door de Sporttuin is de Schilderswijk

een veiligere plek geworden en hebben de leerlingen meer kans van slagen in de rest van hun leven. Goed nieuws is dat ook steeds meer oudere jongeren en volwassenen de weg naar de Sporttuin weten te vinden. Wij noemen de Sporttuin dan ook 'een veilige oase in de Schilderswijk'.

De boodschap is simpel: als je maar genoeg enthousiastelingen hebt die meewerken en de handen ineen slaan, dan kun je dingen in een wijk ten goede kantelen. Als je er maar in gelooft!”

Sport en integriteit

Utrecht, 11 mei 2015

Maarten van Bottenburg

Hoogleraar Sportontwikkeling aan de Universiteit Utrecht

“Het onderwerp van mijn lezing is sport en integriteit. Ik moet eerlijk bekennen dat het inhoudelijk gezien voor mij een nieuw onderwerp is: ik heb er niet eerder over gepubliceerd.

Aanvankelijk wilde ik spreken over de twee kanten van de medaille van sport, naar aanleiding van de start van de Tour de France in Utrecht. Daar zitten allerlei positieve en negatieve aspecten aan. Wielrennen met zijn grote populariteit, maar ook de hele dopinggeschiedenis. Wat voor problemen zitten er vast aan het organiseren van zo'n evenement? Voor wie doe je het? Hoeveel kost het? Naarmate ik langer nadacht over het onderwerp 'Sport en integriteit' ben ik steeds meer overstijgend gaan denken. Ik ga proberen iets zinnigs te zeggen over sport en integriteit en vanuit dat perspectief in te gaan op een evenement als de Tour de France en

sport als zodanig. Dat is best lastig, want er is nog vrij weinig over dit onderwerp geschreven. Tegelijkertijd is het wel een thema dat in het brandpunt van de aandacht staat. Denk aan de ontwikkelingen rond corruptie, matchfixing, doping, seksuele intimidatie, etc. Deze zijn voor NOC*NSF aanleiding geweest om een beleidsprogramma 'Sport en integriteit' te starten. In mijn lezing wil ik ingaan op de vraag hoe het begrip integriteit zich verhoudt tot deze variatie aan problematische ontwikkelingen.

Laat mij beginnen met een voorbeeld. Afgelopen zondag verloren de voetballers van hoofdklasse zondagamateurs SV Deurne met 8-0 van SV DOSKO uit Bergen op Zoom. Ik dacht: 'Het is de laatste competitiewedstrijd van het seizoen. Wedden dat daar wat rare uitslagen tussen zitten?' Om meer achtergrondinformatie over de wedstrijd

tussen DOSKO en Deurne te verkrijgen, bezocht ik de website van Brabants Nieuws. Daar gaf de coach van SV Deurne aan dat de club aantrad met maar liefst acht spelers van

” **Het is de laatste competitiewedstrijd van het seizoen. Wedden dat daar wat rare uitslagen tussen zitten?** ”

Jong Deurne, waaronder een keeper van de A1. Citaat: "We hadden nogal wat spelers, die op scherp stonden en die met lichte blessures kampen. Die wilden wij sparen met het oog op de nacompetitie.", aldus de elftalleider. En dat juist tegen BOSKO die zichzelf op de website profileert met: 'Daar zie je voetbal spelen zoals het eigenlijk hoort.' Nou, dat hebben ze geweten. Kan dat en mag dat; een andere ploeg min of meer laten winnen? Want dat is het toch? Is hier sprake van competitievervalsing?

Er zijn natuurlijk talloze andere voorbeelden te noemen. Denk aan het Pact van Palermo tijdens het WK voetbal van 1990. Nederland speelde tegen Ierland en we gooiden het samen op een akkoordje zodat we ons allebei kwalificeerden voor de volgende ronde en de Engelsen naar huis konden. Een ander voorbeeld: de achtste etappe van de Tour de France, 15 juli 2001. De achterstand van het peloton op de winnaar, Erik Dekker, was die dag 35 minuten en 54 seconden. Ook de latere tourwinnaar Lance Armstrong, Jan Ullrich en de andere favorieten zaten daarbij. Zij moeten hebben gedacht: 'Zoek het maar lekker uit vandaag. Wij sparen onze krachten voor de bergritten in de volgende dagen.' Eigenlijk vielen ze allemaal buiten de tijd en hadden ze naar huis gekund. De Tour de France organisatie is zo slim geweest om ook een regel op te nemen dat je niet driekwart van het peloton naar huis kunt sturen. Ze mochten allemaal in de koers blijven. Kan dit? Of kan dit óók niet? Is dit problematisch?

Nog een voorbeeld, een vader speelt tegen zijn zoontje. Uitslag: 7-5 voor het zoontje. De vader liet het zoontje gewoon winnen. Is dat problematisch? Als ik het verhaal anders had verteld: "Vader speelt tegen het zoontje. Uitslag 6-0 voor de vader; 'Daar wordt het zoontje hard van. Hij moet maar leren winnen.'" Is dát problematisch? Je doet dan toch wat je moet doen? Je moet toch proberen te winnen in sport? Dat bedoelden we toch ook met SV Deurne en Lance Armstrong? Dit ligt ingewikkelder, terwijl het feitelijk om dezelfde waarden gaat. Moet je altijd het uiterste uit jezelf halen? Moet je altijd alles in het werk stellen om te winnen? In hoeverre mag je de ander laten winnen? Mag je een wedstrijd laten lopen? Dat zijn vraagstukken rondom fair play die wekelijks in de krant staan en maar weinig systematisch worden besproken.

Hoe hangt dit samen met integriteit?

Fair play

Johan Steenbergen en Lieke Vloet hebben fair play omschreven als 'Het moreel juist beoefenen van sport, tot uitdrukking komend in het zich houden aan de geschreven en ongeschreven regels, een goede onderlinge omvang en het streven naar kansgelijkheid.'" Want wie sport, heeft de plicht zich aan de spelregels te houden, ook als de scheidsrechter even niet kijkt. Dat is een morele plicht die het principe van fair play met zich meebrengt. Het gaat daarbij niet alleen om geschreven regels. Het gaat ook om ongeschreven regels en om je houding tijdens de wedstrijd ten opzichte

van andere deelnemers. Dat je bijvoorbeeld je tegenstander een hand geeft, niet beledigt of in het gezicht spuugt of een oor afbijt. Het komt allemaal voor in de sport.

Naast de geschreven regels moet je jezelf ook aan de ongeschreven regels houden. En dat is best ingewikkeld, want die regels bepalen niet alles wat wel en niet mag. Je kunt bijvoorbeeld vlak voor een schaakwedstrijd tegen je tegenstander zeggen: 'Wat zit je haar raar.' Dat is eigenlijk een bewuste poging om de ander uit zijn of haar concentratie te halen. Er staat niet in de regels dat dit niet mag, maar je doet het niet. De ongeschreven regels moet je leren en dat is knap ingewikkeld. Je leert tijdens wedstrijden beslissingen te nemen over fair play die niet rechtstreeks uit de spelregels af te leiden zijn.

Neem de vraag of je de bal uit moet schieten als een tegenstander geblesseerd is geraakt, een continu vraagstuk dat je ziet op de voetbalvelden. Er raakt een speler geblesseerd, iedereen kijkt even, maar de scheidsrechter beslist niet. Hij laat doorspelen. Het publiek wordt onrustig, de tegenstander neemt een houding aan van 'schiet hem nou uit.' Je voelt het ongemak. Per wedstrijd wordt daar een andere invulling aan gegeven. Ingewikkeld en interessant om te zien hoe dat gaat. En stel dat de bal wordt uitgeschoten, heeft de tegenstander dan ook de plicht om die bal weer terug te gooien? Ook daar zie je wisselende interpretaties. Formeel is het zo dat een scheidsrechter beslist of het spel wordt stil-

gelegd. Als hij dat niet doet, dan is het aan de partijen. Er zit dus een zekere keuzevrijheid in.

Een ander voorbeeld, van jaren geleden. Er was een wedstrijd tussen Jong Ajax en een ander team. Een Ajax-speler raakte geblesseerd en de tegenstander schoot de bal over de lijn. Ajax wilde de bal teruggeven aan de tegenstander. Ze gooiden de bal naar een tegenstander die de bal op zijn beurt naar de keeper wilde spelen. Deze speler schoot de bal echter per ongeluk met een prachtige pegel de kruising in waardoor Jong Ajax plotseling voor kwam te staan, terwijl dat niet de opzet van het schot was. Daarna, en dat vond ik nog het mooiste van het hele verhaal, gaf Jong Ajax de tegenstander een vrije doorgang om gelijk te maken. Daardoor stond het 1-1, terwijl het eigenlijk 0-0 had moeten zijn. Dat is vastgelegd op video en gemakkelijk om te zien. Vooral de gezichten, zowel van de spelers als de omstanders. 'Wat moet ik doen? Dit was niet de bedoeling.' Je voelt een zeker ongemak, want niet iedereen is het erover eens dat je op deze manier topsport moet bedrijven. Een paar weken geleden heeft zo iets zich ook in Turkije voorgedaan. De Nederlandse trainer gaf vanwege een vergelijkbare situatie zijn spelers opdracht een tegendoelpunt te incasseren en werd vervolgens ontslagen. Dat was tweede divisie; heel bizar en tegelijkertijd interessant.

De Tour de France van 2003 biedt ook zo'n voorbeeld. Lance Armstrong ligt door een valpartij op de grond en Jan Ullrich kijkt naar hem. Je ziet hem denken: 'Als ik nu demarkeer,

De golf van dopingbekentenissen heeft lange tijd het denken over sport en integriteit gedomineerd.

win ik de Tour.' Maar je weet dat hij misschien ook nog wat anders denkt, want twee jaar eerder, tijdens de op één na laatste bergetappe, was Ullrich zelf gevallen met Armstrong in zijn kielzog. En Lance, een 'hele sportieve man', had gewacht. Misschien speelde dat wel mee, want hier wachtte Jan ook. Samen gingen ze naar de top. Lance Armstrong won, en hij won ook de Tour. Opnieuw zeer interessant vanuit het perspectief van sport en integriteit. Zeker bij deze twee personen.

Het interessante is dat je niet alleen op het veld, of in de sportarena, die vraagstukken van integriteit ziet, maar ook eromheen. Het is niet alleen een zaak van sporters. Er zijn ook trainers bij betrokken, toeschouwers, bestuurders, andere betrokkenen, journalisten, onderzoekers et cetera. Denk ook aan de houding van de ouders langs de lijn, de opstelling van de supporters achter het doel, het clubbestuur dat moet besluiten of Heren 1 dan wel Dames 1 de beste trainer krijgt, of de wijze waarop de mannenelftalleider zich gedraagt tegenover het meisjesteam. Het zijn allemaal voorbeelden die te maken hebben met fair play, maar ook met integriteit. Ik denk dat integriteit meer dan ooit in het centrum van onze aandacht staat. De toenemende commercialisering is er ongetwijfeld debet

aan. Er spelen grote belangen die een serieuze bedreiging vormen voor het wezen van de sport. Dat zeg ik niet zo snel. Ik houd ervan om het klein te houden, maar een voorbeeld als matchfixing raakt echt de ziel en het wezen van de sport.

Integriteit

Doping is veelvuldig onder de aandacht geweest. De ene na de andere wielrenner is beschuldigd van en betrapt op een vorm van bedrog die specifiek is voor de sport. Buiten de sport mag je alles nemen. Om goed te presteren in mijn vak als wetenschapper kan ik de dag beginnen met koffie en, als dat niet helpt, eventueel andere middelen gebruiken om zo goed mogelijk te presteren. Dat mag niet in de sport. Waar het wielerspubliek dacht of hoopte dat het ging om roddels en verhalen, is de stroom van beschuldigingen omgezet in bekentenissen en veroordelingen. Daardoor hebben we gezien dat het bij dopinggebruik niet ging om een reeks van incidentele voorvallen die per geval moeten worden beoordeeld waarbij het gaat om persoonlijke integriteit. Uit het USADA-rapport en het rapport van de commissie Sorgdrager komt duidelijk naar voren dat dit probleem zoveel breder is en zo diepgeworteld is dat het niet

alleen over de integriteit van personen en individuele sportbeoefenaars gaat, maar over de integriteit van organisaties en van de sport als zodanig. Het roept de vraag op hoe al die jongemannen, die allen met het idee worden opgevoed dat doping niet is toegestaan en die allemaal ook hun sport zijn ingestapt vanuit het idee dat doping niet mag, toch bijna allemaal doping zijn gaan gebruiken.

De golf van dopingbekentenissen heeft lange tijd het denken over sport en integriteit gedomineerd. Nu wakkert een nieuwe discussie aan rondom matchfixing en corruptie. Het lijkt erop dat matchfixing slechts sporadisch voorkomt, maar dat dachten we lange tijd van doping ook. Daarmee wil ik niet insinueren dat het op grote schaal voorkomt, want daarvoor is geen bewijs, maar alertheid is op zijn plaats. Matchfixing brengt grote onrust teweeg omdat de geloofwaardigheid van sport als zodanig op het spel wordt gezet. Hetzelfde geldt voor de beerput van corruptie die met betrekking tot de FIFA open is gegaan. De praktijken van omkoping en het gebrek van aandacht voor mensenrechten bij de toewijzing van grote sportevenementen zetten de geloofwaardigheid van het voetbal als zodanig op het spel.

Sport en integriteit is een uitermate belangrijk thema. We moeten hier niet te simpel denken over integriteit. Dan bedoel ik dat vaak de neiging bestaat om integriteit te zien als iets van een individu. Als je op Wikipedia kijkt, dan zie je dat integriteit wordt gezien als een

persoonlijke karaktereigenschap. Het houdt in dat je als betrokkene eerlijk en oprecht moet zijn en niet omkoopbaar. Een citaat daaruit: 'De persoon beschikt over een intrinsieke betrouwbaarheid, zegt wat hij doet, doet wat hij zegt, heeft geen verborgen agenda en veinst geen emoties. Een persoon met deze eigenschappen wordt integer genoemd. Een integer persoon zal zijn doen niet laten beïnvloeden door oneigenlijke zaken.'

Ik vind die omschrijving formalistisch en onduidelijk. Dit perspectief op integriteit ontnemt het zicht op het eigenlijke probleem. Het suggereert dat het probleem is opgelost wanneer een individu oprecht handelt, terwijl het probleem beduidend ingewikkelder ligt. Als Blatter weg is, zal de bron van corruptie in FIFA nog niet zijn weggenomen. Het gebrek aan moraliteit van Lance Armstrong of Jan Ullrich lag niet ten grondslag aan het dopinggebruik in de Tour de France. Laten we evenmin denken dat de aanpak van 'belchinezen' het probleem van matchfixing kan oplossen. Het probleem ligt dieper. Het dopinggebruik in de Tour de France wordt niet voor niets aangeduid als een dopingcultuur. Deze cultuur is niet op te lossen door het beleid te richten op het afwijkende gedrag van individuen. Er was aanbod nodig, een aanvoerlijn, kennis van de middelen en informatieoverdracht hoe het werkt. Wat moet je innemen? Hoe doe je dat? In welke hoeveelheid? Hoe vaak? Hoe kom je eraan? Waar bewaar je het? Hoe houd je het koel? Wie betaalt het? Wie dient het toe? Ontzettend veel

kennis dus. Die kennis wordt overgedragen en daar heb je hulp van anderen bij nodig; dat doe je niet alleen. Je moet ook leren hoe je de controles kunt vermijden of ontduiken. Welke trucs kun je toepassen zodat je niet wordt gepakt als je gebruikt? Wie daarover nadenkt, beseft dat het gebruik van doping in de sport breed verankerd moet zijn.

De dopingcultuur maakt onderdeel uit van een bredere moraal. Er is sprake van een waardesysteem dat een grote nadruk legt op een Spartaanse levensstijl. Je moet kunnen

wielrenner gaat door. Om dat vol te houden heb je een continue aandacht nodig voor je lichaam. Lichaamsverzorging en medicatie zijn daarbij de alledaagse en noodzakelijke praktijk, heel begrijpelijk en integer. Na de entree in die profwereld breidt die verzorging zich uit. Je hoeft het niet meer zelf te doen, je hebt allemaal professionals om je heen. Je hebt steun van je ploeg, de ploegarts, de fysiotherapeut enzovoorts. En je kunt gebruik maken van infusen met vitamines, insuline en glucose, en misschien cafeïnetabletten, creatine, pijnstillers, ontstekingsremmers en

corticosteroiden als je ergens last van hebt.

Voor het gebruik van verboden middelen kun je in specifieke situaties ontheffing krijgen.

Langzaam wen je aan het gepeuter aan en bewerken van je lichaam met middelen die niet per se een schending

van de dopingreglementen inhouden. Maar het zijn wel middelen die steeds meer een vervaging opleveren tussen toelaatbaar en niet toelaatbaar.

Het dopinggebruik is niet alleen een zaak van individuele renners. Controleurs accepteerden dat renners niet altijd de deur open deden en rapporteerden soms het missen van dopingtests niet. Renners konden de wedstrijd vroegtijdig verlaten om geen dopingcontrole te ondergaan. De UCI maakte

„Als je valt, dan sta je weer op en ga je door, ook al hang je in het prikkeldraad, ook al maant iedereen je naar het ziekenhuis te gaan.“

afzien. Dat is iets van alle topsporten, maar wordt zeker in het wielrennen gecultiveerd. Deze leefstijl kan alleen worden nagestreefd als je grote nadruk legt op een goede lichaamsverzorging. Het perfect soigneren van je lichaam, met vitaminepreparaten, zalfjes, pilletjes et cetera. Iedere talentvolle wielrenner groeit op met het besef dat het leven van een profwielrenner keihard is. Als je valt, dan sta je weer op en ga je door, ook al hang je in het prikkeldraad, ook al maant iedereen je naar het ziekenhuis te gaan; een

onder voorwaarden afspraken met overtreders over de straf, om daarmee het probleem op te lossen en zelf grip op de zaak te houden. De bondsbestuurders traden daardoor heel anders naar binnen dan naar buiten en kwamen in een spagaat. Dit veroorzaakte allerlei waardeconflicten bij henzelf en in de sport; en dat bleef natuurlijk niet onopgemerkt...

Conflicterende waarden

Integriteit is iets wat niet alleen het individu aangaat, maar hele organisaties. Daarbij speelt ook iets anders, want integriteit kan worden gedefinieerd als gedrag dat overeenstemt met geldende morele waarden, normen en regels. Maar wat zijn dan die geldende waarden, normen en regels? De wereld in het algemeen wordt niet gekenmerkt door één moraal of waardensysteem, maar door meerdere normen en waarden. Stel bijvoorbeeld dat het in Qatar een breed aanvaarde traditie is om gasten te ontvangen met als cadeau een gouden horloge, als teken van goed gastheerschap. Dan kan een dergelijke gift vanuit die cultuur geredeneerd, niet worden opgevat als corruptie. In dit voorbeeld worden twee waarden met elkaar in verband gebracht. En dat komt veel vaker voor, want eensgezindheid over de geldende waarden, normen en regels ontbreekt vaak. Dat is iets waar we veel meer bij stil moeten staan, ook in de sport. Over het algemeen kunnen die waarden, normen en regels verschillen per persoon, per organisatie en per beroepsgroep. Vaak zijn ze afhankelijk van de situationele context.

” Integriteit is iets wat niet alleen het individu aangaat, maar hele organisaties. ”

Een paar persoonlijke voorbeelden. Als coach van een meisjeshockeyteam liet ik kinderen in de F-pupillen in het team van plek rouleren. Dat leverde mij verontwaardigde reacties van ouders op, want met zwakke spelers als laatste vrouw zou het team allerlei onnodige doelpunten tegen krijgen. Vanuit het perspectief van de waarde dat sport bedoeld is om te winnen hadden, die ouders nog gelijk ook. Die waarde botste echter met mijn idee van het leren ontwikkelen van kinderen, door ze op allerlei plekken te laten spelen. Dat gaat soms ten koste van het team, maar iedereen kan daardoor groeien.

Ik had ook de nare herinnering aan het moment dat ik zelf de A1 van DOVO wist te bereiken, maar om de haverklap op de reservebank zat. Het hoogtepunt uit mijn voetbalcarrière was 11-0 verliezen van Ajax A1 terwijl ik met de andere reserves alleen in de rust een balletje mocht trappen. Toen dacht ik: 'Ik ga lekker in de A2 spelen.' Daar was ik aanvoerder, het baasje. En dan ziet het leven er plotseling heel anders uit. Ook hier zie je dat twee waarden kunnen conflicteren en dat maakt integriteit complexer. Integriteit is niet alleen het gedrag dat overeenstemt met

geldende morele waarden, normen en regels, maar ook een soort bewuste en voortdurende beoordeling van waarden en afweging tussen waarden. In de praktijk gaat integriteit over het leren omgaan met conflicterende waarden in concrete situaties. Vanuit dat perspectief wordt integriteit veel dynamischer, interessanter en spannender. Als begrip, maar ook als onderwerp van discussie binnen de sport.

Veranderende waarden

Het kan nog een stapje ingewikkelder worden gemaakt, want die waarden zijn niet stabiel, ze veranderen. En dan ga ik toch nog even terug naar het wielrennen, want één van de aanleidingen voor deze lezing is 'Le Grand Départ' in Utrecht. Ik mag wel verklappen dat ik het ontzettend leuk vind dat het hier wordt georganiseerd. Dat komt mede omdat wielrennen zo'n boeiende sport is, een sport die bol staat van de verhalen.

In de jaren zestig rechtvaardigde de vijfvoudig Tourwinnaar Jacques Anquetil zijn dopinggebruik door te stellen dat doping nodig was. Hij wilde gewoon zijn beroep goed uitoefenen en daar moesten die sportorganisaties zich niet mee bemoeien. Hij vond de dopingtests die toen werden ingevoerd eigenlijk mensonterend. Waarom zou een wielrenner gecontroleerd moeten worden en verdacht zijn, terwijl een vrije burger in zijn beroepsuitoefening alles kan nemen wat hij wil om zijn prestaties te verbeteren? De organisatie van de Tour de France was het daar lange tijd mee eens. Henri

Desgrange, die tot 1939 de baas van de Tour de France was, legde in de jaren dertig met de deelnemers van de Tour contractueel vast dat de organisatie van de Tour de France de normale medische kosten voor zijn rekening zou nemen. De kosten van stimulantia en doping moesten door de renners zelf worden gedragen. Dat stond letterlijk op papier. Het was gewoon nodig om de pijn te doorstaan en het doorzettingsvermogen te hebben om de wedstrijd te kunnen uitrijden. Dat is een heel andere kijk op het gebruik van doping dan wij tegenwoordig hanteren.

Kortom, het gaat bij integriteit om het leren omgaan met veranderende en conflicterende waarden in concrete situaties. Als je met een situatie wordt geconfronteerd op een andere plek, in een andere sport of in een ander tijdperk, kunnen die waarden anders worden beoordeeld. Het valt dan ook niet in absolute zin te zeggen aan welke waarden men zich moet houden. Men moet dat leren interpreteren vanuit de context, en dat maakt het juist zo ingewikkeld.

We kunnen een stap verder zetten in het denken over integriteit in de sport als we dit uitgangspunt – het leren omgaan met veranderende en conflicterende waarden – meer centraal zetten. Dat gebeurt naar mijn mening nog te weinig. Een citaat van de NOC*NSF-website kan dit illustreren: 'Een goed voorbeeld doet goed volgen. Topsporters geven het goede voorbeeld. Ze zijn een rolmodel voor de rest van Nederland. Ze maken enthousiast, laten zien wat nodig is om succesvol te zijn in het leven. Inzet,

” Als het er echt om gaat, kun je beter onsportief winnen dan sportief verliezen. ”

incasseringsvermogen, doorzettingsvermogen. Dit zijn belangrijke waarden die voor ons allemaal relevant zijn. Bedrijven nemen ook graag topsporters in dienst. Natuurlijk vanwege hun topmentaliteit om het maximale uit zichzelf te halen, maar ook omdat ze een voorbeeldfunctie hebben. Ze zetten een nieuwe norm en inspireren collega's. Ze hebben een winnaarsmentaliteit. Ze leggen de lat hoog. Allemaal normen en waarden, waarbij de sport als metafoor wordt gebruikt en die we terugzien in onze samenleving. Het zijn waarden die we langzamerhand overgenomen hebben en die richting geven aan ons denken en doen geven. Een goede ontwikkeling, of beter, top.' De vraag die je hier kunt stellen is hoe de waarden van de topsport zich verhouden tot waarden in een andere setting. Ik vind dat er niets mis is met een winnaarsmentaliteit, maar juist het stellen van winnen als waarde kan in conflict staan met andere waarden. En daar wordt in dit citaat geen woord aan besteed.

Kevin Strootman, voetballer bij AS Roma, zei eens: "Als het er echt om gaat, kun je beter onsportief winnen dan sportief verliezen." Vanuit de waarde van de winnaarsmentaliteit vind ik dat een hele logische uitspraak.

Bertolt Brecht, een Duitse schrijver, laat een boksfan ergens zeggen: "De mooiste sport begint waar gezondheid eindigt."

Dat is eveneens een mooie uitspraak. Want

die winnaarsmentaliteit vraagt erom dat je grenzen opzoekt en overschrijdt. Daarin gaan topsporters vaak verder dan goed is voor hun gezondheid, want anders winnen ze niet. Een topsporter probeert te winnen als een soort intrinsieke sportwaarde en komt dan mogelijk in conflict met andere waarden die lager staan in hun persoonlijke waardenhiërarchie. Zit je in een andere context, dan zijn andere waarden mogelijk belangrijker. Die tegenstelling maakt het thema van integriteit juist zo spannend, boeiend en zinvol, maar dit wordt in het citaat van NOC*NSF geheel genegeerd.

De genoemde tegenstelling speelt in de topsport, maar ook in het alledaagse sportleven. De meeste ouders vinden het volgens mij best grappig als ze hun zoontje de tegenstander een duwtje in de rug zien geven als de scheidsrechter niet kijkt, zodat de tegenstander net niet aan de bal komt. "Ja, die zoon van mij heeft een echte winnaarsmentaliteit, die laat zich niet zomaar van de bal zetten." Als ze wat ouder zijn dan leren ze een 'professionele' overtreding op het middenveld te maken om de counter eruit te halen. Vrije trap? Misschien een gele kaart? Maar geen tegendoelpunt!

De juiste balans

Socioloog Abram de Swaan heeft ooit gezegd dat sport onmiskenbaar een oefening is in eigenschappen die in een moderne samenleving van voordeel zijn. Hij noemt daarbij punctualiteit, prestatiedrang, beheersing van lichaamsbewegingen en gemoedsdoeningen, onderwerping aan gedragsregels, maar ook de manipulatie van diezelfde gedragsregels. Je leert in de sport niet alleen regels volgen, maar eigenlijk ook hoe je die slim kunt ontduiken en verbergen. In die zin is de sportpraktijk een leerschool van hoe het er in de samenleving aan toe gaat en hoe je je daarin staande kunt houden. Dat is interessant om over na te denken.

Uit onderzoek blijkt dat jongeren heel creatief omgaan met het leermodel dat zij aangereikt krijgen. Ze vergelijken normen en waarden die worden overgedragen door coaches, ouders en topsporters met het feitelijke gedrag dat zij zien. Als dat met elkaar in tegenspraak is, dan leren zij zelf door middel van allerlei verbale retoriek hoe ze zich kunnen redden uit situaties waarin zij de regels hebben overtreden. Jongeren internaliseren normen en waarden in de sport en ze interpreteren die in het licht van feitelijke gedrag dat ze zien en horen. Dat gebeurt gewoon. Maar daarom is het des te belangrijker aandacht te geven aan integriteit als het leren omgaan met conflicterende waarden en normen, en niet als individuele eigenschap. Er is niets mis met een winnaarsmentaliteit, dat maakt sport juist leuk. Daardoor ontstaat strijd,

competitie en spanning. Tegelijkertijd gaat het ook om andere waarden: de tegenstander in zijn of haar waarde laten, sporten en gezond blijven, sporten en plezier beleven. Juist over die confrontatie moeten we vaker met elkaar spreken.

Ik denk niet dat integriteitsvraagstukken de keerzijde van de medaille zijn: tegenover de positieven heb je de negatieven en daar heb je integriteit voor nodig. Ik denk dat het veel meer gaat om een eigenschap die altijd van belang is in de sport en waarmee je als het ware leert om in een fractie van een seconde spelsituaties of feitelijke situaties op hun waarde te beoordelen. In en rond het voetbalveld of de sportarena, via een reflectie op waarden. Wat speelt hier? Hoe denken mensen hierover? Wat moet ik doen? Dat is niet eenvoudig. Met name jongeren kunnen dat lastig beoordelen, maar ook als je ouder bent, blijft het moeilijk. Dat vraagt om opvoeding, leren in de sport en aandacht voor dit vraagstuk. Hoe moet je handelen? Mag je fouten maken? Ja, je mag fouten maken.

Er ligt een grote verantwoordelijkheid bij sportorganisaties en beleidsmakers in regelgeving, naleving en toezicht. Spreekt het bestuur mensen op het sportveld aan op hun gedrag? Spreken bestuursleden elkaar aan op hun eigen gedrag? Zijn zij consequent als bestuurder in wat zij doen en zeggen? Spreken zij in het openbaar anders dan intern? Wordt 'Le Grand Départ' een feestje van de sporter, de sponsor, de bestuurder, de burger of van

iedereen? Zijn bestuurders uit op versterking van de sport vanwege die waarden, of zijn ze eigenlijk helemaal niet geïnteresseerd in de sport en willen ze er alleen maar aan verdienen? Dit zijn allemaal vragen die meerdere waarden met zich meebrengen. Al die waarden zijn te begrijpen; de kunst is ze op elkaar te betrekken.

Soms zijn waarden met elkaar in tegenspraak. Voor sportorganisaties en beleidsorganisaties betekent dit dat bepaald en uitgelegd moet worden wat de kernwaarden van sport zijn, en hoe die zich tot elkaar verhouden. Maar ook hoe sporters, trainers, begeleiders, ouders en bestuurders in heel concrete situaties met mogelijk conflicterende waarden kunnen worden geconfronteerd en hoe ze daarmee om moeten gaan. Daarvoor zijn richtlijnen en procedures, toezicht, controle en sanctionering nodig. Tegelijkertijd moet het niet alleen de bedoeling zijn mensen te controleren en in het gareel te krijgen. Ook daar moeten we van leren in de sport; integriteit is niet het naleven van een lijstje waarden, maar het leren omgaan met veranderende en conflicterende waarden in concrete situaties. Om dat te leren, moeten mensen ruimte krijgen en tot continue reflectie worden uitgedaagd.”

De waarde van persoonlijke bevologenheid en out of the box denken

Amsterdam, 8 juni 2015

Jan Paternotte

Fractievoorzitter, D66 Amsterdam

en

Reinier van Dantzig

Woordvoerder sport, D66 Amsterdam

in discussie met

Eric van der Burg

Wethouder Sport, gemeente Amsterdam, VVD Amsterdam

Jan Paternotte

“Ten eerste, ongelooflijk veel dank dat ik hier door jullie uitgenodigd ben. Ik ben namelijk niet de woordvoerder Sport van D66 en ben daarom dus des te meer vereerd dat ik toch hier over sport wat mag zeggen. Ik begrijp wel dat u mij hier heeft uitgenodigd, natuurlijk omdat ik met de VVD en de SP vorig jaar een echt sportbestuur in Amsterdam heb samengesteld. Een sportbestuur met volgens mij de beste wethouder Sport die Amsterdam in de eenentwintigste eeuw heeft gehad, Eric van der Burg.

En ook omdat ik zelf regelmatig wordt herinnerd aan het feit dat ik mij tijdens de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen heb laten fotograferen in het zwembad. Daarnaast ben ik ook fervent squasher, als woordvoerder onderwijs fiets ik veel langs scholen in Amsterdam en mijn vader is bestuurslid van de Ocean Cruisingclub, een wereldwijde vereniging van oceanzeilers. Zit er dus toch

wel een sporter in de familie, en aan zijn oceanzeiltochten zie ik dat sport en politiek eigenlijk best op elkaar lijken. Je hebt namelijk alleen succes als je heel duidelijk weet wat je doel is en je bereid bent om daar keihard voor te werken.

De film over de Kracht van Sport in Amsterdam vind ik inspirerend, alles wat ik wilde vertellen kwam eigenlijk langs: sport is goed voor de gezondheid, het is voor alle leeftijden en er werd gesproken over de obesitas-economie. Als je kinderen leert dat bewegen goed voor ze is, zie je dat natuurlijk terug. Ik heb zelf een tijdje in Amerika gewoond, daar zie je wat er kan gebeuren als je overal fastfoodrestaurants hebt. Maar ik heb zelf een tijdje in New York gezeten, en daar zie je dat effect van ontzettend veel te dikke mensen niet. Dat komt eigenlijk omdat daar in de binnenstad bijna geen auto's zijn, mensen lopen en fietsen daar tegenwoordig ontzettend

veel en zijn daardoor gezonder. Bewegen kan dus opwegen tegen te veel verkeerd eten. Daarom willen wij ook dat iedereen mee kan doen aan sport en de kansen krijgt om zijn talenten te ontwikkelen. Je moet op school niet alleen kunnen ontdekken dat je passie hebt voor een muziekinstrument, maar je moet ook op het idee komen om een sport te willen beoefenen. Dat is waarom de gymles zo belangrijk is.

Daarom hebben wij met dit mooie nieuwe sportbestuur extra geld gestoken in vakleerkrachten voor gym. Eerder dit jaar hebben wij, D66, een rondetafelgesprek georganiseerd over sport als integratiemiddel.

sporthallen zijn overdag weer onderbenut. Daarom hoop ik dat er iemand opstaat die zegt dat hij een 'Airbnb voor sporthallen' wil beginnen. Dat zou er in Amsterdam voor zorgen dat de stad nog meer kan bewegen.

Daarnaast gaan wij het sport- en accommodatiefonds van Eric van der Burg door de gemeenteraad proberen te loodsen. Twintig miljoen euro om te steken in meer sporthallen en meer sportaccommodaties. Er komt ook meer geld voor het Jeugdsportfonds, dat is een fonds dat het voor kinderen in de armere gezinnen mogelijk maakt om ook de contributie of de sportschoenen te betalen.

Geld mag namelijk geen reden zijn om stil te zitten.

Laat ik ook nog wat zeggen over topsport, want daar is misschien

wel de meeste discussie over in politieke zin. D66 is al een tijdje sceptisch over de integriteit van grote sportbonden, dan hebben we het over de IOC, maar eigenlijk vooral over de FIFA. Het EK 2000 in Nederland en België was natuurlijk een fantastisch feest en een WK voetbal zou dat ook kunnen zijn. Maar aparte rijstroken waar de limousines van het FIFA-bestuur langsrazen, terwijl in een wijde omtrek rond het stadion BTW vervangen wordt door een FIFA-heffing? Wij denken dat Amsterdam daar een te eigenwijze stad voor is. En dat

„Je hebt namelijk alleen succes als je heel duidelijk weet wat je doel is en je bereid bent om daar keihard voor te werken.“

Kinderen en jongeren leren van elkaar op de sportclub, raken gemotiveerd door onderdeel te zijn van een team of door zichzelf steeds doelen te stellen. De populariteit van vechtsporten, maar ook sporten als schaken en tennis moeten we daarom aanmoedigen, zodat zo veel mogelijk jongens en meisjes gaan sporten. Dat betekent natuurlijk dat er genoeg sportvelden en sporthallen beschikbaar moeten zijn. Volgens mij kan dat nog een stuk beter, want 's avonds staan in heel veel scholen sporthallen leeg. En heel veel gewone

zien we ook aan het feit dat het WK 2018 naar Rusland is gegaan. Dat bewijst voor ons dat Amsterdam daar op dat moment niet de stad voor is, en wat ons betreft komt dat gevoel wel terug, wat ons betreft gaan we weer voor de hoofdprijs als het een eerlijke strijd is!

Maar we zien ook dat een WK voetbal of een ander groot toernooi niet per se in Nederland hoeft te zijn om te kunnen inspireren. Als onze sporters tweede worden bij het WK voetbal in Zuid-Afrika, is dat ook inspirerend. We moeten topsporters goede faciliteiten bieden en zorgen dat ieder toptalent in Amsterdam kan wonen. Gelukkig hebben we een topsport talentschool waar onderwijs en sport samenkomen. Als ik het Calandlyceum binnenloop, dan zie ik daar de foto's van Lidewij Welten, Ireen Wüst en Klaas-Jan Huntelaar. Dan denk ik: 'Made in Amsterdam'. En dat is ook een verzoek aan u: blijf u verdiepen in de sport en houd Amsterdam in beweging!"

Heb je ook nog twee punten uit de film, waarvan je denkt: dat zijn nou echte D66-punten of persoonlijke punten?

"Ja, de obesitasaanpak. Daarbij werd genoemd dat teamsport zo belangrijk is, omdat je leert samenwerken. En ook Amsterdam moeten we samen maken. Daarnaast was er in de film iemand die enorm fan was van Eric van der Burg. Dat ben ik zelf ook, dus dat is ook iets wat ik graag uit het filmpje op wil merken."

Eric van der Burg

"Vijf jaar geleden was ik lijsttrekker voor de VVD en hoofdonderhandelaar. De vraag was: gaan we het college in en zo ja, met welke portefeuilles en wie worden dan de wethouders? Op dat moment heb ik gezegd: ik wil maar onder één voorwaarde zelf wethouder worden en dat is als ik de combinatie van zorg en sport krijg. Als ik dat niet krijg, dan wijzen we andere mensen aan die geschikt zijn. Waarom is dat? Omdat ik heilig geloof in de combinatie van sport en zorg, bewegen en zorg. Als je kijkt naar de belangrijkste ziektes waar me mee te maken hebben in de wereld: hart- en vaatziekten, depressie, dementie, suikerziekte, overgewicht en obesitas, de bestrijding van al dat soort ziektes wordt bevorderd door beweging. Dat is waarom ik geloof in de combinatie van sport en zorg.

Vandaar dat ik toen zei: ik ga dat gezamenlijk doen. En dat was nog een beperkte kijk op het leven, want toen ik daarna zorg, sport en nog een paar andere dingen ging doen, werd mij ook steeds meer duidelijk dat sport zich op een veel bredere wijze laat combineren met andere zaken. Als het gaat om het onderwijs, dan is wetenschappelijk bewezen dat kinderen die bewegen, beter presteren op school. De cognitieve vaardigheden gaan omhoog op het moment dat je beweegt. En daarbij is belangrijk dat je dat regelmatig doet. Daarom moeten we ervoor zorgen dat kinderen steeds meer gaan bewegen, niet alleen op school, maar ook buiten school. Maar op school is belangrijk, omdat je buiten school veel meer

afhankelijk bent van of ouders het belangrijk vinden, of die er tijd en aandacht voor hebben.

Sport is dus belangrijk, niet alleen als het gaat om gezondheidszorg, maar ook als het gaat om onderwijs. Sport is ook belangrijk voor de economie. Want sportevenementen leiden tot toerisme, wat leidt tot bestedingen in de stad. Laat ik een voorbeeld noemen. De marathon van Amsterdam is, met ieder jaar ruim zeventienduizend deelnemers vanuit het buitenland, de grootste marathon van Nederland. De buitenlandse lopers nemen gemiddeld genomen één persoon mee, dan heb je het dus al over vierendertigduizend mensen. Die mensen slapen twee á drie nachten in de stad, dat zorgt voor bijna honderdduizend overnachtingen en daar betaalt men dan weer toeristenbelasting voor. Daarnaast besteedt men gemiddeld meer dan honderdvijftig euro per dag. Die honderdduizend overnachtingen zorgen voor honderdduizend maal honderdvijftig euro aan investering in de stad én zorgen er direct ook voor dat de investering van driehonderdduizend euro die de gemeente doet, zich ook weer terugverdient. Het is dus een rendabele en lucratieve investering van de gemeente Amsterdam, en dat zie je bij meer evenementen. Zo heeft het WK roeien vorig jaar na een investering van zeventienvijftigduizend euro vanuit de gemeente de stad negen en half miljoen euro opgeleverd. De finale van de Euroleague twee jaar geleden, een investering van zeshonderdduizend euro, leverde meer dan zestien miljoen euro op voor de stad. Dan hebben we het dus over een

economische impuls.

Sport is dus goed op het gebied van zorg, op het gebied van onderwijs en op het gebied van de economie. Ik geloof daarom ook erg in de 'Kracht van Sport', daarom blijven we wat mij betreft als Amsterdam inzetten op drie onderdelen. Ten eerste op sportaccommodaties, ten tweede op breedtesport en ten derde op topsport. Die drie onderdelen zijn wat mij betreft onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Als het gaat om sportaccommodaties hebben we nog veel te doen. Amsterdam groeit en daarom investeren we heel veel geld in extra voorzieningen. Zo geven we veel extra geld aan de scholen, want kinderen die hier wonen gaan natuurlijk naar school. Maar die kinderen moeten ook kunnen sporten en bewegen. Daarom moeten we ook extra investeren in sportaccommodaties, daartoe trekken we inderdaad in deze bestuursperiode twintig miljoen extra uit voor sportaccommodaties. We trekken ook geld uit in het kader van de 'eenderderegeling'. Sportaccommodaties kunnen ook door clubs zelf worden opgeknapt, in dat geval betaalt de gemeente daar een derde aan bij. En we hebben besloten dat budget te verdubbelen, zodat meer clubs via eigen initiatief hun sportaccommodaties kunnen verbeteren. Ten derde gebruiken we geld vanuit allerlei andere budgetten om sportaccommodaties op te knappen. Bijvoorbeeld als het gaat om milieu, want op het moment dat je ervoor zorgt dat sportaccommodaties goed geïsoleerd zijn en dat ze zonnepanelen op het dak hebben, doe

je wat voor het milieu. Maar tegelijkertijd help je ook de verenigingen, want de kosten gaan omlaag. Daarom investeren we de komende tijd in sportaccommodaties en dan met name op het gebied van voetbal, hockey, tennis en zwemmen.

We investeren dus in zwembaden, we investeren in voetbalvelden. En niet zozeer in extra voetbalvelden, want daar hebben we op sommige punten zelfs te veel van, maar wel in het omzetten van gewoon gras naar kunstgras. Want op het moment dat we dat doen, neemt de speelbaarheid van het veld toe. Niet alleen in het weekend maar ook doordeweeks, waardoor we de sportaccommodaties intensiever kunnen gebruiken. Daarbij gaat het niet alleen om de klassieke voetballer die met zijn vriendenteam op zaterdag voetbalt, maar ook om buitenschoolse activiteiten of ouderen die we meer in beweging willen krijgen. Daarnaast investeren we in hockey omdat er gewoon enorm veel behoefte is aan hockey. Johan Wakkie, de oud-directeur van de hockeybond, heeft becijferd dat we in Amsterdam tweeëndertig extra velden nodig hebben alleen al om aan de hockeybehoefte te voldoen. Hetzelfde geldt voor tennis, want

ook daar zien we een enorme stijging van de behoefte. Daar waar de behoefte in heel Nederland daalt, stijgt in Amsterdam de vraag naar tennis met meer dan tien procent. En dat komt onder andere omdat we ook investeren.

Het tweede onderdeel is breedtesport. Breedtesport is uitermate belangrijk, want hoe krijgen we meer mensen aan het bewegen? Ik richt me daarbij in eerste instantie op kinderen, omdat ik als liberaal zeg: als je de leeftijd hebt bereikt die wij allemaal hebben, moet je zelf keuzes maken. Komt nog wel een nuance op, maar we moeten vooral ook kinderen in beweging krijgen. Dat raakt enerzijds aan wat ik net zei: kinderen die bewegen presteren beter op school, kinderen die bewegen hebben minder problemen met overgewicht en obesitas. En vergis je niet: vijftien procent van de tienjarigen heeft overgewicht, vijftientig procent van de tienjarigen in de achterstandsgebieden heeft overgewicht en veertig procent van de Turkse kinderen in Amsterdam van tien jaar heeft te maken met overgewicht. Een zeer serieus probleem. Maar we investeren ook in breedtesport precies om de redenen die ook genoemd werden in het filmpje. Sport betekent ook interactie

met elkaar,
betekent
investeren in

”
Daar waar de behoefte in heel Nederland daalt, stijgt in Amsterdam de vraag naar tennis met meer dan tien procent.
”

„Er werd gezegd dat een uur bewegen per dag in de wet moet worden opgenomen.“

communiceren met elkaar en daarmee beter gaan functioneren in de samenleving. Daarom is breedtesport uitermate belangrijk.

En het derde punt is sportevenementen. En dat is het enige punt waar we volop discussie over hebben in de gemeenteraad van Amsterdam. Ik moet echt tegen de klippen op vechten om sportevenementen naar deze stad te halen. Want nog niet iedereen is op dat gebied overtuigd. Het bijzondere is, dat iedereen in deze gemeenteraad er wel van overtuigd is om datzelfde te doen met culturele evenementen. Maar op het moment dat ik een sportevenement op de Dam wil organiseren, het beachvolleybal, dan vindt men het te druk in de stad. Dan vindt men dat we niet méér van dit soort evenementen in de stad moeten hebben. En zo heeft Stadsdeel Centrum bijvoorbeeld besloten, dat er op de Dam geen sportactiviteiten meer mogen plaatsvinden. Zo heeft het Stadsdeel Zuid besloten dat er nog maar zeven evenementen op het Museumplein plaats mogen vinden en in beginsel geen sport, met uitzondering van het WK daklozenvoetbal dit jaar en het EK atletiek volgend jaar. Verder mag er ook niks meer op het Museumplein en zitten we dus met de vraag: waar gaan wij in de stad sportevenementen organiseren?

Dat komt omdat daar nog te weinig draagvlak voor is. Terwijl ik er heilig in geloof dat op het moment dat wij sportevenementen organiseren – wel in de juiste balans tussen kosten en baten – dat het een investering is in de

economie. Dat het een investering is in een goed sportklimaat, waarbij je Amsterdam uitdraagt in de rest van Nederland en in de rest van de wereld. En dat je ook de verantwoordelijkheid neemt als hoofdstad om te zeggen dat grote sportevenementen ook ergens moeten kunnen plaatsvinden, omdat ik zie dat het ook een impuls kan zijn voor kinderen die zich daardoor aangetrokken voelen. Wat wij dus ook altijd doen is bij ieder sportevenement tevens veel investeren in de breedtesport. Volgend jaar bij het EK Atletiek in Amsterdam besteden we een miljoen aan breedtesportinvesteringen voor alle atletiekverenigingen in Amsterdam om kinderen in beweging te krijgen.

Als we die drie-eenheid doorzetten: sportaccommodaties, breedtesportinvesteringen en sportevenementen, dan is en blijft Amsterdam de sporthoofdstad die het moet zijn!”

Heb je ook nog twee punten uit het filmpje voor ons?

“Ja, er werd gezegd dat een uur bewegen per dag in de wet moet worden opgenomen. Nu weet ik niet of je het in de wet moet opnemen, dat gaat misschien wat ver. Want hier zijn allemaal mensen die iets hebben met sport,

maar heel veel mensen hebben niks met sport. Maar bewegen is ook in die zin op heel veel punten belangrijker dan sport. Dus als een kind zegt dat hij niet van sporten houdt, maar wel de hele dag tikkertje en verstopperkje speelt, vind ik het prima. Maar dan moeten we er dus wel voor zorgen dat we de stad inrichten om te kunnen bewegen. Door te zorgen dat de stoepen bijvoorbeeld breed genoeg zijn om buiten te spelen en door te zorgen dat er veldjes zijn waarop je kunt spelen. Maar je kunt ook aan hele andere vormen van beweging denken. Wij vinden het allemaal volstrekt normaal dat er in het bos blauwe, gele of groene paaltjes staan die de weg wijzen, en die aangeven of je dan drie, zes, acht of tien kilometer loopt. Ook dat soort zaken zouden we in de stad kunnen doen, dan pakken we het iets moderner aan, met ledverlichting in de grond weggewerkt of iets dergelijks. Ik geloof in ieder geval echt dat bewegen uitermate belangrijk is, dat is wat ik ermee wil aangeven.

En het tweede is de mevrouw die, als het gaat om het profiel van de stad, uiteindelijk koos voor cultuur. En dat snap ik, want Amsterdam is de stad met de meeste musea per vierkante kilometer en de meeste musea per bewoner ter wereld. Er is geen stad die zo veel Rembrandts bezit als wij in het Rijksmuseum hebben hangen, en dan vergeten we dat we daar ook nog eens het Rembrandthuis hebben. We zijn dus ook een culturele stad. Maar wat ik hoop te bereiken is dat wij die strijd tussen cultuur aan de ene kant en sport aan de andere kant eindelijk eens staken, want ik geloof dat die

elkaar enorm kunnen versterken. Want ook door het volgen van muzieklessen verbeteren de cognitieve vaardigheden van een kind. Dus laten we meer de combinatie zoeken tussen sport en cultuur, en minder strijd voeren.”

Cees Vervoorn:

“We lopen heel kort even het coalitieakkoord door. Het is namelijk wel bijzonder dat D66, SP en VVD voor het eerst sinds de tweede wereldoorlog in Amsterdam een coalitie vormen, voor het eerst sinds de oorlog zit de PvdA daar niet bij. De titel van het coalitieakkoord is ‘Passie voor sport’. Het belang van sport en bewegen is voor Amsterdam niet te onderschatten, het bevordert de gezondheid, gaat overgewicht tegen, versterkt de sociale contacten en is een vorm van recreatie. Sportevenementen kunnen gezien worden als visitekaartje van de stad, die zich aantrekkelijk en internationaal kan profileren. Het akkoord kent drie pijlers: sportaccommodaties, breedtesport en topsport.

1. Sportaccommodaties

- a. Eenderderegeling (eenmalig twee miljoen)
Subsidie voor uitbreiden kantine of kleedkamers
- b. Sportaccommodatiefonds (eenmalig twintig miljoen)
Voor financiering sportvelden, zwembaden etc. Daarbij is er prioriteit voor delen van Amsterdam waar een tekort aan sportfaciliteiten is

2. Breedtesport

- a. Structurele financiering Jump-in
Om kinderen meer te laten bewegen en een structureel gezondere leefstijl te laten ontwikkelen
- b. Uitbreiden sportvakonderwijs
Voor onder andere kleuters
- c. Aandacht voor urban sports en zelfverdedigingssporten
Interesse van jongeren verplaatst zich
- d. Duidelijke focus op gehandicaptensport

3. Topsport

- a. Topsportinfrastructuur en evenementen
Kan mensen inspireren om meer te gaan bewegen
- b. Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO)
Structureel financieren van CTO's
- c. Sportevenementenfonds (jaarlijks twee miljoen)
Voor cofinanciering organisatie van internationale topsportevenementen"

Input uit de zaal:

"Wat mij opvalt in het filmpje is dat veel mensen wel een goed gevoel hebben bij sport, maar dat er weerstand bestaat tegen de commerciële kant ervan. Wat ligt er nog in jullie handen om dat om te buigen?"

Reinier van Dantzig:

"Ja, die weerstrand voel ik ook wel, wat ik niet helemaal begrijp. Want er werd bijvoorbeeld beachvolleybal op de Dam genoemd, daar ben ik ook geweest, want dat was een openbaar evenement waarbij iedereen op de tribune

kon gaan zitten. Daar had juist iedereen kunnen meemaken hoe leuk het is om op een bijzondere locatie in de stad sport te kijken. Blijkbaar bevalt zo'n locatie niet of hebben mensen het idee dat het in de binnenstad heel druk is. Ik denk dat het begint met zorgen dat kinderen al op jonge leeftijd dat soort sportevenementen kunnen bezoeken en kunnen proeven hoe leuk het is om daar te zijn."

Eric van der Burg:

"Ja, ik denk dat de meeste mensen er ambivalent in zitten. Iedereen gruwelt van de FIFA, tot het moment dat het WK voetbal plaatsvindt, want dan lopen we allemaal in oranje kleding rond, met oranje mutsen op en gillen we de boel samen bij elkaar. En als nou één ding commercieel is, dan is het wel de Champions League finale, want dat is het meest bekeken sportevenement van het afgelopen jaar. Dus we zitten daar een beetje ambivalent in. Ik vind ook dat we als overheid de taak hebben om te kijken welke evenementen wij naar Nederland proberen te halen. Een voorbeeld: ik vind het volstrekt belachelijk dat er überhaupt nog gemeentes, landen of overheden bestaan, die bieden op het WK zwemmen. Je moet namelijk alleen al honderd miljoen betalen om een bid uit te kunnen brengen. Dat vind ik volstrekt ridicuul, want dat bedrag verdien je op geen enkele wijze ooit terug.

Als het gaat om kleinschalige sportevenementen, denk ik dat je die juist moet proberen binnen te halen om daarmee te laten zien dat internationale evenementen van

kleinschalige aard en minder commercieel ook leuk en interessant kunnen zijn. En als het gaat om de hele grote jongens – dan hebben we het over de Olympische Spelen, WK voetbal et cetera – wij in onze huidige hoedanigheden niet keren. Ik hoop wel dat er bij de FIFA langzaam stapjes vooruit worden gezet, want op dit moment is dat gewoon een corrupte boevenbende.”

Cees Vervoorn:

“Reinier, even terugkerend naar jouw bedenkingen bij het sport-accomodatiefonds. Wat zou D66 in willen brengen op het moment dat dit voor de raad komt, ook in het licht van ambities om centra voor Topsport en Onderwijs te faciliteren?”

Reinier van Dantzig:

“Het is zeker goed om dat even toe te lichten, want wij hebben ons erg kritisch uitgelaten over het OTC, het Olympisch Training Centrum voor judo. En dat komt niet omdat ik niet de ambitie heb om een topsportcentrum van een echte mooie Olympische sport in Amsterdam te hebben, maar dat komt omdat ik er moeite mee heb om dat uit het fonds te betalen waar we de sportvelden van onze

kinderen van moeten aanleggen. De ambtenaren van Eric hebben een inventarisatie gemaakt waar uit komt dat er voor ongeveer vijftig miljoen aan sportaccommodaties moet worden aangelegd. We hebben twintig miljoen in de kas zitten en dan vind ik dat je keuzes moet durven maken. Mijn partij, D66, kiest er dan allereerst voor om de wachtlijsten voor kinderen weg te werken en ik denk ook dat dat het belangrijkste is. Dan volgen de openbare sportvelden voor volwassenen en als we dan geld over hebben, dan kunnen we aan cofinanciering voor topsport denken. Maar je moet je wel bedenken dat we als Amsterdam tweederde van het bedrag moesten betalen. Het ging dan weliswaar om zes van de negen ton, maar dat vind ik toch een hoop geld. Daar had je namelijk twee nieuwe kunstgrasvelden van kunnen aanleggen, vandaar mijn kritiek.”

Eric van der Burg:

“Ik laat Reinier vanaf nu de inkoop doen van kunstgrasvelden, want als je voor zes ton twee kunstgrasvelden kunt aanleggen, dan heb je er nu een nieuwe baan erbij. Want in werkelijkheid mag je bij sommige velden al blij zijn als je er van dat geld één kunt doen. Ik vind het belangrijk dat we op die drie vlakken investeren met elkaar:

sportaccommodaties, breedtesport en topsport en sportevenementen, maar we moeten daarin ook onze verantwoordelijkheid nemen. En als het gaat om topsporters optimaal te laten functioneren, dan kunnen topsporters alleen maar functioneren in een klimaat waarin zij naast hun

”Je moet namelijk alleen al honderd miljoen betalen om een bid uit te kunnen brengen.”

topsport ook andere zaken kunnen doen. Vandaar dat we ook een Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) hebben. Want als je inderdaad achttien, negentien, twintig bent en op de top van je kunnen functioneert, dan ga je studeren omdat je ook nog maar moet zorgen dat je in de toekomst een inkomen krijgt.

En daarom proberen wij er ook voor te zorgen dat er topsportfaciliteiten zijn in Amsterdam, die zijn te combineren met de Hogeschool van Amsterdam, te combineren met de universiteiten of te combineren met MBO-opleidingen, waardoor topsporters aan beide carrières kunnen werken. Dat heeft ook een uitstraling op een ander element, want die topsportcentra zorgen er ook voor dat we bijvoorbeeld wetenschappelijk onderzoek kunnen doen op diverse niveaus. Ik ben er een groot voorstander van om zo veel mogelijk van die trainingscentra naar Amsterdam te halen. Als het nu gaat om het judo, dan gaat het tussen Papendal en Amsterdam, en dan zit daar inderdaad een eenmalige bijdrage van zeshonderdduizend euro in van de stad Amsterdam. De structurele componenten worden betaald door diverse andere partijen. En ja, het is inderdaad wel zo dat als je dat soort voorzieningen naar de stad toe wil halen, dan kost dat vaak incidenteel geld. Dat heb ik er ook voor over, want ik vind het een beetje een valse vergelijking om te zeggen dat dat ten koste gaat van de sportende kinderen. Ter illustratie, we kunnen ook de kaartjes van verschillende musea een euro duurder maken

of van iedereen die naar het Nationaal Ballet gaan, zoals ik zelf, die best wel een euro meer kunnen betalen. In dat geval houd je ook meer geld over voor zorg, armoede of sport. Maar je maakt als politici keuzes en je kunt niet zeggen: "We moeten niet investeren in kunst en cultuur, we moeten niet investeren in topsportevenementen, zolang we bepaalde zaken niet op orde hebben." Je moet keuzes maken."

Reinier van Dantzig:

"Ik denk dat het wel goed is om daarbij te zeggen dat het risico van een topsportcentrum gedeeld wordt door Topsport Amsterdam, een organisatie die wij bijna volledig subsidiëren, en door de Judobond. En ik denk dat iedereen hier wel weet dat de Judobond niet veel geld heeft. Dus om te zeggen dat we eenmalig investeren, dat is niet helemaal juist. Want we investeren eenmalig in de accommodatie, en daarna is het risico voor een deel ook voor ons. Juist als we het hebben over sportaccommodaties en wat wij belangrijk vinden, dan maakt mijn partij een duidelijke keuze."

Stelling 1: Sport of cultuur?

“Reinier, jij bent van de partij die ergens in een Olympisch verleden riep: “Laat Rotterdam maar de sportstad worden, dan worden wij wel de cultuurstad”. Wat is jouw standpunt daarin: cultuur of sport?”

Reinier van Dantzig:

“Ik zelf, maar niet mijn partij, ren liever naar het museum om daar een snel rondje doorheen te rennen en dan weer te gaan sporten. Maar heel veel mensen vinden Amsterdam een echte kunststad en ik denk ook dat bezoekers, ondanks dat ze vast af en toe wel eens een sportevenement bezoeken, naar Amsterdam komen voor musea en cultuur. En dat vind ik heel belangrijk, maar voor de inwoners van Amsterdam is sport onmisbaar. Je moet kunnen rennen in een park, je moet lid kunnen worden van een voetbalclub. Dus ik vind niet dat je de keuze tussen sport en cultuur moet maken.”

Cees Vervoorn:

“Als jij het politiek voor het zeggen had, hoe zou je die combinatie van sport en cultuur dan invullen? Waarmee kunnen wij Amsterdam onderscheiden ten opzichte van allerlei andere steden in de wereld, die dat niet hebben? Die geen Rembrandts hebben hangen, die geen Van Goghs hebben hangen, die alleen maar sport hebben of alleen maar cultuur. Wat kunnen wij nou doen om ons uniek te maken in de combinatie sport én cultuur?”

Reinier van Dantzig:

“Ik heb zelf een keer meegedaan aan de Amsterdam City Swim en ik zou het fantastisch vinden als dat een openwater topsportevenement wordt. Dat zorgt voor prachtige plaatjes door de stad heen, dat lijkt mij fantastisch! Op iets kleinere schaal ben ik bij het sport-filmfestival geweest, dat was nieuw dit jaar, met allemaal films over sporters. Kinderen worden geënthousiasmeerd doordat ze zien hoe tof het eigenlijk is om atletiek te beoefenen, hoe ongelooflijk moeilijk het is om een speer te werpen. Ik vond dat een mooie combinatie van sport en cultuur die echt heel goed bij Amsterdam past.”

Eric van der Burg:

“Ik denk dat je er goed aan doet om sport en cultuur ook letterlijk aan elkaar te verbinden. De oorspronkelijke gedachte bij de oprichting van de Olympische Spelen was ook om te zeggen: biedt mensen sport én cultuur aan. Dat zouden we wat mij betreft veel meer mogen doen. We hebben dat een paar jaar geleden bij de Giro gezien. Op het moment dat de Giro in Amsterdam was, gingen musea, maar ook openbare bibliotheken zeggen van: wat betekent nu sport op het gebied van boeken, wat betekent sport op het gebied van cultuur? Ik denk dat je dat aan elkaar moet verbinden, sport en muziek is bijvoorbeeld al een vrij logische combinatie.

Dan kom ik ook even terug bij het commerciële punt, het WK roeien vond in 2013 plaats in Seoul en daar gaf men voor de opening een

Ik denk dat je er goed aan doet om sport en cultuur ook letterlijk aan elkaar te verbinden.

miljoen uit aan vuurwerk. De hele opening kostte vijf miljoen. Wij hebben aan een opening vijfendertigduizend euro uitgegeven en dat vond ik meer dan genoeg. Bovendien werd het door iedereen gewaardeerd dat het gewoon in de stad plaatsvond. Daarbij doe je twee dingen: je doet het bij het Rijksmuseum, dat levert mooie plaatjes op en is goed voor de verkoop en je doet het op een goedkope manier door het gewoon in de openlucht te doen en voor iedereen toegankelijk te maken. Je geeft geen achterlijke bedragen uit, waardoor het draagvlak verbeterd wordt en je legt in die zin ook weer een koppeling tussen sport en cultuur.

Eén van de dingen die je ziet bij de marathon van Amsterdam is dat sinds wij de marathon letterlijk onder het Rijksmuseum door laten gaan, dat meer mensen het willen gaan uitzenden. Zoek de combinatie tussen sport en cultuur in dat soort dingen! Waar het mij vooral ook om gaat – en dat is niet zozeer gekoppeld aan evenementen – creëer niet in de verschillende debatten de tegenstellingen: het is óf sport óf cultuur. Want het is allebei. En natuurlijk, mensen komen niet naar de stad om te gaan kijken naar een willekeurige voetbalwedstrijd op een willekeurig veldje.

Men komt hiernaartoe vanwege de Nachtwacht in het Rijksmuseum. Maar Amsterdammers en ook mensen van buiten de stad komen ook graag naar de stad als er evenementen zijn. En ik noemde net het voorbeeld van de marathon, waarbij gewoon

wel zeventienduizend mensen naar deze stad toekomen en dan ook het woord weer verspreiden. Dus combineer het.”

Inbreng uit de zaal:

“Ik denk dat ook belangrijk is dat we dat met zijn allen kunnen doen. We hoeven elkaar niet te overtuigen hier, maar wethouder Van der Burg noemde gelukkig ook een aantal goede voorbeelden in zijn betoog om meer focus te leggen op de opbrengsten van de sport, van sportevenementen. Want de weerstand tegen de commercialisering van de sport, die hoor je natuurlijk landelijk ook in de discussies. Ik denk dat we met zijn allen nog veel beter kunnen worden in het leggen van de focus op de opbrengsten, en dan niet alleen de financiële, maar ook de opbrengsten op sociaal gebied, op het gebied van gezondheid en op het gebied van evenementen.”

Reinier van Dantzig:

“Daar ben ik het mee eens. Ik moet zeggen dat ik altijd met groot plezier de onderzoeken van Marije Baart de la Faille (lector Kracht van Sport) lees, vooral het onderzoek over de opbrengsten van het WK roeien vond ik erg interessant. Maar tussen de stukken die bij

ons voorliggen in de gemeenteraad, heb ik dergelijke berekeningen nog niet gezien. Ik denk dat het politici wel zou helpen om in te schatten hoe belangrijk sportevenementen voor de stad zijn. Ik denk dat sport enorm belangrijk is, maar het is ook aan Eric en ook aan mijzelf om dat nog meer te benadrukken.”

Stelling 2: Gymnastiek of grote evenementen?

Reinier van Dantzig:

“Gymnastiek. Omdat ik vind dat elk kind moet leren bewegen, het liefst zo vroeg mogelijk met een vakleerkracht. Daar hebben we gelukkig nu geld voor vrijgemaakt, er is nu eindelijk een goed budget voor vakleerkrachten op scholen. En sommige scholen zullen natuurlijk kiezen voor cultuur omdat dat hun profiel is, maar ik hoop vurig dat heel veel scholen ervoor kiezen om kinderen van jongs af aan een vakleerkracht gym aan te bieden. Ik weet nog goed, dat ik vanaf groep twee meester Bas had. Die heeft me jaren in een hemelbed geduwd en heen en weer geslingerd, maar ik was verslingerd aan sporten. Ik kon lang niet bij de basket, maar ik basketbalde wel. En Bas is voor mij een van de redenen dat ik zo van sport houd.”

Cees Vervoorn:

“Hoe doet Amsterdam het met betrekking tot de gymleraren op de scholen en het beleid zoals Eric dat net verwoordde? Is dat realistisch of niet? Ik heb een aantal debatten mogen leiden en volgens mij zijn we de afgelopen vijf jaar

iets opgeschoven, maar nog lang niet genoeg. Twee keer drie uur per dag, daar had ik het altijd over.”

Reinier van Dantzig:

“Ik weet dat jouw doelstellingen ook wel bijzonder ambitieus zijn. Ik geloof dat de wereld daar nog niet helemaal klaar voor is. Maar laten we zeggen dat elk kind zeker drie uur per week in de gymzaal moet doorbrengen. En dat is lastig, want scholen moeten van alles in Amsterdam, ze moeten ook een rekentoets maken en een taaltoets. Ik denk dat het veel belangrijker is dat er iemand lesgeeft die er echt verstand van heeft en die kinderen kan enthousiasmeren. Dat mensen zorgen voor sportstimulering, dat kinderen snel naar een club gaan, zodat ze duurzaam bewegen. Hoe lang dat precies is, maakt mij dan iets minder uit.”

Eric van der Burg:

“Nederland heeft gemiddeld 42 procent van de scholen een vakleerkracht. In Amsterdam is dat 99,5 procent, want één van de 206 scholen heeft dat niet. Probleem is niet zozeer de vakleerkracht op de school, dat is stap één, maar het gaat om twee dingen. Ten eerste gaat het erom dat je die vakleerkracht niet alleen in moet zetten op de groepen drie tot en met acht, maar ook in groep één en twee. Ten tweede gaat het vervolgens om uitbreiding van uren, want op heel veel scholen zie je wel een vakleerkracht, maar dan wordt er daarnaast ook nog heel veel door de groepsleerkracht gedaan. En die groepsleerkracht die kan van alles,

maar kan niet automatisch ook sport geven.

Ik probeer me in eerste instantie nu even op Amsterdam te richten, want daar heb ik mijn handen al redelijk vol aan. In ieder geval ben ik er dus groot voorstander van om het aantal vakleerkrachten uit te breiden. Als ik moet reageren op de stelling gymnastiek of evenementen dan kies ik uiteraard ook voor gymnastiek. Dat is omdat ik het in ieder geval belangrijk vind dat wij in kinderen investeren, want het geeft die kinderen een betere toekomst als je ze gewoon bewegen en sport bijbrengt.”

Cees Vervoorn:

“En als we ‘gymnastiek of evenementen’ vervangen door ‘gymnastiek én evenementen’? Hoe zie je dat?”

Eric van der Burg:

“Daar zijn we volgens mij alle twee voor, maar laat ik voor mezelf spreken. Dan ben ik voor, want ik geloof heel erg in de combinatie van evenementen en breedtesport. Ik geloof heel erg in de combinatie van sport voor de top en sport in de breedte, dus dat is wat mij betreft een absolute ‘én/én!’”

Reinier van Dantzig:

“Kinderen moeten zo veel mogelijk naar sportevenementen en wat mij betreft met de gymnastiekleraar.”

Inbreg uit de zaal:

“Je gaf aan dat evenementen lucratief en rendabel zijn. Zou het nou niet het overwegen waard zijn om een deel van die rentabiliteit dan om te zetten? Dus dat je een deel van de rentabiliteit en de lucrativiteit van sportevenementen weer terugstopt in het onderwijs? Dan combineer je het beste van beide werelden.”

Reinier van Dantzig:

“Ik ben hardvochtig voor meer geld voor onderwijs, dus het spreekt me enorm aan.”

Eric van der Burg:

“We hebben als nieuwe coalitie behoorlijk geïnvesteerd in het onderwijs, want wij geven volgens de voorjaarsnota volgend jaar 59 miljoen meer uit aan onderwijs dan we in 2014 deden. De eerlijkheid gebiedt dan wel te zeggen dat van die 59 miljoen 22 miljoen gaat zitten in schoolaccommodaties, dus gebouwen, waaronder overigens ook gymzalen kunnen vallen. Maar we investeren extra in het onderwijs en daar zit ook die vakleerkracht

”Maar laten we zeggen dat elk kind zeker drie uur per week in de gymzaal moet doorbrengen.”

in. Ik vind het jammer dat de vrijheid waar men die vakleerkracht voor kan inzetten bij de school is gelegd. Ik ben toch altijd van het principe ‘wie betaalt, bepaalt’ en wat mij betreft hadden we daarom dwingender mogen zeggen: daar moet je de vakleerkracht sport en beweging op inzetten. Wat we daarnaast hebben gedaan, komend uit die sport, is dat we gezegd hebben: er komt ook een structureel evenementenbudget. Want ook dat hebben we opgenomen in de begroting, omdat we inderdaad zeggen: je ziet ook dat een deel van de investeringen die we doen zich ook weer terugvertaalt in de inkomsten voor de stad Amsterdam. Die investering kan ook weer terugvloeien. Dus we investeren zowel structureel in evenementen als in accommodaties, maar we investeren dus ook in het onderwijs.”

Inbreng uit de zaal:

“Vormt het een risico met het budget voor vakleerkrachten dat scholen gaan kiezen voor cultuur omdat ze niet de accommodatie hebben om drie uur per week vanaf kleuters tot en met groep acht gymnastiek te geven?”

Renier van Dantzig:

“Ja, ik denk dat je een terecht risico benoemt. Gelukkig hebben we ook budget voor schoolgebouwen vrijgemaakt en dat budget kan ook in gymzalen worden gestoken. Ik heb vrij veel signalen gehad van leraren dat het ook daadwerkelijk naar gymzalen zal gaan. Waar eerst lesgegeven werd in de gymzaal omdat er een lokaal ontbrak, wordt de gymzaal nu

weer vrijgemaakt voor gymnastiek en gaan de kinderen weer terug een lokaal in. En we zullen inderdaad ook moeten accepteren dat sommige scholen kiezen voor cultuur, maar ouders hebben in Amsterdam ook de vrijheid om te kiezen. Je kunt je kind naar een school brengen waar je veel kan sporten en je hebt ouders die cultuur heel belangrijk vinden voor hun kinderen. Die ouders moeten ook kunnen kiezen, want ik ben er niet zo voor om dat vanuit de gemeente allemaal te bepalen. Dat hebben we in de jaren daarvoor regelmatig gedaan en daar is eigenlijk geen enkele school echt beter van geworden.”

Eric van der Burg:

“Helaas gaat er nog wel eens iets mis met je kind krijgen op de school die het kind graag wil, of die je als ouder graag wil. Los daarvan vind ik dat op scholen zowel sport als cultuur moet worden aangeboden. Alleen wat we zien is dat nog te vaak wordt gedacht dat muzieklés gegeven moet worden door een vakleerkracht en dat sport wel door de groepsleerkracht gegeven kan worden, want dat is toch alleen maar achter een bal aan hollen en dat kan iedereen toch wel geven? Maar dat is flauwekul. Sport is echt iets dat door een vakleerkracht moet worden gegeven, ook als je het op een club doet moeten vakkundige trainers en coaches het kunnen aanbieden. Wat mij betreft investeren we dus in cultuur en in sport, maar dan moet het wel beide door een vakleerkracht worden gegeven. En ja, er gaat extra geld naar gymnastieklokalen, maar laten we vooral niet vergeten dat we kinderen ook

”Sport is echt iets dat door een vakleerkracht moet worden gegeven, ook als je het op een club doet moeten vakkundige trainers en coaches het kunnen aanbieden.”

buiten moeten laten sporten. De investeringen die we bijvoorbeeld doen in kunstgrasvelden, moeten er ook voor zorgen dat er doordeweeks meer buiten door scholen gesport en bewogen gaat worden.”

Inbreng uit de zaal:

“Hoe brengen we het belang van sport en bewegen bij de directies van basisscholen onder de aandacht? Want als ik de directie van mijn eigen basisschool aanspreek over waarom er geen vakleerkracht is voor de kleuters dan blijkt dat ze toch de voorkeur geven aan andere gebieden zoals cultuur, muziek en cognitief niveau wat stijgt enzovoort. Alle voordelen van sport en bewegen zijn bij hen niet bekend. Dus ik vraag me af hoe we dat bij de directies van basisscholen onder de aandacht gaan brengen, zodat ze uiteindelijk ook een evenwichtige keuze kunnen gaan maken?”

Eric van der Burg:

“Het begint wat mij betreft bij de opleiding voor docenten en dan kan je dus ook de hogescholen en universiteiten aankijken. We moeten aanstaande docenten duidelijk maken dat een gezonde maaltijd voor je naar

school gaat en beweging voor kinderen er ook toe leidt dat de cognitieve prestaties stijgen. Volgens mij is iedere docent het onderwijs ingegaan om kinderen iets bij te brengen en dat doe je onder andere door die kinderen te laten bewegen. Verspreid het woord: het is belangrijk om kinderen te laten bewegen, het maakt het werk van een docent makkelijker en het maakt de doelstelling die een docent heeft met een leerling beter en makkelijker te behalen. Ten tweede moeten wij met schoolbesturen in gesprek gaan om schoolbesturen te verleiden keuzes te maken voor een vakdocent. Dat doen we bijvoorbeeld ook door in het kader van het Jump-in programma met scholen in gesprek te gaan, dat doen we ook door sportbuurtcoaches aan te bieden. Door te zeggen: “Jij krijgt van ons een sportbuurtcoach op het moment dat jij iets doet met de keuze als het gaat om een vakdocent.” Dat kunnen we ook doen door bij een aantal scholen te zeggen: “Wij willen helpen met het inrichten van je schoolplein, waardoor je niet alleen de dominante jongens maar ook de nerds en de meisjes op het schoolplein in beweging krijgt.”

Het is dus vooral in gesprek gaan met de directies, het is de opleiding, het is deze boodschap overal vertellen en verkondigen. In die zin moet je echt ook gewoon 'als een Jehova-getuige' de deur langsgaan. Ik doe het graag, want ik geloof net zo sterk als een Jehova-getuige in de kracht van sport. Daarnaast worden we 'gelukkig' ook steeds meer geholpen door het probleem van overgewicht en obesitas. Mensen zien steeds beter in, dat het een steeds groter probleem wordt en dat beweging één van de twee dingen is die daarbij helpt."

Reinier van Dantzig:

"Ik geloof heel erg in de eigen gedachten van mensen en dan geloof ik dat ouders, laten we zeggen in de sociaal-economisch wat sterkere wijken, dat prima zelf kunnen. In de andere wijken moeten we ze inderdaad helpen. En dan ben ik enorm fan van combinatiefunctionarissen, dat is iemand die vanuit de sport de scholen ingaat en probeert de kinderen of op school of daaromheen te enthousiasmeren om naar een vereniging te gaan. Wat ik hoop is dat die kinderen dan zelf – want dan moet je misschien wat minder op de ouders rekenen – ontdekken hoe leuk het is om te sporten. Dat die kinderen zelf graag gymnastiek willen op school, dat ze misschien geen genoegen nemen met gymnastiekles alleen en dat ook buiten de school gaan zoeken. Maar ik vind niet dat we alles maar in die gymnastiekles op school moeten proppen. Natuurlijk is bewegingsonderwijs belangrijk, laten we de scholen daar de ruimte

voor geven, maar laten we kinderen vooral enthousiasmeren de verenigingen op te zoeken."

Inbreng uit de zaal:

"Ja, de volgende 'Jehova-getuige' meldt zich hier. Nee, ik ben docent aan de Academie voor Lichamelijke Opvoeding en zie een aantal ontwikkelingen. Jullie geven aan dat docenten zelf aan de slag moeten en daar werk ik hard aan. Er komen natuurlijk steeds meer onderzoeksresultaten dat wanneer een vakleerkracht les geeft aan kinderen, dat de motorische leeftijd gewoon hoger ligt dan wanneer ze dat niet doen. Dat staat dus tegenwoordig wel vast. Maar ik zie nog steeds andere dingen, namelijk het blijven bekostigen van kortlopende projecten. En als je al die dingen bij elkaar neemt, dan verbaast het me zo, dat er nog steeds zo'n enorme angst is bij de politiek om hier sturender in te zijn. Terwijl u zelf zegt: "Ik wil die portefeuille zorg en onderwijs", die verbindt u dus ook aan elkaar en die lijnen liggen er nu duidelijk. Dan vraag ik me af waarom die angst nog bestaat, terwijl er zo veel onderzoeksresultaten zijn en er langs verschillende routes geld uit wordt gegeven. En als je een rekentoets in kunt voeren, dan kan je dit sturend doen óók!"

Inbreng uit de zaal:

"Wij mogen in Amsterdam trots zijn op wat we doen en wat we toevoegen aan de inspanningen van scholen. Maar je zou in deze discussie bijna vergeten dat de entiteit die verantwoordelijk is voor de financiering en

mogelijke aanwijzingen in het curriculum, de rijksoverheid is. En dat wat Amsterdam dan aanvullend doet, is eigenlijk heel erg goed. En als je dan hoort dat een staatssecretaris dan zo'n opmerking maakt over vakleerkrachten, dan hebben we daar ook wat te lobbyen."

Reiner van Dantzig:

"Als ik er naar kijk zoals D66 en ik zelf dat voelen, dan is er genoeg zendingswerk te doen. Dat Eric met een taxi naar Den Haag gaat om daar uit te leggen dat als je het al niet eens in het Rijkscurriculum wilt opnemen, je toch echt wel een probleem hebt. Ik vond dat zelf ook een bespottelijke opmerking. Wat ik alleen probeer te betogen is dat we in Amsterdam moeten oppassen dat we al die dingen die scholen al moeten, nog verder aanvullen en inkleuren per wijk, per segment. Waar wij heel goed in zijn is het mogelijk maken dat er structureel geld is voor onderwijs, structureel geld om gymzalen te bouwen, structureel geld voor die vakleerkracht. Eerder werd dat allemaal gedekt uit de 'fooienvat', maar nu we kijken wat er over is, vullen we het ene gat met het andere. We hebben nu de stofkam door de begroting op onderwijs gehaald en gezegd "we gaan hier structureel in investeren". Daarmee zorg je dat er duidelijk is dat als je een vakleerkracht aanneemt – laten we

even hopen dat dat binnenkort moet van het Rijk – dat je dan ook een gymzaal hebt om die vakleerkracht les te laten geven. En die gymzaal, dat is de rol van de gemeente."

Eric van der Burg:

"Ja, ik ben het volledig met je eens. Ik snap er echt helemaal niets van dat wij het volstrekt normaal vinden om te zeggen "een kind moet zo veel uur in de week aardrijkskunde en geschiedenis hebben", maar dat we niet hetzelfde zeggen op het gebied van sport. En dan geldt: op het moment dat het Rijk het fout doet, en het Rijk doet het in mijn ogen fout, dan moet je in Amsterdam corrigeren en het hier dus doen. Bij het Rijk moeten we daarvoor pleiten, maar dat is altijd vrij makkelijk want dan stuur je een brief naar Den Haag, of je gaat daar nog eens praten. En als het dan niet opschiet, dan kun jij zeggen dat je je best hebt gedaan. Als een ander het niet regelt als er iets zou moeten worden geregeld, dan kun je sommige dingen zelf oppakken. De gemeenteraad zegt hier voortdurend "als ze het in Den Haag niet doen, dan doen we het zelf wel". Ik kan zo drie voorbeelden noemen.

Dus hier zouden we kunnen zeggen: wij stoppen er de komende jaren 59 miljoen extra in, jullie kunnen dat geld krijgen, maar we leggen jullie wel wat verplichtingen op. Maar ik krijg daar gewoon niet de handen voor op elkaar bij D66, dus dan blijf

Maar ik vind niet dat we alles maar in die gymnastiekles op school moeten proppen.

ik het maar gewoon net zo lang betogen. En hij heeft nu al gezegd: "Ik vind dat het landelijk geregeld moet worden", de volgende keer roept hij dat het in Amsterdam geregeld moet worden."

Inbreng uit de zaal:

"Volgens mij is een paar weken geleden de beste sportieve school van Nederland gekozen in Amsterdam. Wat hebben jullie gedaan om te zorgen dat dat zo gebeurd is?"

Inbreng uit de zaal:

"Ik wil toch even vragen waar het out of the box denken is gebleven? Ik hoor jullie nu steeds praten over drie uur gymonderwijs in een gymnastiekzaal, ik hoor jullie praten over investeren in de gymnastiekzaal, we hebben het over urban sports. Maar waar zit het gebruik van de buitenruimte? Waar zit het out of the box denken in Amsterdam?"

Reinier van Dantzig:

"Ik vind het fijn dat je dat vraagt, want ik heb daar wel wat voorstellen over ingediend. Laat ik beginnen bij het beter gebruik van de sportaccommodatie zelf. Ik denk dat iedereen hier wel een voorbeeld weet van een sportaccommodatie die alleen dinsdag-, woensdag- en donderdagavond van zeven tot tien wordt gebruikt. Ik denk dat je echt op je blote knieën moet smeken om een keer de kantine te gebruiken als je bijvoorbeeld een klaverjasclubje hebt voor ouderen, of omdat je gewoon zelf eens zin hebt in een voetbaltoernooitje, of omdat je wil trainen

met drie van je zoontjes. Dat kon vooralsnog niet. Nu heb ik gelukkig een initiatief kunnen indienen met mijn coalitiepartners – en het is nog steeds in oproepende vorm want we hebben nog niets afgedwongen, maar ik hoop dat we dat gaan afdwingen bij onze sportaccommodaties – dat je zegt: als je van ons zo'n veld huurt tegen een goedkoop tarief, zorg dan ook dat dat de hele dag bespeelbaar is en dat de kantine open is, zorg dat je voor een naschoolse opvang klaar staat.

Natuurlijk moeten we daarbij helpen, want sommige verenigingen kunnen dat helemaal niet aan. Maar dan kunnen we een verenigingsmanager neerzetten en die verenigingsmanager kan meteen zorgen dat het sportpark er goed bij ligt, dat het open is, dat de goals er op tijd staan etc. En misschien kunnen we het zelfs wel koppelen aan wat perspectiefbanen die onze collega's van de SP graag hebben om weer wat mensen terug te laten stromen naar het werk. Ik vertel jullie graag over sportpark Swift, daar staat nu een prachtige accommodatie, maar dat heeft heel lang geduurd voordat al die scholen daar omheen er gebruik van maakten. Het heeft heel lang geduurd voordat de vereniging – die gewoon een clubhuis had dat ooit is betaald met de eenderde regeling – de sleutel gaf aan die scholen. En dan gingen die schoolleraren sjouwend met alle doeltjes op hun rug van de school naar het veld. Ik weet niet of dat helemaal out of the box denken is, maar volgens mij is dat gewoon logisch."

Eric van der Burg:

“Eventjes terug op Swift en dan kom ik op de twee onderwerpen van nu. Swift heeft dus eenderde subsidie gekregen en dus tweederde zelf betaald en dat is vaak noeste arbeid van de leden van de club. Wij moeten er dus ook voor zorgen dat er vooral ook kunstgrasvelden liggen, want tot nu toe kon er doordeweeks helemaal niet op die velden gespeeld worden, omdat de velden dan rust moesten hebben voor het weekend. Als het gaat om buitensport, moeten wij dus vooral zorgen dat reguliere sportvelden kunstgrasvelden worden zodat ze meer bespeeld kunnen worden. Daarnaast moeten we zorgen dat die terreinen opengaan, investeren in urban sport. Er komt bijvoorbeeld op het Zeeburgereiland volgend jaar een heel mooi groot urban sportpark, dat in ieder geval door de school die daar zit gebruikt kan worden.

We moeten ook veel meer investeren in naar buiten gaan en letterlijk de stad in gaan, de stad als playground. Dat kan natuurlijk ook heel goed, want het grootste sportpark van Nederland is gewoon het Vondelpark, daar wordt meer gesport dan in welk sportcomplex dan ook. En we hebben niet alleen een maand geleden de beste, sportiefste basisschool van Nederland gekregen, maar vorig jaar hadden we ook al de sportiefste middelbare school en de sportiefste basisschool, daar hebben wij weinig aan gedaan. Bartjan Commissaris is daar de directeur en dat is echt een ongelooflijk goede directeur, die ontzettend goed snapt wat het belang is van een gezonde maaltijd,

wat het belang is van kinderen in beweging zetten. Dat is een man die snapt dat de kinderen die bij hem op school zitten een achterstand hebben en dat hij dan niet kan zeggen: ik doe gewoon tussen negen en drie het programma dat je aan kinderen kunt geven en daarna lossen de ouders het wel op. Dus die investeert ongelooflijk in de inrichting van het schoolplein, die investeert in zijn vakdocenten, die investeert in de combinatiefunctionarissen, die investeert letterlijk ook in de andere scholen om hem heen. We hadden laatst weer de Koningsspelen en hij heeft er persoonlijk voor gezorgd dat 14 scholen uit de stichting waar hij toe behoort meededen met de Koningsspelen. Hij zei tegen mij: “Eric, volgend jaar doen we met 28 scholen mee.”

Soms moet je het dus ook gewoon hebben van zeer bevlogen mensen, zeer bevlogen directeurs. Want Bartjan Commissaris is er hoogstpersoonlijk verantwoordelijk voor dat deze school gekozen werd tot de beste school van Nederland. Echt een topdirecteur, daar zouden er meer van moeten zijn. Het probleem is alleen, zeer bevlogen mensen en zeer bevlogen directeurs kunnen met pensioen gaan, verhuizen of een andere roeping vinden, dus moeten we zorgen dat het uiteindelijk aardt in de genen van de systemen, in de genen van de scholen.”

Cees Vervoorn:

“Even naar de opleiding toe, het feit dat de scholen nog steeds als excuus durven te gebruiken dat de kosten van het inrichten van

”

We moeten ook veel meer investeren in naar buiten gaan en letterlijk de stad in gaan, de stad als playground.

een gymnastiekzaal te hoog zijn, betekent ook dat op de vraag het antwoord hier gegeven wordt. Dat de Academie Lichamelijke Opvoeding (ALO) in Amsterdam zich moet beseffen dat gymnastiek ook kan zonder een gymnastiekzaal, in de school of buiten de school. Dat is iets wat die docenten of directeuren ook moeten prediken. Dus ook de opleidingen hebben een taak om dát duidelijk te maken.”

Inbreng uit de zaal:

“Toevallig zitten hier bijvoorbeeld nu een paar pas afgestudeerde ALO'ers, die we ook steeds meer meegeven: zoek ook die connectie met de sport. Ze zijn tegenwoordig goed opgeleid, maar: word ook creatief en ondernemend en pak alle ruimte die je om je heen ziet om die beweegmomenten te gebruiken en te benutten en zinvol te benutten. Daar zijn we ook binnen de ALO heel druk mee bezig.”

Cees Vervoorn:

“Misschien moet je als ALO in de grootstedelijke omgeving nadenken over een curriculum dat serieus anders is dan een ALO in Groningen of in Zwolle. Daar wordt vooralsnog overal hetzelfde gegeven, misschien moet je dat veranderen.”

”

Inbreng uit de zaal:

“Ik vind deze discussie prachtig natuurlijk, al die kinderen. Ik ben er ook voor natuurlijk dat die zo veel mogelijk bewegen, maar ik

houd mezelf bezig met een andere groep mensen die wat minder mogelijkheden hebben om te sporten. Kinderen willen van nature altijd veel bewegen, dat doen ze te weinig, maar dat zit er al in. Daarnaast is er een hele grote groep, zeg maar de veertig-, vijftig-, zestig, zeventig-, tachtigplussers die ook moeten bewegen. Ik probeer mijn moeder elke keer ook het krachthonk in te krijgen. Ik zeg: “Het is echt nodig.” Zij zegt: “Dat ga ik echt niet doen.” Dus we moeten die groep zeker niet vergeten en dan heb ik het nog niet eens over mensen met beperkingen. Eric, jij was laatst ook bij de Vondelgames, sporten voor mensen met beperkingen is net zo belangrijk, misschien nog wel belangrijker en nog wel moeilijker voor deze mensen. Dus ik vraag me af wat de gemeente daar van plan is, voor deze hele grote groep?”

Cees Vervoorn:

“Een van de stellingen was: Wat doet Amsterdam of wat gaat Amsterdam voor de ouder wordende Amsterdammers doen?”

Reinier van Dantzig:

“Ik denk dat we vooraf kunnen vaststellen, dat Amsterdam nog veel te weinig doet. Maar wat mij aanspreekt aan ouderen, is dat ouderen

”Soms moet je het dus ook gewoon hebben van zeer bevlogen mensen, zeer bevlogen directeuren.”

nou net wél een groep zijn die deze zaken over het algemeen best wel goed zelf kunnen regelen. Eén van de genomineerden voor de sportraadpenning was GoldenSports, dat zijn ouderen die hebben gezegd: “we doen het zelf wel, wij zien overal sportvelden leegstaan, daar kunnen wij wat mee”. Ten eerste vind ik dat de gemeente het moet omarmen om dat mogelijk te maken. Ik heb ook een initiatief van de Partij voor de Ouderen ondersteund waarin wordt gepleit om vooral gebruik te maken van die lege sportplaatsen. Laten we ouderen daarom niet sporten? Het is helemaal niet erg om gebruik te maken van die plekken, want vaak staan die sportvelden en -hallen gewoon leeg en is er op dat moment niemand anders aan het sporten. Laten we ouderen in staat stellen daar zelf heen te gaan en de kleedkamer te gebruiken. Maar laten we er ook voor zorgen dat ze de kantine kunnen gebruiken zodat ze daarna nog even na kunnen praten.

Ik hoop heel erg dat ouderen dat zelf doen. Voor degenen die dat niet kunnen, zullen we moeten zorgen dat sportverenigingen weer toegankelijk worden, want ik geloof er enorm in dat ouderen daar samen nog veel kunnen toevoegen. Heel veel verenigingen hebben gebrek aan kader, maar ook gebrek

aan mensen die de thee klaarzetten, maar dat komt ook omdat er geen aanbod is voor deze ouderen. Als we nou zorgen dat er op alle sportverenigingen ook wandelvoetbal is,

dan kunnen ouderen weer meedoen in de verenigingen en juist de jonge spelers helpen.”

Cees Vervoorn:

“Je bent erg gek op de sportvereniging, het lijkt alsof die alles gaat oplossen. Maar gaat dat ook zo zijn? Wat mij altijd stoort in het beleid van Amsterdam is dat elke discussie, of tenminste een groot deel van de discussies, eindigt met de noodzaak om de verenigingen te voorzien van nieuwe leden. Een groot aantal verenigingen in Amsterdam heeft aangetoond dat niet te kunnen, daar niet mee om te kunnen gaan. En ongebonden sport, ook door ouderen, vind ik nét zo belangrijk voor grootstedelijk beleid als sport wat toeleidt of beleid wat toeleidt naar georganiseerde sport. Nu lijkt het alsof dat een doel op zich is. Dat is louter een middel om mensen in beweging te krijgen en te houden. Dus ik vind verenigingen belangrijk, maar niet zo belangrijk als ze af en toe door jou worden gemaakt.”

Reinier van Dantzig:

“Ik ben het enorm met je eens, want ik geloof dat elke volwassen jonge vent of vrouw tussen 18 en 45 prima zelf een rondje kan gaan hardlopen of zwemmen. Dat past waarschijnlijk ook veel beter bij hoe die

hun leven indelen. Maar er zijn wel degelijk de verenigingen en dat is niet voor niets een ongelooflijk typisch Nederlands en groots middel. Het brengt kinderen op een fantastische manier normen en waarden en sportiviteit bij, ze ontmoeten er vriendjes. Sommige ouderen klagen over eenzaamheid, en dan geloof ik juist dat je in die vereniging een enorme rol kan hebben en mee kan doen na je pensioen. Want ook na je pensioen is het nog steeds leuk om met mensen om te gaan. Ik geloof dus wel degelijk dat als je geen zin meer hebt om zelf te sporten, dat je ook bij de vereniging als oudere nog een goede plek kunt vinden.”

Eric van der Burg:

“Ik pak ook even de gehandicaptensport mee, de aangepaste sport. We hebben in Amsterdam een tiental focussporten, die heten vanaf nu profielsporten. Dan moet je denken aan voetbal, tennis, atletiek et cetera, en we hebben gezegd als het gaat om gehandicaptensport, is het als totaal een profielsport, omdat we het uitermate belangrijk vinden, dat juist ook mensen met een handicap in beweging kunnen komen. Om heel veel redenen is dat uitermate belangrijk, maar één van de redenen is ook dat zij een veel grotere letterlijke en figuurlijke drempel tegenkomen als het gaat om sport en bewegen. De Vondelgames (aangepast sporten in Vondelpark + symposium) waren heel erg leuk, boeiend, interessant et cetera, maar eigenlijk vond ik het symposium, wat de dag daarvoor was, misschien nog wel belangrijker. Dat komt omdat het op dat symposium bij Reade

(revalidatie) ook ging over de vraag: Hoe krijgen we nu mensen in beweging en hoe zorgen we er nu voor dat we juist ook bij die groep duidelijk maken hoe belangrijk bewegen is? Hoe nemen we barrières weg? Hoe slechten we de barrières voor de gehandicapte sporter? Dus hebben we daar als Amsterdam prioriteit aan gegeven door aangepast sporten als profielsport te benoemen. We investeren ook in het toegankelijk maken van aangepaste sport. We hebben het Ronald McDonald Centre, wat natuurlijk hét centrum van Nederland is. Maar laten we er vooral ook voor zorgen dat je als gehandicapte roeier ook gewoon bij roeivereniging Willem III aan de gang kan. We geven aangepaste sport dus ook een volwaardige plek op het gebied van evenementen. Zo hebben wij zeer tegen de zin van European Athletics in gezegd: volgend jaar hebben wij het EK Atletiek en dan willen we ook dat daar de niet-valide sporters aan bod komen. Dat wilden ze niet, maar dat gaan we toch gewoon doen, want we hebben gezegd: dat moet je ook onder de aandacht brengen. Het is dus een emancipatoir element en het is een sportief element, het draagt bij aan gezondheid en revalidatie, dus ik zeg: doen!

Als het gaat om ouderen, dan begrijp ik uit jouw verhaal, Reinier, dat je dat al bent als je 45+ bent. Nou, ik ben dan 49 en daar zit nog een man van die leeftijd met wie ik af en toe nog wel eens hardloop, en dat gaat best ook nog wel goed hoor. Ook boven de leeftijd van 45 kan het dus nog wel, maar ik maak me dan ook niet zo veel zorgen om types

als wij. Ik maak me meer zorgen als het gaat om de echte oudere doelgroep, waar we ook programma's als 'beweging voor ouderen' voor hebben. Ook daar is het uitermate belangrijk om die in beweging te krijgen. Erik Scherder, u heeft hem wellicht al gezien bij 'De Wereld Draait Door' en in zijn colleges, toont aan hoe belangrijk het is dat ook ouderen in beweging zijn. Dat zorgt er namelijk voor dat ze hun hersenfunctie op peil houden. We moeten daar absoluut veel in investeren en dan is GoldenSports daar inderdaad een goed voorbeeld van. Dat is een groep die het kan, maar die daarin ook anderen meeneemt. We zullen dus moeten kijken hoe we zaken meer toegankelijk maken. We zien nu bijvoorbeeld in Buitenveldert de eerste initiatieven waar een loopparcours is uitgezet voor ouderen. En vergis je niet in bijvoorbeeld Jeu de Boules,

Inbreng uit de zaal:

"U vertelde net over verenigingen, maar ik hoor de ongebonden sporten eigenlijk nog heel erg weinig in deze discussie. En dan vraag ik me vooral af: wat gaan wij als Amsterdam in de openbare ruimte voorzien voor die ongebonden sporten? Wat zijn jullie ideeën daarover en hoe kunnen we die ongebonden sporters, zowel jong als oud, gaan faciliteren?"

Reinier van Dantzig:

"Nou, laat ik beginnen met wat ik noem 'begrijpbare sporttoestellen'. Ik weet niet of iemand wel eens over de Sportas loopt, maar daar staan hippe, houten blokken. En dat vind ik fascinerend, want ik geloof dat ik best wel een beetje kan sporten, maar ik heb nog nooit een houding bedacht op die houten blokken waar ik daadwerkelijk beter van wordt.

Maar laten we er vooral ook voor zorgen dat je als gehandicapte roeier ook gewoon bij roeivereniging Willem III aan de gang kan.

sommige mensen vragen zich af of dat een sport is, maar als je wat ouder bent en wat beperkingen hebt, dan kan het ook een bijdrage leveren. Ik vind daarom dat we ons moeten richten op de jeugd tot achttien en de ouderen vanaf een jaar of 68."

Volgens mij moet dat echt beter. Verder ben ik enorm fan van wat Eric heeft voorgesteld, om looproutes beter in kaart te brengen met de apps die daarvoor zijn, of fietsroutes met behulp van Strava. Ik denk dat dat enorm goed werkt, want tegenwoordig heeft iedereen een telefoon en ik vind het heerlijk om een

„Ik vind daarom dat we ons moeten richten op de jeugd tot achttien en de ouderen vanaf een jaar of 68.“

rondje te racen en te kijken of ik de Strava-tijd van de dag heb verbroken. Dat vind ik heel belangrijk en daar kunnen wij als Amsterdam nog veel meer in doen. Tegelijkertijd zullen we inderdaad met het sportbudget moeten investeren in voorzieningen voor volwassenen. Want we geven enorm veel aan verenigingen, aan de sportaccommodaties, die zullen we aan de ene kant moeten openstellen, zodat jij en ik daar gewoon ons rondje kunnen sporten. Aan de andere kant zullen we moeten investeren in sporten die vroeger altijd een beetje bleven hangen, zoals het urban sportspark in Zeeburg. Ik verheug me daar enorm op, want je hebt geen enkele echt goede skatebaan in Amsterdam en toch zijn er vijftigduizend Amsterdammers die in meer of mindere mate op zo'n plankje staan en die gun ik ook hun eigen accommodatie.”

Eric van der Burg:

“Ik ben toevallig ook wethouder ruimtelijke ordening en ik heb gezegd dat het leuk is om je bezig te houden met sport en met sportevenementen, maar je zit inderdaad met die tijdelijke financiering. Of er komt iemand bij die denkt: weet je wat, we gaan het geld toch maar aan andere dingen uitgeven. Dus

ik heb ook gezegd, laten we ook kijken hoe we de stad anders kunnen inrichten op een zodanige manier dat dit leidt tot meer beweging. We zijn nu met het Centrumeiland

bezig, ik heb aan stadsontwikkelaars de opdracht meegegeven om het Centrumeiland zo in te richten dat het aanzet tot bewegen, dat het stuurt tot bewegen, dat het verleidt tot bewegen. Het tweede waar ik mee bezig ben is met de ‘ten miles of Amsterdam’. Wat je steeds vaker in hotels ziet, is dat er kaartjes liggen met hardlooperoutes en andere plekken waar je iets kunt doen of zien. Waarom zorgen wij niet dat er inderdaad gewoon routes zijn die je kunt lopen? Als ik zelf mijn favoriete rondje loop dan kom ik een paar hinderlijke kruispunten tegen, dus we kunnen ook met elkaar kijken of je bepaalde routes interessanter kunt maken en dat soort barrières weg kunt nemen zodat mensen die stappen gaan zetten.

Tegelijkertijd gaat het bij een ongebonden sporter wel om iemand die ook heel veel zelf kan doen. Het meest idiote voorstel dat ik de afgelopen vijf jaar als wethouder van sport heb gezien, was iemand die bij mij kwam met het voorstel om rennen in het Vondelpark te subsidiëren. Ja, ga toch weg, je koopt een paar hardloopschoenen, je trekt iets aan waarvan je denkt dat het er goed genoeg uit ziet om je mee in het openbaar te begeven en je gaat het park in om hard te lopen. Maar geloof

me, een hele hoop mensen doen dat niet, dus in die zin is ongebonden sport ook letterlijk ongebonden sport. Maar laten we dan wel zorgen dat er inderdaad goed functionerende fitnessapparatuur is in de openbare ruimte. De kanttekening daarbij is wel dat er over het algemeen jongens aan hangen waarvan je je afvraagt of ze zichzelf niet opblazen óf er hangen jongeren omheen waarvan je denkt: gingen die maar sporten. Je moet daar dus ook geen overdreven verwachtingen van hebben. Als je zorgt voor voldoende multifunctionele veldjes en daar een programma aan koppelt, dan kan dat ook een bijdrage leveren.”

Inbreng uit de zaal:

“Je begon je betoog met sport en zorg combineren. Is er ook niet een faciliterende rol weggelegd voor de huisartsen waar jullie mee kunnen samenwerken om de ouderen, die nu moeilijk aan het sporten te krijgen zijn in beweging te krijgen?”

Reinier van Dantzig:

“Ik denk dat het heel belangrijk is dat huisartsen meer van sport doordrongen zijn. Ik vind het zelf heel fijn om bij een huisarts te zitten die weet dat als mijn enkel enorm dik is, dat dat een sportblessure is en dat ik niet per ongeluk van de trap af ben gevallen. Ik denk dus dat huisartsen daar inderdaad een enorm belangrijke rol in spelen, maar aan de andere kant: huisartsen kunnen heel veel zien, maar zullen je ook op tijd weer door moeten verwijzen naar een fysiotherapeut of iemand die wat meer verstand heeft van

het beweegapparaat. Daar hebben ouderen vaak veel meer baat bij dan alleen maar de gezondheidszorg van een huisarts. Wat mij betreft moet de huisarts het constateren en moet hij dan zo snel mogelijk doorverwijzen naar bijvoorbeeld een fysiotherapeut of een andere specialist.”

Inbreng uit de zaal:

“Ik bedoel meer dat ik denk dat heel veel ouderen niet weten dat het mogelijk is dat ze bij een huisarts komen en geholpen worden met pijn of ziekte door te gaan bewegen. En dat ze door de huisarts dus naar zo’n bewegingsgroep worden gestuurd.”

Reinier van Dantzig:

“Ik ben het helemaal met je eens dat de kracht van sport in de eerstelijns gezondheidszorg nog veel te weinig benadrukt wordt. Ik weet heel veel mensen die een nieuwe knie krijgen, een nieuwe knie betekent dat je been in tweeën wordt gelegd, er wordt een heel gewricht tussen gezet en dan wordt het weer aan elkaar gezet. Als dat na je 65e gebeurt dan is dat geen fijne operatie, zeker niet als je 120 kilo weegt, want dan ga je daar eigenlijk nooit van herstellen. En toch verwijzen veel huisartsen deze mensen gewoon door naar een specialist die zin heeft om te zagen, daar verzekeringsgeld voor krijgt en dat doet. Dus ik denk dat huisartsen hier ook wel de hand in eigen boezem moeten steken en zich moeten realiseren dat het begint bij een gezond lichaam en dat het daarna pas gaat om medische ingrepen.”

Inbreng uit de zaal:

“Openbare ruimte en het aantrekkelijk maken van bewegen, dat kan ook, of dat zou eigenlijk ook moeten, in de letterlijke openbare ruimte. In de straten, daar waar je de trap opgaat, de trap afgaat. Het valt heel erg op dat de roltrappen of de liften vaak beter bereikbaar zijn dan een trap, dat fietspaden hier en daar of op veel plekken lastig te berijden en hobbelig zijn. Voor een jong iemand is dat niet zo’n probleem, maar voor een ouder iemand is dat een groot probleem, zeker als het ook nog een klein beetje glad wordt. Door dat aan te pakken zou je de aantrekkelijkheid van niet met de auto gaan groter kunnen maken. En dus ook de aantrekkelijkheid om te bewegen.”

Eric van der Burg:

“Nou, toevallig ben ik ook wethouder grondzaken en als het gaat over het aanbesteden van grond ten behoeve van gebouwen en complexen dan is één van de dingen die ik heb meegegeven: Laten we nou eens kijken hoe we de stad op een bepaalde manier kunnen inrichten. Als wethouder grondzaken kijk je dan ook naar hoe je een gebouw neerzet met een inrichting die aanzet tot bewegen. Dus je moet inderdaad ook op een andere manier naar een inrichting gaan kijken. En dat kun je met meer dingen doen dan alleen gebouwen, dus op dat punt ben ik het volstrekt met je eens.”

Inbreng uit de zaal:

“Ik hoor heel erg publiek, publiek. Mijn vraag is: kunnen jullie ook iets zeggen over

samenwerking met bedrijven? De tweede vraag is: kunnen jullie ook iets zeggen over kennisdeling met universiteiten? Want er zitten een paar goede universiteiten en hogescholen hier, die heel veel kennis in huis hebben. Hoe delen jullie die kennis met anderen?”

Reinier van Dantzig:

“Als ik als eerste mag ingaan op de vraag over kennisdeling: het Amsterdam Institute for Sport and Science krijgt een subsidie van ons. Dat is met groot plezier, omdat ik als D66’er geloof dat je het vooral moet onderzoeken voordat je het gaat doen. Dus ik ben daar heel blij mee.

Dan het privaat-publieke vraagstuk: de Sportas is niet iets waar ik altijd direct met mijn handen voor op elkaar ga omdat ik vind dat het geld dat we daarin steken uit het sportbudget allereerst naar sportende Amsterdammers moet gaan, maar het grote voordeel vind ik wel dat het een enorme uitstraling heeft en dat je het daardoor kunt koppelen aan bedrijven die dat willen sponsoren. Ik denk dat Eric zal beamen, dat het nog iets te weinig gebeurt dat bedrijven in de Sportas investeren, maar ik zie daar wel een kans. Dus wat mij betreft moeten ook de Amsterdamse bedrijven veel meer zien dat de sportende Amsterdammer een enorme kans is om te adverteren. Ik wil dan ook nog wel de samenwerking met bedrijven op een andere manier even benadrukken. Er zijn namelijk ook heel veel ondernemers die de sport in Amsterdam mogelijk maken: zzp’ers, mensen van de ALO, mensen die er nog even

Gewoon het bedrijfsleven betrekken bij de sportontwikkelingen: neem de verantwoordelijkheid voor de stad waar je zelf ook je vestiging hebt.

bijklussen. Vroeger was het in Amsterdam heel moeilijk om een sportzaaltje te vinden of om buiten wat te huren en ik maak me er eigenlijk elke keer sterk voordat deze sportaanbieders net als verenigingen tegen een maatschappelijk tarief onze grond kunnen huren om daar sportles te geven.”

Cees Vervoorn:

“Ik denk dat je iets andere betrokkenheid van het bedrijfsleven bij deze ontwikkelingen bedoelt, dan wat er nu geschetst wordt. Gewoon het bedrijfsleven betrekken bij de sportontwikkelingen: neem de verantwoordelijkheid voor de stad waar je zelf ook je vestiging hebt.”

Eric van der Burg:

“Ik vind dat we heel veel moeten investeren, juist in de hogescholen, de universiteiten en het wetenschappelijk onderzoek. Toevallig zit ik ook in het nationaal topteam wat zich daarmee bezighoudt en moeten we daar met elkaar de minister ook over adviseren. Over hoe je ervoor zorgt dat je sport en wetenschap aan elkaar verbindt en daar praktische oplossingen uit naar voren kunt laten komen. Want we richten ons altijd heel erg op de veranderde hellingshoeken van Ranomi

Kromowidjojo, maar hoe zorg je er nou voor dat dat soort dingen zich ook vertalen naar de dagelijkse praktijk? Eén van de dingen die je ziet bijvoorbeeld is dat Ten Cate nu aan het nadenken is over betere combivelden tussen hockey en voetbal, waardoor je de veldintensiteit weer kunt vergroten. Maar hoe kun je de wetenschap daarvoor gebruiken? Ik ben ermee bezig op nationaal niveau, we zijn ermee bezig op Amsterdams niveau.

Als het gaat om het bedrijfsleven, dat zie je dat ook in de koppeling van sport en wetenschap al terug. Want in het nationaal topteam zie je IBM zitten, daar zit Ten Cate, daar zitten andere bedrijven in die hun science-afdelingen in kunnen zetten. Als het gaat om sponsoring van zaken, dan moet je bijvoorbeeld denken aan evenementen. Je kunt ook inzetten op infrastructuur, dat is ook een belangrijke manier om de combinatie te leggen met het bedrijfsleven. Je ziet dat Cruyff daar heel erg goed in is, dat Krajicek daar heel erg goed in is, maar dat het ons als overheden nog een stuk minder goed lukt. Wat je ook nog kunt doen is inderdaad het gesprek aangaan. Dat doe ik bijvoorbeeld in het kader van gezond gewicht, met het bedrijfsleven het gesprek aangaan: hoe

kunnen jullie daarin investeren? En dat is een ingewikkelde zaak, want dan moet je niet gaan zitten met Coca-Cola of McDonalds maar juist met bedrijven die wel op een gezonde wijze bezig zijn. Op die manier kijken we ook naar het bedrijfsleven die sport als bedrijf hebben om te kijken of die een bijdrage kunnen leveren, anders dan naast gewoon een gezond business model. Dus ik ben het met u eens dat we hier op alle punten naar moeten kijken.”

Cees Vervoorn:

“Tot slot wil ik jullie vragen om alsnog te kiezen tussen investeren in de sport of in armoedebestrijding. Eén van de stellingen is, en dat is in Amsterdam schrijnend: de ondervertegenwoordiging van meisjes in het Jeugd sportfonds is een uitdaging. Onderstreep je dat en wat ga je eraan doen?”

Reinier van Dantzig:

“Het is schrijnend dat er zo weinig meisjes toegang hebben tot het Jeugd sportfonds, dat bedoel je toch?”

Eric van der Burg:

“Ze hebben net zo goed toegang tot het Jeugd sportfonds, maar ze maken er minder gebruik van.”

Reinier van Dantzig:

“Ze maken er minder gebruik van? Dat ben ik niet helemaal met je eens. Want ik heb laatst de cijfers gezien en wat ik opvallend vond is dat ‘typische meisjessporten’ zoals streetdance niet binnen het Jeugd sportfonds vallen. En

ik denk dat iedereen het met me eens is dat dansen een sport is, maar het valt niet binnen het Jeugd sportfonds. Ik weet dat dansen in Zuidoost een enorm populaire sport is onder meisjes, maar meisjes van ouders die niet het geld hebben om de lessen te betalen kunnen er geen aanspraak op maken. Dat vind ik schrijnend, daarom denk ik dat we de toegang vooral moeten uitbreiden door het toevoegen van sporten en misschien semi-sporten zodat er meer meisjes gebruik van gaan maken.”

Cees Vervoorn:

“Het gaat mij erom dat de weg naar het Jeugd sportfonds wel degelijk bekend is, maar dat meisjes op de een of andere manier niet kunnen, niet mogen. Dat ze niet willen, geloof ik namelijk niet. Maar toch doen ze er niet aan mee en maken ze geen gebruik van de mogelijkheid om wel te sporten, terwijl ze onder de armoedegrens wonen en leven.”

Reinier van Dantzig:

“Ik denk dat dat komt omdat het juiste sportaanbod er niet is. Ik denk ook dat er nog wel een wereld te winnen is om ouders ervan te doordringen dat meisjes en jongens gelijkwaardig zijn en allebei moeten kunnen sporten. En dat is wel degelijk een taak van de gemeente en van de overheid, om te zorgen dat iedereen gelijke kansen heeft. Dat moeten we enorm benadrukken, maar aan de andere kant, als meisjes niet willen sporten dan moeten we ze dat ook niet opleggen.”

”Je ziet dat Cruyff daar heel erg goed in is, dat Krajicek daar heel erg goed in is, maar dat het ons als overheden nog een stuk minder goed lukt.“

Eric van der Burg:

“Vanochtend heb ik een gesprek gehad met het Jeugdsportfonds en heb ik de laatste cijfers gezien. En wat je ziet is dat van de tien organisaties die het meest gebruikmaken van het Jeugdsportfonds, er op dit moment acht zijn die met zwemmen bezig zijn. Er zit één keer judo tussen en één keer voetbal. Op jaarbasis zie je wel dat voetbal opkomt, omdat het seizoen van voetbal natuurlijk niet in het eerste halfjaar zit, maar in het tweede halfjaar begint. Wat we ook zien is, dat als het gaat om de verdeling van jongens en meisjes, dat er dan tot de leeftijd van elf jaar niks aan de hand is, dan is het namelijk gewoon fiftyfifty. Het gaat mis zodra ze ouder worden dan elf en daarin speelt onder andere het verschil tussen jongens en meisjes mee en zeker ook in de beleving van sommige ouders. Want je kunt ook gewoon zien aan de cijfers dat het gaat om bepaalde delen van Amsterdam. Daarbij moet je bijvoorbeeld denken aan Amsterdam Nieuw-West, dan zie je jongens langer doorlopen in de cijfers en de meisjes gaan spectaculair omlaag.

We moeten dus vooral kijken of we een klimaat kunnen creëren waarin dat verschil verdwijnt. En daarom is bijvoorbeeld sporten

op school ook zo belangrijk, want dan blijven meisjes boven de elf gewoon sporten. In zijn algemeenheid moeten we daarin investeren en dan gaat het om bewegen, dat mag dus ook gewoon streetdance of andere vormen van bewegen zijn. Overigens: 4.500 jongeren hebben afgelopen jaar gesport via het Jeugdsportfonds, komend jaar streven we naar de 5.500 jongeren en ik heb gezegd: ik heb een probleem vanaf zesduizend, geef me een probleem!”

Cees Vervoorn:

“Dames en heren, dank voor uw aanwezigheid. Ik wil deze drie heren danken voor hun openheid, de discussie. En ik hoop dat alles wat er vanavond gezegd is en ook in alle vier voorgaande bijeenkomsten ook waargemaakt wordt. Wij hebben de verantwoordelijkheid om met elkaar net zoals we hier nu zitten die politiek te blijven controleren. Dank en groet.”

Marije Baart de la Faille – Deutekom

Lector Kracht van Sport
m.baart.de.la.faille@hva.nl
www.hva.nl/lectoraatkrachtvansport

Cees Vervoorn

Lector Topsport en Onderwijs
c.vervoorn@hva.nl
www.hva.nl/lectoraattopsportenonderwijs

Vera Dekkers

Hogeschool onderzoeker
v.t.dekkers@hva.nl

 /Krachtvansport

 @krachtvansport